

วารสาร การบริหารและนิตศการศึกษา

ISSN: 3027-8481

Journal of Educational Administration and Supervisions

ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2565 Vol.16 No.3 September-December 2025

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2568 ISSN 3027-8481 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา การวิจัยและพัฒนาการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรมด้านการบริหารและพัฒนาและการจัดการความรู้ ตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และบทความทั่วไปทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การตรวจสอบทางวิชาการบทความได้ผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 3 ท่าน ซึ่งมาจากต่างสถาบันกันและไม่ได้สังกัดสถาบันเดียวกับผู้เขียน รวมถึงผู้เขียนร่วม ด้วยกระบวนการตรวจสอบบทความที่ปกปิดตัวตนของผู้เขียนและผู้ตรวจสอบไว้ทั้งสองฝ่าย (Double-blind peer review)

กำหนดการพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

สำนักงาน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 4

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทรศัพท์ : 043-743-174, ภายใน. 6234

ที่ปรึกษาวารสาร

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยุक्त ศรีวิไล

รองศาสตราจารย์ ดร.ชลิต ชูกำแพง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์

อาจารย์ ดร.อุษา แก้วกำกวง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง

รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร

รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์นันท์

รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริสิริ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธรรณ นามวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์

Professor Dr. Gary Price

Professor Dr. Marilyn Waring

Professor Dr. Dennis A. Francis

Associate Professor Dr. Tran Vui

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

University of Wisconsin-Madison, USA

Deakin University, Australia

University of the Free State, South Africa

Hue University, Vietnam

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ

ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา
รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สริวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพท เนืองเฉลิม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรง สิทธิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์
ผู้ศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ผาระนัต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนบพร แสงวณิช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียงแข ภูผาอาจ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา นันทะไชย
รองศาสตราจารย์ ดร.พร้อมพีไล บัวสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิศา สืบบุญธรรม คล้ายจำแลง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2568 นี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 10 เรื่อง ซึ่งครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ ทางการศึกษา โดยทุกบทความได้รับการพิจารณาทางวิชาการอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 3 ท่าน เพื่อคงคุณภาพทางวิชาการและการเผยแพร่ในฐานข้อมูลวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีแก่วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

สุทธิดา เทียงภักดิ์, โกวิพัฒน์ เทศบุตร

1-15

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ของครูสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา

ธีระศักดิ์ อินตัน, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี

16-31

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

วรรัตน์สุวรรณธนะ, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี

32-48

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

ณัฐรุจา เกลี้ยงสง, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี

49-65

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

อาชีญา โสแปญอาหลี, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี

66-80

Pre-Service teachers' Perceptions of English Medium Instruction in an EFL Context

Vannisa Hakoon, Sudares Sirisittanapak, In-on Leoprasertkul,

Chittra Chanagul, Dacha Jantakat, Parinda Yawongsa

81-92

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วัชรโชค สมานพันธ์, สุภาวดี ลาภเจริญ

93-113

ผลการพัฒนาครูด้วยกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เพียงแข ภูผายาง, เทิดศักดิ์ สุพันธุ์, นราศักดิ์ ภูผายาง

114-134

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อุไร กางกรณ, เพียงแข ภูผายาง, เทิดศักดิ์ สุพันธุ์

135-146

สภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วรจิตร พรมเกต

147-164

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

Developing a Program to Strengthen Teacher Competencies in

Learning Management in Schools under Mahasarakham Primary Educational

Area Office 2

สุทธิดา เทียงภักดิ์^{1*} โกวัฒน์ เทศบุตร²

Suttida Tiangpak^{1*} Kowat Tesaputa²

(Received: 2025-07-12; Revised: 2025-10-27; Accepted: 2025-10-28)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู และ 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 306 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ครู จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัยพบว่า

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Master's Degree Student in Educational Administration Program, Roi Et Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² Assistant Professor in Educational Administration Program, Roi Et Rajabhat University

*Corresponding author: E-mail: 66918102020@reru.ac.th

1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตร การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวม มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: โปรแกรม, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, การเสริมสร้างสมรรถนะ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to explore the current situation, desirable situation, and the needs to enhance teacher competencies in learning management; and 2) to develop a program to strengthen teacher competencies in learning management in schools under Mahasarakham Primary Educational Service Area 2. Mixed methods research was employed, which divided into two phases. Phase 1 was exploring the existing situations, desirable situations, and needs to enhance teacher competencies in learning management. Samples were 306 school administrators and teachers selected through the stratified random sampling technique. The research instrument was a scaling questionnaire. Phase 2 was developing a program to strengthen teacher competencies in learning management. Informants consisted of three best practices in learning management, and 5 experts evaluated the appropriateness and feasibility of the program. Statistics used were mean, standard deviation, and modified priority needs index.

The research results were as follows.

1. The current situation was overall at the high level. The highest average aspect was measurement and evaluation of learning management. The desirable situation was overall at the highest level. The highest average aspect was learning management design The needs to

enhance teachers' learning management competencies were ranked from high to low: including learning management design, student centered learning management, curriculum development, utilizing media-innovation technology for learning management, and measurement and evaluation of learning management, respectively.

2. The program to strengthen teacher competencies of learning management in schools under Mahasarakham Primary Educational Service Area 2 comprised of: 1) Rationale; 2) Objectives; 3) Content; 4) Development method; and 5) Evaluation. The results of program evaluation overall were at the highest level of appropriateness and feasibility.

Keywords: Program, Learning management competency, Enhancing competency

บทนำ

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไทยเพื่อก้าวไปสู่ประเทศไทย 4.0 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) กำหนดวิสัยทัศน์ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้ด้วยความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมซึ่งเป็นผลมาจากการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพในด้านการศึกษ จึงกล่าวได้ว่าการส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในประเทศ ให้ตอบสนองยุทธศาสตร์ของชาติยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เน้นศักยภาพที่สำคัญของผู้เรียน ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ กล่าวได้ว่า ครูเป็นพลังสำคัญต่อการสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของประเทศและสังคมโลก (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2562)

สภาพการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ให้บังเกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านการบริหาร เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำที่สามารถประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอนและการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม (ชัยยนต์ เพาพาน, 2558) ตลอดจนครูถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะหากครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ดี ย่อมสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์

ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตาม ครูมักเผชิญปัญหาคล้ายกัน คือมีความไม่ชัดเจนทางด้านวิชาการในงานที่ตนปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้การพัฒนางานเกิดความล่าช้าหรือหยุดชะงัก หากไม่มีผู้ใดช่วยให้ครูสามารถแก้ไขหรือทำความเข้าใจประเด็นที่ไม่กระจ่างได้ การพัฒนาทางวิชาการก็จะไม่สามารถก้าวหน้าได้ (ทิตนา แหมมณี, 2560)

การพัฒนาและยกระดับความรู้และสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่องเป็นประเด็นสำคัญในการนำไปสู่การสร้างคุณภาพการศึกษาของประเทศที่สูงขึ้น ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาหลาย ๆ ประเทศเพิ่มความสำคัญกับการลงทุนเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) จากผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขคือปัญหาคุณภาพของผู้เรียนและปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน จากข้อมูลในแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่ามีจุดอ่อนของบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงขาดสื่อและนวัตกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 มีค่าต่ำกว่าระดับประเทศ 3 กลุ่มวิชา โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 37.62 ในขณะที่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ที่ 31.97 กลุ่มสาระคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 28.06 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา 26.94 และกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 39.73 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา 37.98 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2566)

ดังที่กล่าวมาข้างต้น วิธีการพัฒนาครูที่น่าสนใจอีกวิธีหนึ่ง คือ วิธีการพัฒนาในรูปแบบของโปรแกรม ซึ่งโปรแกรมเป็นแผนหรือชุดกิจกรรมอันเป็นมวลประสบการณ์ที่วางไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่สร้างขึ้น โดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรม ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญารัตน์ แหยมแก้ว (2565) การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา จะประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีโปรแกรมการพัฒนาที่มีคุณภาพซึ่งบอกรายละเอียดของขั้นตอนวิธีการที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้เน้นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปวิณวัชร ขุนเทียนชมชาติ (2567) สรุปไว้ในข้อเสนอแนะว่า ควรนำการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นเทคนิควิธีในการพัฒนาวิชาชีพอย่างหนึ่งที่จะช่วยยกระดับความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามทิศทาง เป้าหมาย และนโยบายขององค์กร ตลอดจนช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปรับตัวให้ทันกับ

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของครู จึงมีความตั้งใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ให้สามารถนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพครูในยุคใหม่ให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสะท้อนผลไปสู่การยกระดับคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 1,490 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 202 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,288 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2567) รวม 202 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 54 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 145 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบเคียงจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางของ Krejcie and Morgan (1970) กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของประชากรที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) เพื่อสุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากจำนวนประชากร 1,490 คน เมื่อนำมาสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิจำแนกได้กลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนจากโรงเรียน

ขนาดใหญ่ จำนวน 25 คน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 92 คน และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 189 คน รวมทั้งสิ้น 306 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละขนาด

2.2.1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สุ่มมาร้อยละ 50 โดยการจับสลากกระจายสัดส่วนในแต่ละขนาดโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารจำนวน 101 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 205 คน โดยกระจายสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างครูไปตามโรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากให้ได้ครบจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง		รวม กลุ่มตัวอย่าง
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู	
1. ขนาดใหญ่	3	146	2	23	25
2. ขนาดกลาง	54	408	27	65	92
3. ขนาดเล็ก	145	734	72	117	189
รวม	202	1,288	101	205	306

ที่มา: กลุ่มงานบริหารบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (ข้อมูลปีการศึกษา 2566)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ระหว่างคะแนนรายข้อคำถามกับคะแนนรวมโดยคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามสภาพปัจจุบันตั้งแต่ .211 - .747 และค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ตั้งแต่ .257 - .612 จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับของสภาพปัจจุบันเท่ากับ .899 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .848 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามโดย Google form ผ่านทางระบบทะเบียนรับส่งหนังสือราชการ Education Area Management Support System (ระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) ซึ่งเก็บกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 306 คน คิดเป็นร้อยละ 100

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ขั้นตอนดำเนินการ ดำเนินการโดยการศึกษาวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการจัดการเรียนรู้จากศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบโปรแกรม และประเมินโปรแกรมฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ศึกษาวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูจากศึกษานิเทศก์และครูที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ตามเกณฑ์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษานิเทศก์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี มีผลงานวิถีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 ครูผู้สอน มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีผลงานวิถีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจให้คำแนะนำ แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือการวิจัยชุดเดิมกับระยะที่ 1

3.2 แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจให้คำแนะนำ แล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากศึกษานิเทศก์และครูในการให้สัมภาษณ์ และตกลงนัดหมายวัน เวลา สถานที่ให้สัมภาษณ์ โดยการไปพบและสัมภาษณ์โดยตรง และผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรม โดยประสานส่งและขอรับคืนโดยตรงและผ่านช่องทางออนไลน์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตร การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพปัจจุบัน ระดับสภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็น

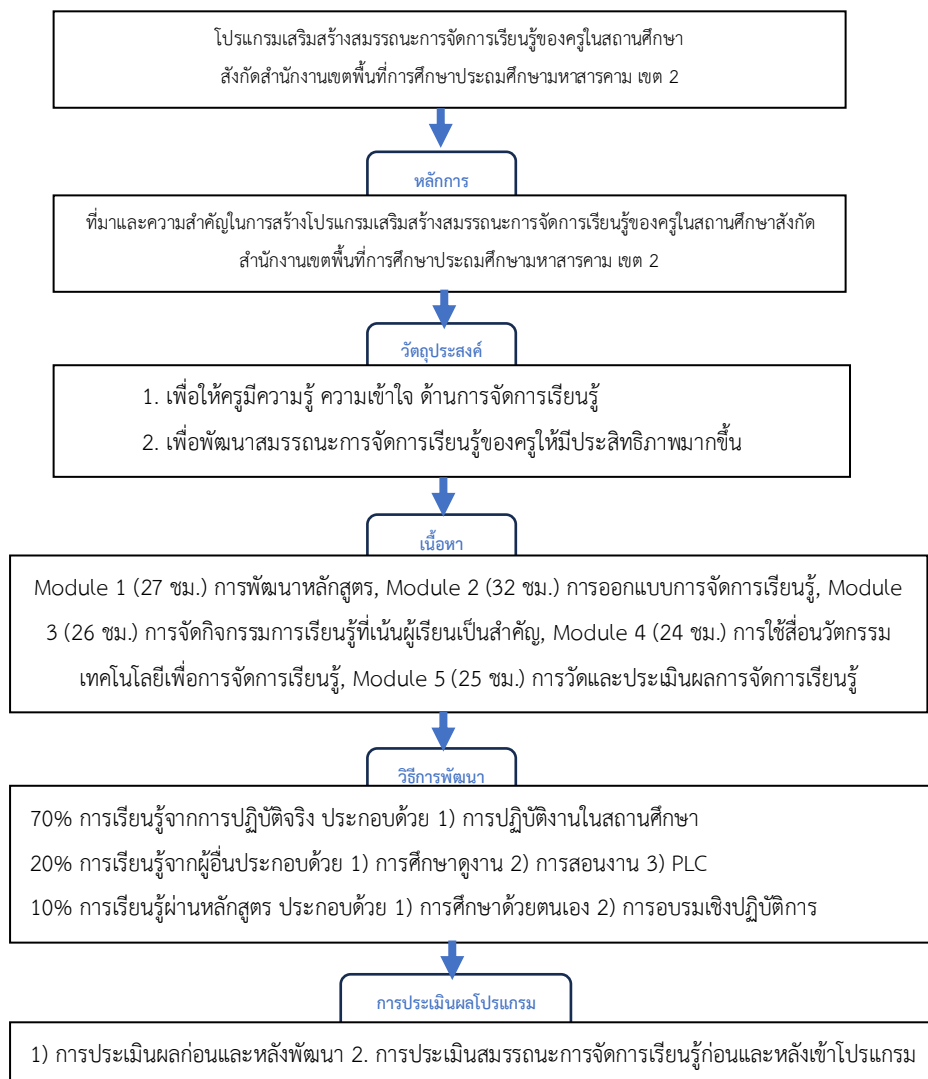
องค์ประกอบของ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. การพัฒนาหลักสูตร	2.93	0.65	ปานกลาง	4.87	0.37	มากที่สุด	0.66	3
2. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	2.87	0.61	ปานกลาง	4.90	0.32	มากที่สุด	0.70	1
3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2.89	0.64	ปานกลาง	4.89	0.34	มากที่สุด	0.69	2
4. การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี	2.99	0.69	ปานกลาง	4.81	0.39	มากที่สุด	0.60	4
5. การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้	3.07	0.73	ปานกลาง	4.79	0.48	มากที่สุด	0.56	5
โดยรวม	3.09	0.73	ปานกลาง	4.86	0.38	มากที่สุด	0.64	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ค่าเฉลี่ยรวม (PNI_{modified} = 0.64) เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.70) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (PNI_{modified} = 0.69) การพัฒนาหลักสูตร (PNI_{modified} =

0.66) การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.60$) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.56$) ตามลำดับ

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีพัฒนา ใช้วิธีการพัฒนา 70 : 20 : 10 คือ 70% การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ประกอบด้วย (1) การปฏิบัติงานในสถานศึกษา 20 % การเรียนรู้จากผู้อื่น ประกอบด้วย (1) การศึกษาดูงาน (2) การสอนงาน และ (3) PLC และ 10% การเรียนรู้ผ่านหลักสูตร ประกอบด้วย (1) การศึกษาด้วยตนเอง (2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย 1. การประเมินผลก่อน ระหว่าง และหลังการพัฒนา โดยใช้เวลาในการดำเนินงานโปรแกรมทั้งสิ้น 134 ชั่วโมง การนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ไปปรับใช้นั้นสามารถศึกษารายละเอียดการดำเนินงานของโปรแกรมและวิธีดำเนินงานได้ตามช่วงเวลาของโปรแกรมและสามารถปรับช่วงเวลาได้ตามความเหมาะสมรายละเอียดโปรแกรม แสดงดังแผนภาพที่ 1

อภิปรายผล

จากการศึกษา ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนมองว่าด้านประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูลดลง เนื่องจากหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ครูต้องปรับตัวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและภาระงานด้านเอกสารที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้ผลการเตรียมความพร้อมในด้านการสอนของครูยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่งผลให้ครูมีการจัดทำแผนการสอนที่ยังไม่เป็นปัจจุบันการผลิตสื่อและพัฒนาสื่อยังไม่มีหลากหลายและน่าสนใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุพร คำสีทา (2560) พบว่าทักษะด้านเทคโนโลยีของครูอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสะท้อนถึงการขาดความพร้อมด้านทรัพยากรและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรียา ไตรระยะพันธ์ (2565) ซึ่งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยผลการวิจัยพบว่า ครูมีความแตกต่างกันในด้านประสบการณ์จัดการเรียนรู้ สำหรับแนวทางการพัฒนาพบว่าควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านการเข้าร่วมการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้และยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีความประสงค์ที่จะออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรมควรสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้และความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในชั้นเรียน รวมทั้งเลือกใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครอบคลุมทุกด้านและสะท้อนสภาพจริงของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564) ได้กล่าวว่า ครูควรมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุม โดยต้องสามารถจัดทำรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร นอกจากนี้ควรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามด้านที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากครูต้องการวิธีการกำหนดผลการเรียนรู้ ที่มีความครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การเปิดโอกาสให้

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความถนัดและความต้องการของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Stacy Zeiger (2015) ได้เสนอตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการวางเค้าโครงของการสอนที่ทำให้ครูเห็นภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถือเป็นขั้นตอนในการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน เพื่อกำหนดแนวทางกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน

1.3 ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 เรียงลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากครูเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการออกแบบการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนจัดการเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา การออกแบบการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงมีความต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนนท์ นุ่นชูคันธ์ (2559) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้จัดการเรียนรู้อย่างช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gagne, Wager, Golas & Keller (2019) กล่าวว่า การอำนวยความสะดวกในการสอนของครูโดยการออกแบบการเรียนรู้ที่มีสื่อการเรียนรู้ประกอบ จะช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ ลดเวลาที่ใช้ในการอธิบายซ้ำ และช่วยให้การสอนมีความเป็นมาตรฐานมากขึ้น

2. โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและ กิจกรรม 4) วิธีพัฒนา ใช้วิธีการพัฒนา 70 : 20 : 10 คือ 70 % การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและประสบการณ์การทำงาน 20 % การเรียนรู้จากผู้อื่น ประกอบด้วย (1) การศึกษาดูงาน (2) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และ 10% การเรียนรู้ผ่านหลักสูตร ประกอบด้วย (1) การศึกษาดูงานด้วยตนเอง และ (2) การอบรมเชิงปฏิบัติการและ 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบด้วย (1) การประเมินผลก่อน และหลังการพัฒนา (2) การประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู (3) การประเมินเจตคติของครู (4) การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมกำหนดเวลาการใช้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูทั้งหมด 134 ชั่วโมง และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ประกอบไปด้วย การประเมินสมรรถนะ การประเมินทัศนคติของครู และการประเมินความพึงพอใจ

ผลการประเมินโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นผลจากการศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม ผู้วิจัยสรุปว่า โปรแกรมดังกล่าวเป็นชุดกิจกรรมที่ออกแบบขึ้นโดยอิงแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาปรับปรุง หรือเสริมสร้างความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของผู้เข้าร่วมโปรแกรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประโมทย์ นันนิล (2561) ได้ศึกษาการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 พบว่า ควรมีการพัฒนาสมรรถนะครู ดังนี้ จัดอบรม ศึกษาดูงานสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการกลุ่ม การนำหลักสูตรแกนกลางสู่การปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bonk & Graham (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วยกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีความจำเป็นต้องพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพครูผ่านระบบอินเทอร์เน็ต มีการนิเทศ กำกับติดตามขั้นตอนในการพัฒนาครู 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการสอน การเตรียมสื่อการเรียนรู้ และการเผยแพร่ การจัดการเรียนในห้องเรียน และการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดเตรียมสื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้งานในรูปแบบดิจิทัล ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความสำเร็จในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนา ดังนี้

1.1 บุคลากรครู ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างด้านการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้บุคลากรครูนั้นได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมฯ นี้ เป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมทักษะให้กับบุคลากรครูในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มีระบบกำกับติดตามประเมินผลด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นระยะและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรครูมีความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ให้ครูทุกคนต้องเข้าร่วมการพัฒนาตามโปรแกรมดังกล่าว พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนา และบรรจุโปรแกรมนี้อย่างเป็นหนึ่งในมาตรฐานสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาครูในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของครูที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาพัฒนาครู เพื่อให้ครูเข้าถึงและมีโอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง

2.3 ควรทำการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของครูที่สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของครูในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนหรือขอมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัญญารัตน์ แหยมแก้ว และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. *The Journal of Research and Acedemics*, 6(1), 97-113.

<https://doi.org/10.14456/jra.2023.21>

จตุพร คำสีทา. (2560). ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. [ปริญญานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย.

จำเนียร แสงเสนา และวิทยา จันทรศิลา. (2561). รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 20(3), 25-34.

https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/140650/104245

จิรนนท์ นุ่นชูคั่น. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารเวริเดียน อี-เจอร์นัล มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(1), 87-98.

<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/52726/43772>

- ชัยยนต์ เพาพาน. (2558). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1), 2-9.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMKKU/article/view/56340/46957>
- ทิตนา เขมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุง* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ประโมทย์ นันนิล. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปวีณวัชร ขุนเทียนเขมชาติ. (2567). การพัฒนาเว็บไซต์การฝึกอบรมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 7(1), 101-114.
<https://doi.org/10.14456/jra.2024.10>
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. หจก.ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. สำนักงาน ก.ค.ศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก*. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สุนันท์ สินธพานนท์ และคณะ. (2562). *หลากหลายวิธีสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควิธีคิด.
- สุปรียา ไตรยะพันธ์ และรชฏ สุวรรณภู (2565). สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 932-943.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/261386/175821>
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2020). *The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*. John Wiley & Sons.

Gagne, R. M., Wager, W. W., Golas, K. C., & Keller, J. M. (2019). *Principles of instructional design* (5th ed.). Cengage Learning.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Zeiger, S. (2015). *English education*. Miami State: Miami University.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา

The Relationship between Technological Leadership and Digital Citizenship of Teachers under the Yala Municipality Education Bureau

ธีระศักดิ์ อินตัน^{1*} ศิลป์ชัย สุวรรณมณี²

Teerasak Intan^{1*} Sinchai Suwanmanee²

(Received: 2025-08-20; Revised: 2025-10-20; Accepted: 2025-10-28)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 169 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบสัดส่วนจากตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971 และ 0.938 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี, ความเป็นพลเมืองดิจิทัล

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Master's Students in Educational Administration Program, Thaksin University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant Professor in Educational Administration, Thaksin University.

*Corresponding author: E-mail: sonicboomloh007@gmail.com

Abstract

This research aimed to investigate: 1) technological leadership of school administrators, 2) digital citizenship of teachers, and 3) relationship between technological leadership and digital citizenship of teachers. The research samples were 169 educational staff under the Yala Municipality Education Bureau in the academic year of 2025. The sample size was determined by the formula of Krejci and Morgan and selected by simple random sampling by drawing lots. The research instrument was a 5-level Likert scale questionnaire with the reliability values at 0.971 and 0.938, respectively. The statistics used for data analysis were standard deviation and Pearson correlation coefficient.

The research findings revealed that: 1) The technological leadership of school administrators was at a high level, 2) The digital citizenship of teachers was all at the highest level, and 3) The relationship between technological leadership and digital citizenship of teachers under the Yala Municipality Education Bureau was moderately positive at the significance level of .01.

Keywords: Technological Leadership, Digital Citizenship

บทนำ

ในยุคสังคมดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา ส่งผลให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาทักษะทางดิจิทัลเพื่อให้สามารถดำรงบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของผู้บริหารซึ่งต้องแสดงภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการกำหนดนโยบาย ขับเคลื่อนนวัตกรรม และสนับสนุนบุคลากรให้ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน "ความเป็นพลเมืองดิจิทัล" (Digital Citizenship) ถือเป็นทักษะสำคัญที่ครูต้องมี เพื่อใช้ชีวิตอยู่ในสังคมดิจิทัลอย่างรับผิดชอบ มีจริยธรรม และปลอดภัย โดยครอบคลุมด้านมารยาท กฎหมาย ความปลอดภัย การสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล องค์การระหว่างประเทศ เช่น International Society for Technology in Education (ISTE) และ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) ต่างให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพลเมืองดิจิทัล โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษา

ปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยและมีคุณภาพสูงสุด ตามนโยบายและจุดเน้นประจำปี พ.ศ. 2567 โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาผ่านการดำเนินการที่สำคัญหลายประการ ประการแรก กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มาปรับใช้ในกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มรูปแบบ ประการต่อมา ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพหุปัญญาของผู้เรียน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning, STEM Education, และ Coding ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติและสามารถนำความรู้ไปใช้จริง นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้าน Soft Power ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการเรียนรู้ตามความสนใจผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงได้ทุกช่วงวัย นอกเหนือจากการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการยังได้เน้นย้ำถึงการสนับสนุนวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาในด้านสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัลตามกรอบระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้ครูมีความพร้อมในด้านวิชาการและทักษะในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงสามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ ครูยังได้รับการพัฒนาให้สามารถวางแผนเส้นทางการเรียนรู้และแนะแนวอาชีพให้แก่ผู้เรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล อีกทั้งยังเน้นให้ครูและบุคลากรมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและแนวโน้มของโลกอนาคต ในด้านการบริหารจัดการภาครัฐ กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล โดยมีการขับเคลื่อนระบบราชการด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เป็นระบบดิจิทัล (Digitalize Process) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data) ระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือและบูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานทางการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐได้อย่างราบรื่นและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

เทศบาลนครยะลาให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมุ่งเน้นการสร้างระบบการศึกษาอัจฉริยะ (Smart Education) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกช่วงวัย โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ผ่านโครงการแนะแนวและกิจกรรมส่งเสริมด้านกีฬาและดนตรี เช่น ว่ายน้ำ ฟุตบอล และวงออเคสตรา นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการปรับปรุงและขยายแหล่งเรียนรู้ TK Park ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมถึงการจัดตั้ง Co-working Space และเปิดพิพิธภัณฑ์เมืองยะลาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และการพัฒนาเมือง

ในอนาคต ในด้านการศึกษาออนไลน์ มีการออกแบบหลักสูตรระยะสั้นที่เหมาะสมกับทุกวัย พร้อมยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยบูรณาการระบบ Smart Education และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะภาษาสากล โดยผลักดันหลักสูตรภาษาอังกฤษผ่านแพลตฟอร์ม Braincloud และเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ภาษาจีนและมาเลเซีย รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ด้าน Coding และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกันนี้ยังมีการเสริมสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) สำหรับทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะผู้ที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยี และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ผ่านการจัดตั้งศูนย์นันทนาการ และการฝึกอบรมทักษะเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นไปเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง และสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เทศบาลนครยะลา, 2564)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่ามีงานวิจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาความสามารถหรือพฤติกรรมด้านเทคโนโลยีของครู เช่น งานของณัชพล พุฒภูงา (2565) และปิยะวัฒน์ รักราวี (2566) พบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการบูรณาการเทคโนโลยีของครูในระดับสูง ขณะที่ธาริณี ใจสอาด (2567) ได้ยืนยันอย่างชัดเจนว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู และสามารถพยากรณ์ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้เกือบร้อยละ 80 ส่วนงานวิจัยต่างประเทศ เช่น Watts (2009), Raman and Thannimalai (2019) และ Miguel (2020) ต่างพบแนวโน้มในทิศทางเดียวกันว่า ผู้นำสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีชัดเจนสามารถส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในชั้นเรียนศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม งานของ Suppo (2013) และ Umut et al. (2017) กลับชี้ให้เห็นว่าแม้ผู้นำสถานศึกษาจะตระหนักถึงความสำคัญของพลเมืองดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยี แต่ในทางปฏิบัติยังขาดการบูรณาการอย่างต่อเนื่องและไม่สามารถยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อของผู้นำกับพฤติกรรมพลเมืองดิจิทัลของครูได้อย่างแน่ชัด

เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาข้างต้น แม้งานวิจัยจำนวนมากจะชวนให้ตั้งสมมติฐานได้ว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาอาจมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู แต่ข้อสรุปดังกล่าวยังไม่แน่นอน เนื่องจากส่วนใหญ่ศึกษาในบริบทต่างประเทศ หรือในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางเทคโนโลยีแตกต่างจากบริบทของท้องถิ่นในภาคใต้ของประเทศไทย อีกทั้งยังมีงานวิจัยบางชิ้นที่ไม่พบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านบริบทองค์กร วัฒนธรรมโรงเรียน และการสนับสนุนเชิงนโยบายอาจมีบทบาทสำคัญในการกำหนดระดับของพลเมืองดิจิทัลของครู ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องเติมเต็มช่องว่างทางองค์ความรู้ (knowledge gap) ด้วยการศึกษาความสัมพันธ์

ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในบริบทของสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ซึ่งมีความเฉพาะทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม การศึกษารั้วนี้คาดว่าจะประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎี โดยช่วยขยายองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำทางการศึกษาในยุคดิจิทัล และในเชิงปฏิบัติ โดยเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูให้มีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม และมีความตระหนักในบทบาทของการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีในสังคมยุคเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูสังกัด สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา โดยเป็นการวิจัยเชิงบรรยายหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlation Research)

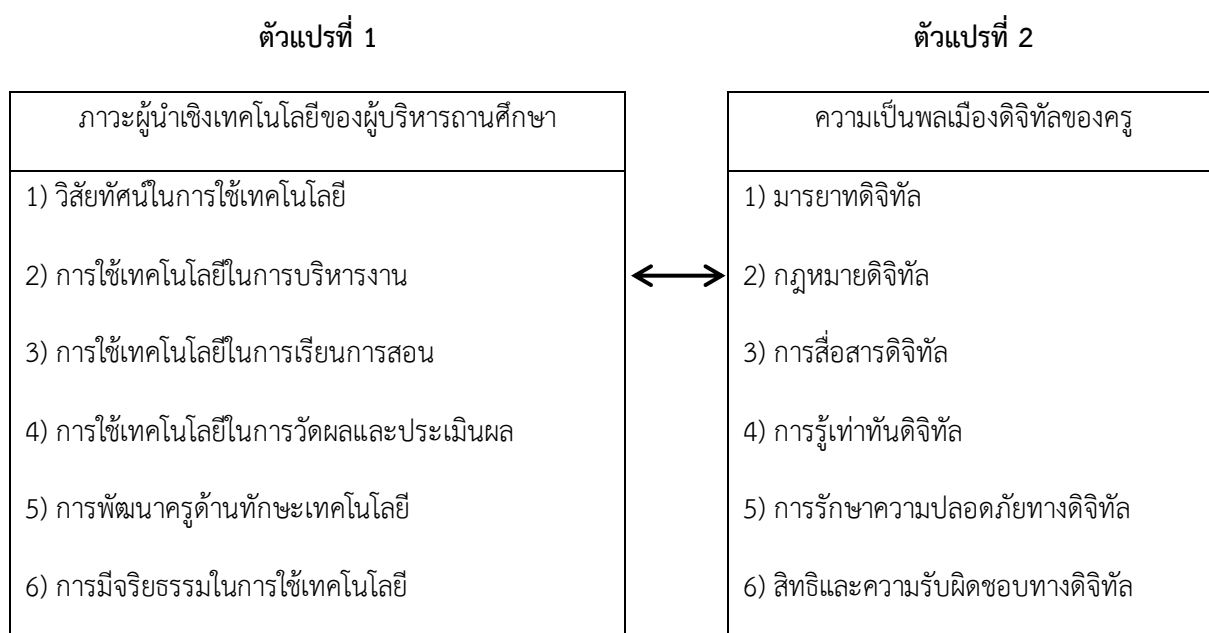

2. ประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 296 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง ในโรงเรียนสังกัดทั้งหมด 6 โรงเรียน มีลักษณะเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันและมีโครงสร้างการบริหารงานภายใต้หน่วยงานเดียวกัน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 169 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบสัดส่วนจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ซึ่งเหมาะสมสำหรับประชากรขนาดไม่เกิน 300 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก เนื่องจากต้องการให้บุคลากรทุกคนในประชากรมีโอกาสถูกเลือกอย่างเท่าเทียมกัน ลดอคติในการเลือกตัวอย่าง และสะท้อนความคิดเห็นของกลุ่มบุคลากรในสังกัดได้อย่างเป็นธรรมชาติ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับ

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนค่า (Rating Scale) ของ Likerts Scale จำนวน 30 ข้อ เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert จำนวน 30 ข้อ เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00

4.2 ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของ Cronbach โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ 0.70 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในส่วน of แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 30 ข้อ เท่ากับ .971 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในส่วน of แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูจำนวน 30 ข้อ เท่ากับ .938

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยทักษิณ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา เพื่อขอความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

2. นำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทาง Google form โดยให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนทาง Google form ตามที่ผู้วิจัยได้สร้างเอาไว้ ซึ่งมีผู้ตอบกลับมามีจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เทียบตามแนวคิดของการแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าของ บุญชม ศรีสะอาด (2556) แบ่งคะแนนตามช่วง ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
 3.51 - 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
 2.51 - 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
 1.51 - 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
 1.00 - 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เทียบตามแนวคิดของการแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าของ บุญชม ศรีสะอาด (2556)

6.4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2553) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 - 1.00 แสดงว่า มีความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 - 0.70 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 - 0.30 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ต่ำ

เครื่องหมาย + และ - หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ ดังนี้

ค่า r มีเครื่องหมาย + หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ค่า r มีเครื่องหมาย - หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาครูด้านทักษะเทคโนโลยี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 169		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	วิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี	4.3254	0.7023	มาก
2	การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน	4.3633	0.6906	มาก
3	การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน	4.4864	0.5549	มาก
4	การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล	4.3160	0.7671	มาก
5	การพัฒนาครูด้านทักษะเทคโนโลยี	4.2876	0.6027	มาก
6	การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	4.3503	0.6855	มาก
รวม		4.3548	0.5881	มาก

2. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่าความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านมารยาทดิจิทัล รองลงมา คือ การสื่อสารดิจิทัล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล และด้านความรู้เท่าทันดิจิทัล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู	n = 169		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	มารยาทดิจิทัล	4.5763	0.4689	มากที่สุด
2	กฎหมายดิจิทัล	4.5278	0.5338	มากที่สุด
3	การสื่อสารดิจิทัล	4.5325	0.4710	มากที่สุด
4	ความรู้เท่าทันดิจิทัล	4.4615	0.5273	มาก
5	การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล	4.4615	0.5359	มาก
6	สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	4.5290	0.5211	มากที่สุด
รวม		4.5148	0.4423	มากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = 0.545^{**}$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีความสัมพันธ์ด้านการใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผลกับด้านสิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล สูงที่สุด แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิง เทคโนโลยีของ ผู้บริหาร สถานศึกษา (X)	ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู (n = 169)						รวม
	มารยาทดิจิทัล (Y ₁)	กฎหมายดิจิทัล (Y ₂)	การสื่อสารดิจิทัล (Y ₃)	การรู้เท่าทันดิจิทัล (Y ₄)	การรักษาความปลอดภัยทางดิจิทัล	สิทธิและความรับผิดชอบทางดิจิทัล	
วิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี (X ₁)	0.447**	0.353**	0.386**	0.232**	0.389**	0.475**	0.436**
การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน (X ₂)	0.419**	0.360**	0.449**	0.278**	0.447**	0.490**	0.468**
การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน (X ₃)	0.432**	0.404**	0.471**	0.362**	0.479**	0.408**	0.490**
การใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและประเมินผล (X ₄)	0.511**	0.436**	0.458**	0.358**	0.526**	0.537**	0.542**
การพัฒนาครูด้านทักษะเทคโนโลยี (X ₅)	0.344**	0.316**	0.347**	0.337**	0.422**	0.465**	0.430**
การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี (X ₆)	0.506**	0.461**	0.391**	0.354**	0.484**	0.432**	0.504**
รวม	0.507**	0.442**	0.473**	0.362**	0.521**	0.534**	0.545**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในเขตเทศบาลมีโอกาสเข้ารับการอบรมหรือมีการสนับสนุนเชิงนโยบายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูเกิดความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิชพร แจ่มสกุล และคณะ (2567) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสิทธิ์ สนสมบัติ และคณะ (2566) ที่ระบุว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารส่งผลต่อบทบาทของครูในยุคดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศทางวิชาชีพ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานของ ชลันธร ปานอ่ำ (2567) ซึ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และพบว่าอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และงานของจิระศักดิ์ ชุมภู (2564) ก็พบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนในเขตชายแดนก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มร่วมกันว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศมีความสำคัญและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล

2. ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่าความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ยังอาจสะท้อนถึงบริบทของเทศบาลนครยะลา ซึ่งมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและการเชื่อมโยงกับระบบดิจิทัลในระดับท้องถิ่น ส่งผลให้ครูได้รับโอกาสในการเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การที่ครูมีความเข้าใจในเรื่องมารยาทดิจิทัลสูงที่สุด ยังแสดงให้เห็นว่าครูสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม และมีความเข้าใจในกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคมดิจิทัล ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ชัยสุวรรณและคณะ (2567) ที่พบว่าครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัวและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ รุ่งฤดี ศิริและคณะ (2565) ที่พบว่าครูในเขต

พื้นที่การศึกษานครพนมมีทักษะดิจิทัลอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มร่วมกันของครูทั่วประเทศในการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี งานของ จูไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ (2564) ก็สนับสนุนผลการวิจัยนี้ โดยพบว่าทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัลของเยาวชนไทยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัวและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการจัดลำดับค่าคะแนนของครูในเทศบาลนครยะลาที่เน้นด้านมารยาทและสิทธิความรับผิดชอบเป็นหลัก นอกจากนี้ งานวิจัยของ ธาริณี ใจสะอาด (2567) และ เมธี ตั้งสิริพัฒนา (2564) ต่างก็ชี้ให้เห็นว่าครูมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารดิจิทัล มารยาท และความเข้าใจในกฎหมายดิจิทัล ซึ่งตรงกับลำดับค่าเฉลี่ยในผลการวิจัยของคุณอย่างชัดเจน ทั้งนี้ แนวคิดของ Ribble (2011) และ International Society for Technology in Education (2016) ได้เน้นย้ำว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับครูในยุคปัจจุบัน ไม่เพียงแต่เพื่อความปลอดภัยของตนเองและนักเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างบรรทัดฐานในการอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพในสังคมดิจิทัล ในทำนองเดียวกัน สุปราณี วงษ์แสงจันทร์ และ ประกอบ คุณารักษ์ (2564) ก็เสนอว่าการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัล ควรเป็นบทบาทร่วมกันของผู้บริหาร ครู และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการประเมินวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่โดดเด่น ครูในสถานศึกษาก็มีแนวโน้มที่จะพัฒนาความรู้ ทักษะ และจิตสำนึกด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัลมากขึ้นตามไปด้วย กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และเป็นต้นแบบในการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม ย่อมมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของครูในการใช้งานดิจิทัลอย่างรับผิดชอบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมกิจกรรม และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการใช้งานเทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม โดยเฉพาะการให้โอกาสครูได้พัฒนาทักษะดิจิทัลผ่านการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการปลูกฝังจิตสำนึกด้านความเป็นพลเมืองดิจิทัลในตัวครู สอดคล้องกับงานของ ธาริณี ใจสะอาด (2567) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับสูงกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีสามารถกระตุ้นให้ครูมีพฤติกรรมที่เหมาะสมบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีนัยสำคัญ

เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เมธี ตั้งสิริพัฒนา (2564) ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของผู้นำในการสร้างแรงบันดาลใจและกำหนดแนวทางการพัฒนาครูในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ ชลันธร ปานอ่ำ (2567) ได้เสนอว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครู ซึ่งแม้จะเน้นไปที่ทักษะการใช้งานมากกว่าความเป็นพลเมืองโดยตรง แต่ก็สะท้อนให้เห็นทิศทางเดียวกันว่า ภาวะผู้นำที่เน้นเทคโนโลยีย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมและทักษะของครูอย่างมีนัย นอกจากนี้ งานวิจัยของ จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ (2564) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะดิจิทัลกับพฤติกรรมพลเมืองดิจิทัลของเยาวชน ก็ชี้ให้เห็นว่าทักษะและจริยธรรมทางดิจิทัลมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับพฤติกรรมบนสื่อออนไลน์ ซึ่งช่วยยืนยันว่า การพัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยีควบคู่กับการส่งเสริมจริยธรรมมีผลโดยตรงต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมมาตรฐานมารยาทดิจิทัลของครูที่สูงอยู่แล้ว โดยให้ครูที่เป็นต้นแบบแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และสร้าง Digital Code of Conduct ที่ชัดเจนในสถานศึกษา
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ความเข้มแข็งด้านการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนของตนเป็นแบบอย่างและแรงผลักดันให้ครูนำไปปรับใช้กับการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มสำคัญกับการพัฒนาทักษะเทคโนโลยีของครู โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นทักษะจำเป็นและทันสมัย เช่น การอบรมภายในโดยผู้เชี่ยวชาญหรือ Peer Coaching รวมถึงสนับสนุนการเข้าร่วม PLC ภายนอก เพื่อยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีครูให้ครอบคลุมความเป็นพลเมืองดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูในบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา เช่น วัฒนธรรมองค์กร การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือปัจจัยส่วนบุคคลของครู เพื่อความสมบูรณ์และลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- 2.2 ควรพิจารณาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์ เพื่อเจาะลึกกลไก แนวปฏิบัติที่ดี ปัญหาหรืออุปสรรค และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับปฏิบัติการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- จิระศักดิ์ ชุมภู. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสภวิทยาเขตสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี [การศึกษาค้นคว้าอิสระ, ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา]. <https://updc.up.ac.th/handle/123456789/317>
- จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะความฉลาดทางดิจิทัลกับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดิจิทัลของเยาวชนไทยในกรุงเทพมหานคร. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์, 25(3), 232-243. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jca/article/view/251488>
- ชลันธร ปานอ่ำ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 [การศึกษาค้นคว้าอิสระ, ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา]. <https://updc.up.ac.th/items/11b8f822-759f-4668-ac88-759174ca1c29>
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). ไทเนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ต โปรแกรสซิฟ.
- ณัชพล พุฒภูงา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร สถานศึกษากับการบูรณาการเทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยนครราชสีมา].
- เทศบาลนครยะลา. (2564). คำแถลงนโยบายของนายกเทศมนตรีนครยะลา (แถลงเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2564). เทศบาลนครยะลา. <https://yalacity.go.th/content/vision>
- ธาริณี ใจสอาด. (2567). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี]. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edunsrujo/article/download/266555/181652/1154012>
- ธาริณี ใจสอาด. (2567). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

ปิ่นพา ชัยสุวรรณ, ศรีดา ชัยสุวรรณ, กฤตย์บุพพัช สารนอก และรุ่งศักดิ์ เยื่อใย. (2567). ทักษะความเป็น

พลเมืองดิจิทัลของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารห้องสมุดและสารสนเทศ*

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 17(1), 56–67.

https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU/article/view/269865

ปิยะวัฒน์ รักราวี. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหาร

สถานศึกษากับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ตรัง กระบี่. *วารสารทัศน์นิติทางการศึกษา*, 1(2), 31–46.

<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/JPE/article/view/634>

เมธี ตั้งสิริพัฒนา. (2564). *การศึกษากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็น*

พลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.

[ปริญญาณิพนธ์ปริญญาณหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

<http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1930/1/gs631130019.pdf>

รุ่งฤดี ศิริ, ชาญวิทย์ หาญรินทร์ และวัชร ช่างบุญเรือง. (2022). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนา

ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลสำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครพนม เขต 1. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 12(3), 1–16.

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/256034>

วันชพร แจ่มสกุล, สาธร ทรัพย์รวงทอง และสุพัฒนา หอมบุปผา. (2567). การศึกษากภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี

ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*,

7(1), 43–55. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edunsrujo/article/view/262675>

สุปราณี วงษ์แสงจันทร์ และประกอบ คุณารักษ์. (2564). การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักศึกษา.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 15(2), 15-28.

<https://he01.tci-thaijo.org/index.php/EAUHJSci/article/view/248530>

เสกสิทธิ์ สนสมบัติ, ญัฐวรรณ พุ่มดียิ่ง และพิชญาภา ยืนยาว. (2566). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร

สถานศึกษาที่ส่งผลต่อบทบาทครูยุคดิจิทัลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครปฐม เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 11(43),

54–63. <https://jeal.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=1258>

International Society for Technology in Education (ISTE). (2016). *Digital citizenship*. ISTE.

<https://iste.org/digital-citizenship>

- McDonagh, A. (2015). *Technology leadership or technology confusion: A study on the role of ICT coordinators in schools*. [Master's thesis, University College Dublin].
- Miguel, S. (2020). Vision and challenges of technological leadership in schools: Perspectives from American school principals. *Journal of Educational Technology and Leadership*, 18(3), 45–59.
https://www.academia.edu/104080724/School_technology_leadership_vision_and_challenges
- Raman, A., & Thannimalai, R. (2019). Principals' technological leadership and teachers' integration of technology in 21st century classrooms. *International Journal of Instruction*, 12(4), 423–442. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1230076.pdf>
- Ribble, M. (2011). *Digital Citizenship in Schools*. 2nd ed. United States of America: Printed in United States of America. https://www.researchgate.net/publication/340468314_Digital_Citizenship_in_Schools_Second_Edition
- Suppo, A. (2013). Developing digital citizenship in schools. *Pennsylvania Educational Leadership Journal*, 36(2), 20–34. <https://eric.ed.gov/?id=ED553014>
- Umut, K., Demir, M., & Aydin, M. (2017). Examining open leadership in educational technology management. *International Journal of Education and Information Technologies*, 11(1), 102–111.
- Watts, D. (2009). *The relationship of technology leadership, school climate, and technology integration in K–12 public schools*. [Doctoral dissertation, University of North Texas]. ProQuest Dissertations Publishing.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

The Relationship between Academic Leadership of School Administrators and the Competency of Teachers under Songkhla Primary Educational Service Area Office 1

วรรัตน์ สุวรรณณะ^{1*} ศิลป์ชัย สุวรรณมณี²

Wararat Suvantana^{1*} Sinchai Suwanmanee²

(Received: 2025-09-23; Revised: 2025-12-02; Accepted: 2025-15-12)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาสมรรถนะของครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครู จำนวน 283 คน กำหนดโดยสูตรของ Taro Yamanee (1973) ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา และสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .979 สำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการ มีจำนวน 5 ด้าน 37 ข้อ และ .983 สำหรับสมรรถนะของครู มีจำนวน 11 ด้าน 40 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) สมรรถนะของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับสมรรถนะของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, สมรรถนะของครู

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Master's Degree Students in Educational Administration Program, Thaksin University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant Professor in Educational Administration, Thaksin University.

*Corresponding author: E-mail: sonicboomlo07@gmail.com

Abstract

This research aimed to 1) investigate academic leadership of school administrators, 2) study teachers' competency, and 3) examine the relationship between academic leadership of school administrators and competency of teachers under Songkhla Primary Educational Service Area Office 1. The research samples were 283 government teachers, who were selected through the formula of Taro Yamane (1973) and stratified random sampling based on school size and then simple random sampling by drawing lots. The reliability of the questionnaire on academic leadership of school administrators and competency of teachers was .979 with 5 sides of 37 questions and .983 with 11 sides of 40 questions. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The research findings revealed that 1) the academic leadership of school administrators in all and each aspect was at the highest level, 2) the teachers' competency in all and each aspect was at the highest level, 3) the relationship between academic leadership of school administrators and competency of teachers was high positive at the significant level of .01.

Keywords: The Relationship, Academic Leadership, Competency of Teachers

บทนำ

โลกปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเต็มไปด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมือง โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทำให้โลกเชื่อมโยงกันเป็นสังคมไร้พรมแดน การศึกษาในยุคนี้จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเตรียมเยาวชนให้พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (จินดา สรรประสิทธิ์, 2563) การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากกระบวนทัศน์ดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ที่ยืดหยุ่น สร้างสรรค์ และซับซ้อน โดยเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน ตลอดจนการสร้างนวัตกรรม ซึ่งถือเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของชาติ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการพุทธศาสตร์ชาติและสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

การดำเนินงานของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จ ได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการตามภารกิจ ได้ผลบรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียนและถือว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานตามตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ การบริหารโรงเรียน ซึ่งการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหาร ต้องมีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะภาวะผู้นำและมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังที่ (ธีระ รุญเจริญ, 2564) ได้กล่าวว่า การบริหารและจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมี ภาวะผู้นำที่ดีและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต ทั้งนี้ ผู้บริหารดังกล่าวจะต้องมีภาวะผู้นำทาง การศึกษา คือ มีหลักการบริหารที่พึงประสงค์ บริหารโดยการสร้างและพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้และบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงินและ งบประมาณและการบริหารงานทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญต่อความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนรวมถึงผลการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อสถานศึกษาบทบาทภาวะ ผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้งานมีคุณภาพจะช่วยพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและสร้างความพึงพอใจให้กับครู ผู้ปกครองชุมชนและผู้บังคับบัญชา ระดับสูง (ชานนท์ กุสุริย์, 2565) ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครูเพื่อนำครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรซึ่งการที่จะชี้แนะครูให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำ ทางวิชาการ และต้องดำเนินงานอย่างจริงจังมากขึ้น แต่ในระยะที่ผ่านมาแม้จะได้มีความพยายามในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของเด็กไทยมาโดยตลอด แต่ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละครั้ง มักจะพบว่า คุณภาพเด็กไทยยังมีผลการประเมินน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ซึ่งแสดงถึงการบริหารการศึกษาของไทย

ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารโรงเรียน เพราะถ้าผู้บริหารโรงเรียนมี ภาวะผู้นำทางวิชาการ จะส่งผลให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อถือ ยอมรับศรัทธาและร่วมมือปฏิบัติงาน ตามภารกิจจนบรรลุผลตามเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับครู กระตุ้นครู ให้คำแนะนำ นิเทศการสอนครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมมือกันด้วยเทคนิควิธีที่มี คุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลสูงสุด ดังที่ (ไชยา ภาวะบุตร, 2565) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญสำหรับบุคลากรทางการศึกษาและครูผู้สอนมีคุณค่าใน โรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ในขณะเดียวกัน “สมรรถนะ ของครู” ทั้ง 11 ด้าน ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้ต้องการทั้ง แรงสนับสนุนและการนำอย่างมีวิสัยทัศน์จากผู้บริหาร เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาวิธีสอน นวัตกรรมการเรียนรู้ และดูแลผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา รับผิดชอบจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ 6 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา โดยมีสถานศึกษาในสังกัดทั้งหมด จำนวน 135 แห่ง

ดังนี้ สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 90 สถานศึกษา สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 41 สถานศึกษา และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 4 สถานศึกษา มีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการศึกษาส่งเสริม สนับสนุน ติดตามประเมินผลการบริหาร จัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้สามารถบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลผู้เรียนและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับเชื่อมั่น ศรัทธาของผู้ปกครองตลอดจนชุมชนท้องถิ่นซึ่งที่ผ่านมาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ได้ตระหนักเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาครูและ ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีศักยภาพในการเป็นผู้นำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1, 2567) มุ่งเน้นไปที่การเป็นผู้นำทางวิชาการซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญในการที่จะนำองค์ความรู้จากการพัฒนาของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ไปพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทุกมิติ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ความเป็นไทย เห็นคุณค่าร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และจุดเน้นในแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564 – 2565 ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดจุดเน้นให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) อีกทั้งยังกำหนดเป้าหมายหลัก คือ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถวางแผนในการศึกษาต่อ เพื่อการมีงานทำ ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงาน โดยจัดให้มีการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) สเต็มศึกษา การสอนแบบโค้ดดิ้ง การสอนแบบสร้างสรรค์และยังมีเป้าหมายหลักอีกหนึ่งประการที่สำคัญ คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ มีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพ มีจรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู โดยจะส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอน ให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้เกิดประโยชน์อันสูงสุดควบคู่ไปกับการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 1
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพิจารณาจากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 5 องค์ประกอบ และสมรรถนะของครู ที่เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2558 ได้กำหนดไว้ประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งได้จากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัย มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การนิเทศการศึกษา

ตัวแปรที่ 2 สมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2558 ซึ่งได้กำหนดเป็นคู่มือในการประเมินสมรรถนะครู ประกอบด้วยสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

- 1) สมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ
 - 1.1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน
 - 1.2) การบริการที่ดี
 - 1.3) การพัฒนาตนเอง
 - 1.4) การทำงานเป็นทีม
 - 1.5) จริยธรรมและจรรยาบรรณครู

2) สมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ

- 2.1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
- 2.2) การพัฒนาผู้เรียน
- 2.3) การบริหารจัดการชั้นเรียน
- 2.4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 2.5) ภาวะผู้นำ
- 2.6) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

ตัวแปรที่ 1

ภาวะผู้นำทางวิชาการ
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา 2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ 4. การจัดการเรียนรู้ 5. การนิตการศึกษาศึกษา

ตัวแปรที่ 2

สมรรถนะของครู
สมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ 1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2. การบริการที่ดี 3. การพัฒนาตนเอง 4. การทำงานเป็นทีม 5. จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู
สมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ 1. การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ 2. การพัฒนาหลักสูตร 3. การบริหารจัดการชั้นเรียน 4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อ 6. การจัดการเรียนรู้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ทำหน้าที่สอน โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จาก 135 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1,348 คน โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง 124 คน สถานศึกษาขนาดกลาง กลุ่มตัวอย่าง 128 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง 57 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 309 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง 124 คน สถานศึกษาขนาดกลาง กลุ่มตัวอย่าง 128 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง 57 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 แบบแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ จำแนกเป็น เพศ อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (บุญชม ศรีสะอาด. 2543; อ้างอิงจาก Likert. 1967: 90 – 95) จำนวน 37 ข้อ เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 เป็นลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต จำนวน 40 ข้อ เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00

3.2 ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของ Cronbach โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ 0.70 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในส่วน of แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 ข้อ เท่ากับ .979 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในส่วน of แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของครู จำนวน 40 ข้อ เท่ากับ .983

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยทักษิณ ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 เพื่อขออนุญาต ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

4.2 ผู้วิจัยขออนุญาตขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

4.3 นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษาผ่านสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ทาง Google from โดยให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนทาง Google from ตามที่ผู้วิจัยได้สร้างเอาไว้ซึ่งมีผู้ตอบกลับจำนวน 283 คน คิด เป็นร้อยละ 91.59

4.4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เทียบตามแนวคิดของการแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าของ บุญชม ศรีสะอาด (2556) แบ่งคะแนนตามช่วง ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์สมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เทียบตามแนวคิดของการแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่เป็นมาตราส่วนประมาณ ค่าของบุญชม ศรีสะอาด (2556)

5.4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2560) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 - 1.00 แสดงว่า มีความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 - 0.70 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 - 0.30 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ต่ำ

เครื่องหมาย + และ - หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ บอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ ดังนี้

ค่า r มีเครื่องหมาย + หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ค่า r มีเครื่องหมาย - หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม

ผลการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.5859, S.D. = 0.3904) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.5967, S.D. = 0.4275) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ($\bar{X}$ = 4.5962, S.D. = 0.4209) การนิเทศการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.5862, S.D. = 0.4212) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.5760, S.D. = 0.4300) และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.5750, S.D. = 0.4193) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 283		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา	4.5760	0.4300	มากที่สุด
2	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.5750	0.4193	มากที่สุด
3	การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ	4.5962	0.4209	มากที่สุด
4	การจัดการเรียนรู้	4.5967	0.4275	มากที่สุด
5	การนิเทศการศึกษา	4.5870	0.4212	มากที่สุด
รวม		4.5859	0.3904	มากที่สุด

2. สมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.6306$, S.D. = 0.3556) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.6555$, S.D. = 0.4051) การบริการที่ดี ($\bar{X} = 4.6549$, S.D. = 0.4237) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.6502$, S.D. = 0.4060) ภาวะผู้นำครู ($\bar{X} = 4.6424$, S.D. = 0.4114) การบริหารจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.6419$, S.D. = 0.4301) การพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.6266$, S.D. = 0.4330) การทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.6266$, S.D. = 0.4420) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.6148$, S.D. = 0.4652) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.6141$, S.D. = 0.4047) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.6087$, S.D. = 0.4225) และการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.5981$, S.D. = 0.4298) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะของครู	n = 283		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
สมรรถนะหลัก			
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	4.6141	0.4047	มากที่สุด
2. การบริการที่ดี	4.6549	0.4237	มากที่สุด
3. การพัฒนาตนเอง	4.6266	0.4330	มากที่สุด
4. การทำงานเป็นทีม	4.6266	0.4420	มากที่สุด
5. จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.6502	0.4060	มากที่สุด
รวม	4.6331	0.3635	มากที่สุด
สมรรถนะประจำสายงาน			
1. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.6087	0.4225	มากที่สุด
2. การพัฒนาผู้เรียน	4.6555	0.4051	มากที่สุด
3. การบริหารจัดการชั้นเรียน	4.6419	0.4301	มากที่สุด
4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.5981	0.4298	มากที่สุด
5. ภาวะผู้นำครู	4.6424	0.4114	มากที่สุด
6. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.6148	0.4652	มากที่สุด
รวม	4.6280	0.3708	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.6036	0.3556	มากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .738** โดยการกำหนดตัวชี้วัดสัมพันธ์กิจและเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .634** มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .672** มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .685** มีความสัมพันธ์

ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การจัดการเรียนรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .687** มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ การนิเทศการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์เท่ากับ .722** มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3 ภาพที่ 1

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	สมรรถนะของครู (n = 283)											รวม
	การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Y ₁)	การบริการที่ดี (Y ₂)	การพัฒนาตนเอง (Y ₃)	การทำงานเป็นทีม (Y ₄)	จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Y ₅)	การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Y ₆)	การพัฒนาผู้เรียน (Y ₇)	การบริหารจัดการชั้นเรียน (Y ₈)	การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และกรวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Y ₉)	ภาวะผู้นำครู (Y ₁₀)	การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Y ₁₁)	
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา (X ₁)	.62 5**	.50 6**	.48 3**	.56 3**	.52 8**	.55 8**	.51 0**	.53 6**	.499 **	.56 9**	.44 2**	.63 4**
2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X ₂)	.64 0**	.52 8**	.50 5**	.59 3**	.57 1**	.57 0**	.55 4**	.58 7**	.534 **	.60 5**	.48 1**	.67 2**
3. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X ₃)	.64 6**	.54 9**	.51 1**	.56 1**	.60 7**	.57 3**	.55 8**	.62 4**	.567 **	.61 2**	.47 6**	.68 5**
4. การจัดการเรียนรู้ (X ₄)	.66 0**	.52 9**	.53 3**	.57 9**	.60 3**	.61 9**	.57 5**	.58 8**	.523 **	.61 1**	.48 1**	.68 7**
5. การนิเทศการศึกษา (X ₅)	.69 2**	.59 8**	.58 9**	.63 3**	.60 1**	.60 2**	.58 7**	.61 0**	.572 **	.66 1**	.48 4**	.72 2**
รวม	.70 9**	.58 9**	.57 0**	.63 7**	.63 1**	.63 4**	.60 4**	.63 8**	.585 **	.66 4**	.51 2**	.73 8**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการของสถานศึกษา การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรินทร์ ชาคำฤทธิ์ (2564) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของสถานศึกษา และยังเป็นตัวสะท้อนความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ยาวนานกว่า 20 ปี ผู้บริหารสามารถนำความรู้ และเทคนิคที่สั่งสมไว้ มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม ผ่านการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ อันสอดคล้องกับแนวคิดทางการบริหารและการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ วิสูตร แสนกล้า (2566) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างอิทธิพลและแรงบันดาลใจ แก่ครูและบุคลากร ทำให้เกิดความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และความศรัทธาในการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานและเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุทธิศักดิ์ โคกคาน (2566) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและประสานงานกันเพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง การโน้มน้าวของผู้บริหารในการตั้งเป้าหมายความสำเร็จร่วมกันช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งผลให้สถานศึกษาเข้าสู่ระดับคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูง

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยรวมและรายด้าน ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด นั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสฤษฎ์

กลิ่นหอม (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธรา โพธิ์ไกร (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนพงษ์ นามพิมพ์ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. สมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1

สมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะของครู ให้มีกรอบการประเมินสมรรถนะของครู ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะของครู และสมรรถนะประจำสายงาน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชื่นกมล ประสาทร์ (2559) ได้ศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับ ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู และด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริณี จินดารธรรม (2560) โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เร่งด่วน เรียงลำดับตามความสำคัญคือ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ส่วนสมรรถนะประจำสายงาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าดัชนี ความต้องการจำเป็นเร่งด่วน เรียงลำดับตามความสำคัญ คือ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสา นพคุณ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครู ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูมี 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาผู้เรียน การวัดและประเมินผลการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูโดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก

ในระดับสูง และรายด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการการนิเทศ มีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้ การจัดจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา ตามลำดับ

ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทในการสร้างสมรรถนะของครู โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมด้านการสอน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน นอกจากนี้ยังต้องกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อยกระดับกระบวนการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของอรรถพล เทีนสะเกษ และยุวธิดา ขาปัญญา (2563) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ช่วยสร้างแรงจูงใจและความกระตือรือร้นให้ครูพัฒนาตนเองและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในการทำงานที่สูงขึ้น ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผลักดันการปฏิรูปหลักสูตรและการสอน โดยการทำงานร่วมกับครูอย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านการกระตุ้น การให้คำแนะนำ และการประสานงาน เพื่อให้ครูทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ มีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อจะได้เป็นต้นแบบของ เขตพื้นที่ต่อไป

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะของครู การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสของการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำผลลัพธ์มาใช้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยยกระดับคุณภาพวิชาชีพครู และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสมรรถนะของครู การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ เพราะผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู พบว่าการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้น้อยที่สุด ทั้งนี้ผู้บริหารอาจจะต้องกำหนดนโยบายสร้างความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูจากกลุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในโอกาสต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครู เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาสมรรถนะครูทั้งด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาวิชาชีพของครู

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *กระบวนการประเมินสมรรถนะและจัดทำแผนพัฒนาตนเอง*.

http://www.moe.go.th/moe/upload/news_research/htmlfiles/18528-8732.html

จินดา สรรพสิทธิ์. (2563). *การพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

<https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=5400&context=chulaetd>

ชานนท์ กุสุริย์. (2565). การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. *วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์*, 7(2), 184–207. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/Lawpol_Journal/article/view/264398

ไชยา ภาวะบุตร. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 5(4), 1-17. [https://so04.tci-](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/268878/181776)

[thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/268878/181776](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/268878/181776)

ธีระ รุญเจริญ. (2564). การศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุค New Normal. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(3), 1-14.

<https://so19.tci-thaijo.org/index.php/Chintasit/article/view/928/541>

วิสูตร แสนกล้า. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

https://www.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=642567

- ศุภลักษณ์ รัตนบุรี และ สุนทรี วรรณไพเราะ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 18(1), 36–50. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/reru/article/view/273133>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. (2567). *แผนปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับทบทวนปี2568)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. https://www.ska1.go.th/files/com_newsplan/2025-01/20250127_ezsxyqzt.pdf
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- Cansoy, R., Parlar, H., & Polatcan, M. (2022). Collective teacher efficacy as a mediator in the relationship between instructional leadership and teacher commitment. *International Journal of Leadership in Education*, 25(6), 900–918. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13603124.2019.1708470>
- Ma, X., & Marion, R. (2021). Exploring how instructional leadership affects teacher efficacy: A multilevel analysis. *Educational Management Administration & Leadership*, 49(1), 188–207. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1741143219888742>
- Villa, F. T., & Tulod, R. C. (2024). Correlating instructional leadership practices of school administrators with teachers competencies. *Linguistics and Culture Review*, 5(1), 83–99. <https://www.lingcure.org/index.php/journal/article/view/1318/68>
- Wahab, J.A., Mansor, A.Z., Hussin, M., & Kumarasamy, S. (2022). Headmasters’ instructional leadership and its relationship with teachers performance. *University Journal of Educational Research*, 8(11A), 97–102. DOI:10.13189/ujer.2020.082112

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

The Relationship Between Strategic Leadership of Administrators and Internal Quality Assurance in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Phatthalung

ณัฐรญา เกลียงสง^{1*} ศิลป์ชัย สุวรรณมณี²

Nuttaruja Kliangsang^{1*} Sinchai Suwanmanee²

(Received: 2025-10-05; Revised: 2025-12-12; Accepted: 2025-12-18)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2568 จำนวน 277 คน ได้จากการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .953 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .961 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Master's Degree Students in Educational Administration Program, Thaksin University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant Professor in Educational Administration, Thaksin University.

*Corresponding author: E-mail: sonicboomlo07@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .911^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study strategic leadership of school administrators, 2) examine internal quality assurance in schools; and 3) investigate the relationship between strategic leadership of administrators and internal quality assurance in schools under the Secondary Educational Service Area Office Phatthalung. The research samples were 277 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Phatthalung. The sample size was determined by the formula of Taro Yamane, and selected by stratified random sampling technique based on school size and simple random sampling by drawing lots. The reliability of the questionnaire on strategic leadership and internal quality assurance were at .953 and .961. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The research findings revealed that 1) the strategic leadership of school administrators, both all each aspect, was at a high level, 2) the internal quality assurance in schools, both holistic and individual aspects, was at a high level, and 3) the relationship between strategic leadership of school administrators and internal quality assurance in schools under the Secondary Educational Service Area Office Phatthalung was high positive at the significant level of .01. ($r = .911^{**}$)

Keywords: Relationship, Strategic Leadership, Internal Quality Assurance in Schools

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาทั่วโลก ทำให้หลายประเทศตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจและสังคมยุคใหม่ โดยเฉพาะทักษะด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต สถานศึกษาจึงต้องปรับระบบบริหารจัดการให้ตอบสนองต่อความท้าทายดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทั้งนี้ ประเทศไทยได้กำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาไว้อย่างชัดเจนผ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดหลักการจัดการศึกษา 3 ประการ และสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ที่มุ่งยกระดับสมรรถนะประชากรและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ตลอดจนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 54 ที่กำหนดให้รัฐจัดการศึกษา 12 ปีอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานสากล (ปณิธา โมเชอร์, 2565)

อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาไทยยังเผชิญความท้าทายหลายประการ ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านเศรษฐกิจยุคอุตสาหกรรมใหม่ รวมถึงคุณภาพผู้เรียนที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล (สุชาติรัตน์ ลูกเมือง, 2564) ขณะเดียวกัน ประเทศยังเผชิญการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เช่น สังคมผู้สูงอายุ และผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ที่ทำให้ผลิตภาพแรงงานลดลง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงอย่างเร่งด่วน ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ที่เน้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาตามความสนใจของแต่ละบุคคล และการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนเท่าทันนวัตกรรมใหม่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ความท้าทายเหล่านี้ล้วนชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาและผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในอนาคต

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพแวดล้อมที่ผันผวนในยุคปัจจุบัน ซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการคิดและการบริหารให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนมากขึ้น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนา การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะสามารถมองเห็นภาพรวมขององค์กร เชื่อมโยงข้อมูลเพื่อประกอบการ

ตัดสินใจ และสร้างวิสัยทัศน์ร่วมให้บุคลากรทุกฝ่ายนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม (วรวรรษ เทียมสุวรรณ และคณะ, 2562) อีกทั้งยังมีกำลังความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนครอบคลุมการพัฒนาองค์กรและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (นันทิยาภรณ์ หงส์เวียงจันทร์ และนิพนธ์ วรณเวช, 2561) ส่งผลให้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นแบบแผนการนำที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการบริหารสถานศึกษาในยุคที่ซับซ้อนและพลวัตสูง ซึ่งสามารถสนับสนุนให้องค์กรการศึกษาพัฒนาและก้าวสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน (จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2562)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งสร้างความมั่นใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่าการจัดการศึกษาดำเนินไปตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ซึ่งไม่เพียงเป็นการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาทุนมนุษย์ในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) นโยบายการประกันคุณภาพในปัจจุบันได้ปรับลดจำนวนมาตรฐานและตัวชี้วัดให้เหมาะสม เน้นการประเมินตามสภาพจริง ลดภาระงานเอกสาร และพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีสมรรถนะในการให้คำแนะนำแก่สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การประเมินคุณภาพมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างแท้จริง นอกจากนี้ มาตรฐานการศึกษายังเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดเป้าหมายร่วมที่บุคลากรทุกฝ่ายต้องรับรู้และร่วมกันขับเคลื่อน เพื่อให้งานบริหารจัดการและงานวิชาการดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ การพัฒนาครู การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน และการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด หากผู้บริหารสามารถนำการประกันคุณภาพไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความสำเร็จของสถานศึกษาและสะท้อนถึงคุณภาพของระบบการศึกษาโดยรวม (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาครอบคลุม 11 อำเภอ โดยมีโรงเรียนในสังกัดที่ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง, 2568) ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่จึงต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผน และขับเคลื่อนองค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและความต้องการของชุมชน การมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ช่วยให้ผู้บริหารปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างนวัตกรรม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ขณะเดียวกัน การประกันคุณภาพภายในถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยประเมิน ตรวจสอบ และพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ หากผู้บริหารสามารถเชื่อมโยงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เข้ากับการประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้สถานศึกษา

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงมีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง, 2568)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง” เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูให้เพิ่มสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
2. เพื่อศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเลือกใช้วิธีการสำรวจและเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2568 จำนวน 885 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2568 จำนวน 277 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของ Taro Yamane (1973) และสุ่มแบบแบ่งชั้น

(Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ จำแนกเป็น เพศ อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likerts Rating Scale จำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต จำนวน 28 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 สำหรับการหาค่าความเที่ยง (Reliability) พบว่า Cronbach's Alpha แต่ละองค์ประกอบมีค่าดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .953 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .961

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งนัดหมายเวลาและสถานที่ขอรับแบบสอบถามคืน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งไป จำนวน 277 ฉบับได้รับคืน จำนวน 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.86

4. เมื่อรับแบบสอบถามคืน ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เทียบตามแนวคิดของการแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปวิเคราะห์เทียบตามแนวคิดของการแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2560) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 - 1.00 แสดงว่า มีความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 - 0.70 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 - 0.30 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ต่ำ

เครื่องหมาย + และ - หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ บอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ ดังนี้

ค่า r มีเครื่องหมาย + หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ค่า r มีเครื่องหมาย - หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.58) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.56) การกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.58) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.59) การบริหารจัดการทรัพยากร ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.57) และการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 260		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา	3.99	0.50	มาก
2. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล	4.05	0.59	มาก
3. การกำหนดกลยุทธ์	4.09	0.58	มาก
4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.10	0.56	มาก
5. การควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.09	0.56	มาก
6. การบริหารจัดการทรัพยากร	4.06	0.57	มาก
รวม	4.06	0.50	มาก

2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.51) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.46) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.61) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.59) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.57) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.62) และจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.55)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ในภาพรวมและรายด้าน

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	n = 260		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.10	0.57	มาก
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.13	0.61	มาก
3. ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.13	0.59	มาก
4. ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.27	0.46	มาก
5. ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.09	0.62	มาก
6. จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง	4.09	0.55	มาก
รวม	4.14	0.51	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .911^{**}$) และรายด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (n=260)						
	กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (Y ₁)	จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (Y ₂)	ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (Y ₃)	ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (Y ₄)	ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (Y ₅)	จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Y ₆)	รวม
1. การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา (X ₁)	.670**	.741**	.684**	.545**	.640**	.676**	.724**
2. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ (X ₂)	.631**	.717**	.704**	.613**	.678**	.682**	.735**
3. การกำหนดกลยุทธ์ (X ₃)	.699**	.676**	.720**	.607**	.669**	.694**	.744**
4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X ₄)	.819**	.783**	.827**	.733**	.781**	.843**	.876**
5. การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ (X ₅)	.808**	.791**	.833**	.686**	.815**	.805**	.868**
6. การบริหารจัดการทรัพยากร	.838**	.810**	.840**	.710**	.800**	.811**	.880**
รวม	.843**	.852**	.869**	.735**	.826**	.852**	.911**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพัตลุง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัตลุง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริหารมี ความสามารถในการกำหนดทิศทางองค์กร วางกลยุทธ์ และขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทรวิมล วงศ์แดง (2564) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 มีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพการบริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ และทักษะในการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัตน์รัตน์ เสือจอย (2564) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ช่วยกำหนดทิศทางที่ ชัดเจนให้กับองค์กร ทำให้บุคลากรเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน ลดความสับสนและนำไปสู่ผลสำเร็จอย่างเป็น รูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของวันวิภา ทำประโยชน์ (2565) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญ ต่อการบริหารจัดการ การพัฒนา และการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมาย ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะ สามารถมองเห็นภาพรวมและขอบเขตงานได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม การมองภาพรวมในเชิงกลยุทธ์ทำให้ สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนการ ดำเนินงานได้ รวมถึงการใช้และบริหารทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับ จันทร ทิพย์ จิตอำ (2566) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ โดยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และทักษะด้านการบริหารจัดการ การแก้ปัญหา และการใช้กลยุทธ์ที่ เหมาะสม จะสามารถสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร และทำให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัตลุง โดยรวมและรายด้าน ซึ่งอยู่ในระดับ มากนั้น มีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิรัตน์รัตน์ เสือจอย (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของวรเชษฐ์ แถวนาขุม และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัย ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญรดี วิชาจารย์ (2564) ได้ศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิภา ทำประโยชน์ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏชา อุตสาหะ และคณะ (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐา เกียรติศิริกุล (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดมาตรฐาน จัดทำแผนพัฒนา ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) ที่ให้ความหมายว่าการประกันคุณภาพภายในว่าการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ปิยพร บุญใบ (2563) ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการเพื่อตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลจากภายในสถานศึกษาเอง ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้มั่นใจว่าสถานศึกษามีมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนที่ดีและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงการสร้างกลไกในการตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงานภายในเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา วงษ์นาค (2564) ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือกระบวนการติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษา ดำเนินการโดยบุคลากรในสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพแก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

และสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2565) ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นการดำเนินการประเมินผล ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี จันทศิริ (2563) ได้ศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญาถิ่น มาตาชาติ (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับ กรณ์นัท โสภาส (2565) ทำการศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า สภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ พันธุ์พรหม (2565) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้บังคับการกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญญา สุขเสริม (2567) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนสตรีชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลินี ผิวนวล และคณะ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง และรายด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการบริหารจัดการทรัพยากรมีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ การกำหนดกลยุทธ์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ และการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ตามลำดับ

แสดงว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สูงจะสามารถวางแผน จัดการ และกำกับคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการประกันคุณภาพมากที่สุด รองลงมาคือการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ การควบคุมและประเมินผล การกำหนดกลยุทธ์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร และการกำหนดทิศทางองค์กรตามลำดับ ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริหารที่มีทักษะด้านกลยุทธ์สามารถเชื่อมโยงการบริหารและการประกันคุณภาพเข้าด้วยกันได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ วันวิภา ทำประโยชน์ (2565) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะสามารถมองเห็นภาพรวมและขอบเขตงานได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม การมองภาพรวมในเชิงกลยุทธ์ช่วยให้วิเคราะห์ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้องค์กรขับเคลื่อนการดำเนินงาน รวมถึงการใช้และบริหารทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทรทิพย์ จิตอำ (2566) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เหมาะสมช่วยสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารต้องมีทักษะในการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการองค์กร การแก้ปัญหา รวมถึงการใช้เทคนิคหรือกลยุทธ์ในการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยดังกล่าว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏชา อุตสาหะ (2566) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมกันทำนายได้ร้อยละ 70.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งอรุณ ภูมิไฉล และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลินี ผิวนวล และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิฆัมพร เอี่ยมวิโรจน์ (2568) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์กร การกำหนดวิสัยทัศน์ สนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ สามารถพยากรณ์การประกันคุณภาพของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา เพราะผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาน้อยที่สุด ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องกำหนดทิศทางของสถานศึกษาที่ปฏิบัติได้จริง เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเชิงปฏิบัติการ รวมถึงให้คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เพราะผลการวิจัยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษามากที่สุด ทั้งนี้ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการติดตามผล และนำผลการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษามาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้ดีขึ้น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร เพราะผลการใช้ภาวะผู้นำด้านการบริหารจัดการทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

จันทร์ทิพย์ จิตอำ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 [สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิทยาลัย. <https://mbuisc.ac.th/mbuiscethesis/down/2566/6420440432003.pdf>

จันทร์วิมล วงศ์แดง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 4(3), 769-785.

<http://www.journalgrad.ssru.ac.th/index.php/8thconference/article/view/2527>

จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 12. *Walailak Procedia*, 2019(2), 95.

<https://wjst.wu.ac.th/index.php/wuresearch/article/view/6636>

ชูศรี วงศ์รัตน. (2560). เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย: แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ. อมรการพิมพ์.

ธัญดี วิชาจารย์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

<https://repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4167/1/RMUTT-175347.pdf>

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์สุวิริยาสาน.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (19 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1-23. <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2542/A/074/1.PDF>

วรเชษฐ์ แกวนาชุม, สุรางคนา มัณยานนท์ และนวิรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์ (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชธานี.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/249958/171115>

วิรัตน์รัตน์ เสือจอย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3544/1/61252339.pdf>

สาลินี ผิวนวล, สุภัตรา ภูษิตรัตนาวลี และทิพมาศ เสวตวรโชติ. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2, *มณีเชษฐาราม*, 7(5), 70-88. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/5415>

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. (2568). *แผนบริหารการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2568*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. <https://seapt.go.th/acplan6801/>

สุภาวดี จันทศิริ. (2563). การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 3. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช*

วิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี, 5(2), 61-75.

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/240784/166210>

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory statistic* (2nd ed.). Harper & Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

The Relationship between School Administrators' Power Utilization and Teachers' Work Efficiency under Songkhla Primary Educational Service Area Office 2

อาชีญา โสเบญญาหลี^{1*} ศิลป์ชัย สุวรรณมณี²

Aziya Sohben A-lee^{1*} Sinchai Suwanmanee²

(Received: 2025-11-22; Revised: 2025-12-12; Accepted: 2025-12-18)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิภาพการทำงานของครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 293 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie and Morgan และสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น .921 และแบบสอบถามประสิทธิภาพการทำงานของครู มีค่าความเชื่อมั่น .908 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการทำงานของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง $r = .714$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การใช้อำนาจ, ประสิทธิภาพการทำงานของครู, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Master's Degree Students in Educational Administration Program, Thaksin University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant Professor in Educational Administration, Thaksin University.

*Corresponding author: E-mail: sonicboomlo07@gmail.com

Abstract

This research aimed to: 1) study power utilization of school administrators, 2) examine work efficiency of teachers, and 3) investigate the relationship between school administrators' power utilization and teachers' work efficiency under Songkhla Primary Educational Service Area Office 2. The samples were 293 teachers determined by the formula of Krejcie and Morgan and simple random sampling technique by drawing lots. The research instrument was a questionnaire with reliability of power utilization at .921 and work efficiency of teachers at .908. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation coefficient.

The research findings revealed that 1) the power utilization of all and each aspect was at a high level, 2) the work efficiency of teachers of all and each aspect was at a high level, and 3) the relationship between school administrators' power utilization and teachers' work efficiency overall was high positive, ($r=.714$) with statistically significant level at .01.

Keywords: Power utilization, Teachers' work efficiency, School administrators

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐต้องจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งนำไปสู่การประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) อันเป็นยุทธศาสตร์ฉบับแรกภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาแรงงานและทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัลและเศรษฐกิจสมัยใหม่ การพัฒนาศักยภาพของครูจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างพื้นฐานที่มั่นคงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีองค์ความรู้และทักษะที่เหมาะสม ผู้บริหารจึงต้องใช้กลยุทธ์และอำนาจในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนและพัฒนา ศักยภาพของครูให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งการใช้อำนาจอย่างเหมาะสมของผู้บริหารมี

ผลโดยตรงต่อการตัดสินใจ การวางแผน การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาความสามารถของครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของครูและส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสภาพแวดล้อมทางการศึกษา การใช้อำนาจของผู้บริหารสามารถส่งผลได้ทั้งในทางบวกและทางลบ ด้านบวก การใช้อำนาจอย่างเหมาะสมสามารถเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจ เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านลบของการใช้อำนาจ คือ การใช้คำสั่งหรือควบคุมโดยปราศจากเหตุผลรองรับ การตัดสินใจตามอำเภอใจ หรือการใช้อำนาจในลักษณะกดดันครูจนเกิดความหวาดกลัวแทนความไว้วางใจ การกระทำเช่นนี้อาจทำให้ครูรู้สึกขาดขวัญกำลังใจ ไม่กล้าแสดงศักยภาพหรือเสนอความคิดเห็น ส่งผลให้บรรยากาศการทำงานตึงเครียด ขาดความร่วมมือ และลดทอนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูลงอย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังอาจส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาสถานศึกษาในระยะยาว (แก้วณา พิมพา, 2564) ดังนั้นการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจัดการ โดยต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และความรอบคอบ หากมีการใช้อำนาจเกินขอบเขตหรือไม่เหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดความคับข้องใจ และความไม่พึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งอาจนำไปสู่ความล้มเหลวในการดำเนินงาน หากผู้บริหารสามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและเป็นธรรม ย่อมส่งผลให้ครูมีความสุขในการทำงานและเกิดความผูกพันต่อองค์กร อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น (ณัฐชนนท์ คงอยู่, 2565)

การปฏิบัติหน้าที่ของครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ถือเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดบทบาท หน้าที่ และจรรยาบรรณของครูในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ครูต้องมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองที่ดี พร้อมทั้งเอาใจใส่และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้และสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนการสอน ใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดปัญญาารู้คิดและมีความสุขในการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสนับสนุนศักยภาพผู้บริหารและครูให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตาม ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ของนักเรียน พบว่า

ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในพื้นที่ยังต่ำกว่าระดับประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และปัญหาประสิทธิภาพการทำงานของครู โดยเฉพาะการออกแบบการเรียนรู้ที่ยังไม่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ยังไม่คล่องแคล่ว ภาระงานนอกเหนือจากงานสอนที่มีปริมาณมากยังส่งผลให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอนลดลง อีกทั้งการขาดทรัพยากรและการนิเทศที่มีคุณภาพยิ่งทำให้ครูไม่สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และสร้างแรงจูงใจให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2568)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความคิดเห็นครูที่ทำหน้าที่สอน โดยเป็นการวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ (Correlational Research)

2. ประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,356 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 293 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู แบบสอบถามดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ และคำนวณดัชนีความตรงของข้อคำถาม (IOC) เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ค่าดัชนีมีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มคนที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Co-efficient) ตามวิธีของ Cronbach ค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ .921 และค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของครู เท่ากับ .908

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยเพื่อส่งต่อถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เพื่อขออนุญาตให้ช่วยประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้เผยแพร่ลิงก์แบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง และให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามกลับผ่านระบบ Google Form จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำ มีผู้ตอบกลับมาจำนวน 293 ชุด เมื่อตรวจรับแบบสอบถามผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามก่อนนำข้อมูลเข้าสู่การวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

5.1 การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2 ประสิทธิภาพการทำงานของครู โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 หาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2560) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 - 1.00 แสดงว่า มีความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 - 0.70 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 - 0.30 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ต่ำ

ผลการวิจัย

แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อำนาจจากการให้รางวัล รองลงมา คือ อำนาจจากการอ้างอิง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ อำนาจจากข้อมูลข่าวสาร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 294		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. อำนาจจากการให้รางวัล	4.3134	0.4376	มาก
2. อำนาจจากการอ้างอิง	4.2812	0.4376	มาก
3. อำนาจจากความเชี่ยวชาญ	4.2520	0.4770	มาก
4. อำนาจจากข้อมูลข่าวสาร	4.2383	0.4372	มาก
5. อำนาจจากการพึ่งพา	4.2546	0.4510	มาก
รวม	4.2679	0.4069	มาก

2. ประสิทธิภาพการทำงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ รองลงมาคือ การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิภาพการทำงานของครู ในภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิภาพการทำงานของครู	n = 293		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การจัดการเรียนรู้	4.3146	0.4306	มาก
2. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	4.3051	0.4480	มาก
3. การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ	4.3625	0.4564	มาก
4. คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.5108	0.4940	มากที่สุด
รวม	4.3768	0.4021	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .714^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านอำนาจจากข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของครูสูงที่สุด

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู โดยภาพรวมและรายด้าน

การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสิทธิภาพการทำงานของครู (n=293)				
	การจัดการเรียนรู้ (Y_1)	การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Y_2)	การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ (Y_3)	คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ (Y_4)	รวม
1. อำนาจจากการให้รางวัล (X_1)	.564**	.584**	.542**	.515**	.625**
2. อำนาจจากการอ้างอิง (X_2)	.535**	.596**	.560**	.515**	.624**
3. อำนาจจากความเชี่ยวชาญ (X_3)	.576**	.621**	.572**	.546**	.656**
4. อำนาจจากข้อมูลข่าวสาร (X_4)	.581**	.642**	.601**	.532**	.665**
5. อำนาจจากการพึ่งพา (X_5)	.528**	.616**	.598**	.542**	.646**
รวม	.619**	.679**	.637**	.587**	.714**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อำนาจจากการให้รางวัล รองลงมา คือ อำนาจจากการอ้างอิง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ อำนาจจากข้อมูลข่าวสาร อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจแก่ครูและบุคลากร ทั้งในรูปแบบวัตถุและนามธรรม เช่น การจัดสวัสดิการ การเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือการยกย่องชมเชย ซึ่งช่วยให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจและกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และได้รับการยอมรับและมีความรู้ความสามารถ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นแก่บุคลากรได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังคงมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางของข้อมูลและเป็นบุคคลที่บุคลากรให้ความไว้วางใจ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ไวโยโซค พลศรี และนพพงษ์ บุญจิตราดุล (2568) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องจากอำนาจตามกฎหมายเป็นอำนาจที่เกิดจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สถาบัน ขนบธรรมเนียม ค่านิยม หรือวัฒนธรรม ที่บุคคลส่วนใหญ่ยอมรับว่าถูกต้องและควรเชื่อฟัง สอดคล้องกับแนวคิดของบุศราภรณ์ กองรส และคณะ (2567) กล่าวว่า การใช้อำนาจ เป็นการแสดงพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติ และค่านิยม ให้เป็นไปในทิศทางที่ผู้บังคับบัญชาต้องการเพื่อให้เป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้บรรลุผล สอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฐชนนท์ คงอยู่ (2565) กล่าวว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารไม่ใช่เพียงแค่การออกคำสั่งหรือกำหนดแนวทางให้ปฏิบัติตามเท่านั้น แต่เป็นศิลปะในการบริหารที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อพฤติกรรมและความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชา หากผู้บริหารสามารถเลือกใช้แนวทางที่เหมาะสม ก็จะช่วยสร้างความร่วมมือที่ดีในองค์กร และนำไปสู่ประสิทธิภาพและความสำเร็จในระยะยาว สอดคล้องกับ วาสนา ดิษฐ์ประดับ และ นุชนรา รัตนศิริระประภา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชเนศร์ ศรีวิชัย และนิรดา เวชญาลักษณ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการวิจัยการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า อำนาจจากการให้รางวัล มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงที่สุด อาจเป็นเพราะผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีโอกาสก้าวหน้าในสายงานราชการ การให้กำลังใจและสวัสดิการที่เหมาะสมช่วยสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เกิดความผูกพันต่อองค์กรและพร้อมที่จะทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่

นอกจากนี้การกล่าวชื่นชมและการให้รางวัลแก่ผู้ที่มีผลงานดี ยังเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ และสร้างบรรยากาศเชิงบวกในการทำงาน ผู้บริหารยังให้ความสำคัญต่อความยุติธรรมในการพิจารณาความดี ความชอบและการเลื่อนขั้นเงินเดือนโดยอิงจากผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก ซึ่งทำให้ครูและบุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในระบบบริหารจัดการและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและความก้าวหน้าของโรงเรียนโดยรวมอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ ไวยโชค พลศรี และนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2568) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน กลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาผาน้อย พบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอำนาจการให้รางวัล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ญัฐชนนท์ คงอยู่ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และด้านอำนาจการให้รางวัล อยู่ระดับมาก สอดคล้องกับ วาสนา ดิษฐ์ประดับ และนุชนรา รัตนศิริระประภา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และด้านอำนาจจากการให้รางวัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับสาม และสอดคล้องกับ ชนเศรษฐ์ ศรีวิชัย และณิรดา เวชญาลักษณ์ (2566) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในตำบลชมพู ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณารายด้านพบว่า ด้านอำนาจการให้รางวัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาความดี ความชอบเลื่อนขั้นเงินเดือนผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเป็นธรรม

2. ประสิทธิภาพการทำงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ รองลงมาคือ การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเพราะครูมีความเข้มแข็งด้านคุณธรรม จริยธรรม และความตั้งใจพัฒนาตนเองอย่าง แต่ยังคงเผชิญกับความท้าทายในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานด้านการศึกษา เพื่อสร้างเงื่อนไขที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธนาทิพย์ ขวัญทอง (2566) กล่าวว่า การปฏิบัติงานของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสม โดยทำงานด้วยความตั้งใจและทุ่มเทอย่างเต็มกำลัง สามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องแคล่ว มีระเบียบแบบแผน และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้การทำงานเสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และให้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน สอดคล้องงานวิจัยของ พรสุตา ฝากาผีด และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องงานวิจัยของ ศศิธร พิมพ์แก้ว และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องงานวิจัยของ สุวรา จรนิเทศสกุลชัย พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และสุภารัตน์ สารสว่าง (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องงานวิจัยของ วรณนิภา สุขแจ่ม ทินกร พูลพุด และรวงทอง ถาพันธุ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการวิจัยประสิทธิภาพการทำงานของครูเป็นรายด้าน พบว่า คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงที่สุด อาจเป็นเพราะครูมีความตระหนักในคุณค่าและเกียรติของวิชาชีพครูที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้สร้างคนและพัฒนาสังคม อีกทั้งยังได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพมาโดยตลอด ส่งผลให้ครูมีทัศนคติที่ดีและแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานด้วยความรัก ความศรัทธา และความภาคภูมิใจ นอกจากนี้ การสนับสนุนจากองค์กรวิชาชีพ สถานศึกษา และชุมชนรอบข้างยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ครูสามารถดำรงตนได้อย่างเหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในชีวิตส่วนตัวและการประกอบวิชาชีพ สอดคล้องงานวิจัยของ ตรีรัตน์ วงศ์ศรีวัฒนกุล และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่องทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณารายด้านพบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องงานวิจัยของ นฤมล เนินไธสง และคณะ (2568) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะและความต้องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพของครู กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 9 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพของครู โดยรวมระดับมากที่สุด และพิจารณารายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ระดับมากที่สุด และสอดคล้องงานวิจัยของ สุวิดา ตุ่มสุข และคณะ (2568) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการแสดงความใส่ใจงานการสอน อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครูโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการใช้อำนาจอย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการให้รางวัล การอ้างอิง การใช้ความ

เชี่ยวชาญ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการสร้างความร่วมมือ ทำให้ครูเกิดแรงจูงใจ ความเชื่อมั่น และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เมื่อครูได้รับการสนับสนุนและแรงเสริมเชิงบวกจากผู้บริหาร ย่อมส่งผลให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การใช้อำนาจของผู้บริหารในลักษณะดังกล่าวยังช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ส่งเสริมความร่วมมือ และทำให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง จึงก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู

การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ มีสอดคล้องงานวิจัยของ พนมพร วันทาพงษ์ และ ยุวธิดา ขาปัญญา (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพงานวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องงานวิจัยของ พัฒนบุรี วิบูลย์เพ็ง และ สุทธิพร บุญส่ง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และสอดคล้องงานวิจัยของ จารุวรรณ ชันทะวิเศษและอุษาพร กลิ่นเกสร (2568) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านอำนาจจากข้อมูลข่าวสาร พบว่าเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการสื่อสารที่โปร่งใส ชัดเจน และเข้าถึงง่าย เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลา

1.2 ประสิทธิภาพการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่าเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ครูนำเครื่องมือและเกณฑ์การวัดผลที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในการประเมินอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งยังช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนให้ตรงกับศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กันทางบวกซึ่งน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณธรรมและจรรยาบรรณของครูมากยิ่งขึ้น ผ่านการเป็นแบบอย่างที่ดี การจัดอบรมพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพ และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ โปร่งใส และความรับผิดชอบ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของครูและยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการใช้อำนาจเชิงบวกของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

- แก้วนภา พิมพา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร].
http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2021_07_02_11_35_03.pdf
- จารุวรรณ ชันทะวิเศษ และ อุษา พร กลิ่น เกษร. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. *วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี*, 8(2), 115-128. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/6785>
- ชนนศรี ศรีวิชัย และณิรดา เวชญาลักษณ์. (2566). การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในตำบลชมพู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา*, 3(1), 17-27. <https://doi.org/10.2822.EAI.2023308>
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย: แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ. อมรการพิมพ์.
- ตรีรัตน์ วงศ์ศรีวัฒนกุล และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์. (2567). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. *The Journal of Sirindhornparithat*, 25(1), 66-75. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jsr/article/view/255193/183073>

- ณัฐชนน คองอยู่. (2565). การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. *วารสารปรัชญาปริทรรศน์*, 28(1), 25-37. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phiv/article/view/260653>
- ธนาทิพย์ ขวัญทอง. (2566). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. [สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/18004/2/6410521518.pdf>
- บุศราภรณ์ กองรส, จิราภรณ์ มีสง่า และธีรวัฒน์ มอนไธสง. (2567). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(5), 851-869. <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/5727/3742>
- นฤมล เนินไธสง, จิตติกมลสิริ ลาโพธิ์ และสุมิตร สุวรรณ. (2568). สมรรถนะและความต้องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพของครู กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 9 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 7(2), 36-48. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/278552>
- พนมพร วันทาพงษ์ และยุวธิดา ขาปัญญา. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(64), 185-196. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/92792/72652>
- พัฒน์นรี วิบูลย์เพ็ง และ สุทธิพร บุญส่ง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 7(2), 91-98. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/jtermutt/article/view/240070/163639>
- พรสุตา ฝากาฟัด, ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข และดวงทอง นุกูลกิจ. (2567). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. *Journal of MCU Ubon Review*, 9(1), 267-278. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/273498/182813>
- วาสนา ดิษฐ์ประดับ และ นุชนรา รัตนศิริประภา. (2565). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี. *วารสารสหวิทยาการ*

- มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(1), 79-92. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/255044
- ไวยโชค พลศรีและนพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2568). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน กลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาผาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารสหศาสตร์การพัฒนาลังคม*, 3(1), 193-207. <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/article/view/1870/1497>
- วรรณนิภา สุขแจ่ม ทินกร พูลพุด และรวงทอง ถาพันธุ์. (2566). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวลเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 117-130. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/WTURJ/article/view/264978/180614>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562, 1 พฤษภาคม). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17078664.pdf>
- ศศิธร พิมพ์แก้ว และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์. (2567). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1. *Journal of Education Burapha University*, 35(3), 49-64. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edubuu/article/view/267988/183385>
- สุวิตา ตุ่มสุข, ศุภชัยทวี และทีปพิพัฒน์ สันตะวัน. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. *Education journal Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University*, 8(2), 76-90. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/edunsrujo/article/view/273415/185466>
- สุวรา จรนิเทศสกุลชัย, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และสุดารัตน์ สารสว่าง. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรม*, 26(1), 386-397. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/263333/181532
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. (2568). *แผนปฏิบัติการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2568. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2*. https://ska2.go.th/journal/20250625_685b65320d62e.pdf
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562, 1 พฤษภาคม). *ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17078664.pdf>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). รายงานยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=develop_strategies

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.

Educational and psychological measurement, 30, 597-610.

<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale, reading in attitude theory and measurement*. New York: Wiley & Sons.

Pre-Service teachers' Perceptions of English Medium Instruction in an EFL Context

Vannisa Hakoon¹, Sudares Sirisittanapak^{2*}, In-on Leoprasertkul³, Chittra Chanagul⁴,
Dacha Jantakat⁵, and Parinda Yawongsa⁶

(Received: 2025-11-26; Revised: 2025-12-13; Accepted: 2025-12-18)

Abstract

English medium instruction (EMI) has become a global trend in higher education, particularly in non-English-speaking countries. This study explored 176 second-year pre-service teachers during the first semester of the 2025 academic year. Data was analysed and reported based on four sections of the questionnaire: (1) factors making EMI classes difficult, (2) problems encountered in EMI classrooms, and (3) attitudes towards EMI. The study found that almost all pre-service teachers perceived EMI classes to be difficult to understand due to their limited English proficiency. When surveyed regarding potential issues in EMI classes, more than half of the students (57%) identified low comprehension of course content as the most significant problem. However, forty-eight percent agreed that English should be the medium of instruction at their university. The findings have implications for preparing students' English proficiency before implementing EMI. The recruitment and assignment of EMI teachers should pay more attention to both their English proficiency and pedagogical skills in delivering content knowledge clearly and comprehensibly.

Keywords: EMI, EMI perception, Challenges, Pre-Service teachers

¹Assistant Professor, Faculty of Education, Maharakham University

²Assistant Professor, Faculty of Education, Maharakham University

³ Lecturer, Faculty of Education, Maharakham University

⁴Assistant Professor, Faculty of Education, Maharakham University

⁵Assistant Professor, Faculty of Education, Maharakham University

⁶Lecturer, Faculty of Education, Maharakham University

* Corresponding E-mail: sudares@msu.ac.th

Introduction

English-medium instruction (EMI) is the use of English to teach academic subjects in countries or areas where the majority of the population speaks a language other than English (Macaro et al., 2018). EMI is a growing global phenomenon in all phases of education and educational settings, particularly in higher education. Globally, more and more universities are caught up in the rush to offer both undergraduate and postgraduate programs in English (Block & Moncada-Comas, 2019; Bowles & Murphy, 2020; Jenkins, 2019; Macaro et al., 2018; Richards & Pun, 2021). Reasons for the choice of EMI include to improve the learning of English, provide a common language of instruction in countries with multilingual populations, promote economic competitiveness through developing an English proficient work force, produce graduates with global literacy skills, enable institutions to attract international students, raise university rankings, increase the prestige of an institution and promote the competitiveness of universities (Richards & Pun, 2021).

Implementing EMI in an EFL context presents challenges for both students and teachers, primarily related to low English proficiency, which impacts content comprehension and classroom participation. Other challenges include a lack of pedagogical support for teachers, difficulties in course design, anxiety and low self-confidence among students, and the need for collaboration between English and content-area teachers (Kim, 2017; Çağatay, 2019; Hu, 2019; Galloway & Ruegg, 2022; Lee et al., 2025; Tien, 2023; Sameephet et al., 2025).

Several initiatives have impacted the growth of EMI in Thai higher education. Two 15-year plans (1990–2004; 2008–22) were proposed to internationalize higher education, improve the global competitiveness of Thai graduates, and contribute to the country's economic development. The Office of Higher Education Commission (2017, 2018) reports 769 international programs, including 20,497 international students. The Ministry of Education aims that all university classes in all subjects be conducted in English or adopt English-medium instruction (Galloway & Sahan, 2021). Previous research on EMI in Thailand found that although university students generally viewed EMI as beneficial for improving English skills and future opportunities, they still encountered major difficulties. These included limited English proficiency, low confidence in speaking, reduced participation, and insufficient instructional support (Tang, 2021).

This paper aims to explore the perceptions of pre-service teachers in the Faculty of Education, regarding the possibility of implementing an EMI program. Specifically, it examines reasons why classes taught in English are difficult to understand, the issues students view as likely to occur in EMI classes, and their attitudes towards EMI. The findings of this study provide data to guide the university's strategic decisions and actions regarding the adoption of EMI.

Method

1. Participants

The participants were 176 second-year pre-service teachers during the first semester of the 2025 academic year. They were selected through convenience sampling. The participants were distributed across five majors: English (n = 46, 26.14%), General Science (n = 44, 25.00%), Social Studies (n = 40, 22.73%), Early Childhood Education (n = 30, 17.05%), and Thai Language (n = 16, 9.09%). Participation in the study was voluntary, and the confidentiality of all respondents was strictly protected throughout the data collection process.

2. Research Instrument

To assess the validity of the questionnaire items, three specialists in English language teaching and curriculum and instruction were consulted to evaluate the instrument's validity and provide feedback on the items.

3. Data Collection and Analysis

In this study, the researchers used an online survey. The main benefit of the online survey was that it increased productivity by saving the researcher time. Data was analysed and reported based on four sections of the questionnaire: (1) demographic information, (2) factors making EMI classes difficult, (3) problems encountered in EMI classrooms, and (4) attitudes towards EMI.

Finding

1. The frequencies and percentages derived from the questionnaires are presented in the following tables.

Table 1

English Medium Instruction Classes	Overall Mean	Overall Percent (%)	Interpretation
1. The reason classes taught in English are hard to understand	2.36	66.0%	Students' limited English proficiency.
2. Problem in EMI classes	2.72	57.00%	Low understanding of the course content

2. What do you think are the reasons why classes taught in English are hard to understand?

Table 2

The reason classes taught in English are hard to understand	Mean	Percent (%)
Students' limited English proficiency	2.36	66.0%
Students' low intellectual ability to understand the content	2.45	63.8%
Professors' unorganized teaching/unpreparedness	2.54	61.5%
Difficult course content	2.62	59.5%
Professors' limited English proficiency	2.79	55.3%

As shown in the results presented in Table 2, the level with the highest number of responses is the identified reason classes taught in English are hard to understand; limited English proficiency (66.00%, Mean = 2.36). The least reported reason was professors' limited English proficiency, although it still represented more than half of the responses (55.3 %, Mean = 2.79).

Table 3

Various factors contribute to the difficulty of understanding classes taught in English	English (n=46)	General Science (n=44)	Social Studies (n=40)	Early Childhood Education (n=30)	Thai Language (n=16)
Students' limited English proficiency	2.09 (73.00%)	2.40 (65.00%)	2.47 (63.25%)	2.81 (54.75%)	2.06 (73.50%)
Students' low intellectual ability to understand the content	2.20 (69.94%)	2.43 (64.25%)	2.74 (56.50%)	2.83 (54.25%)	1.86 (82.81%)
Professors' unorganized teaching/unpreparedness	2.31 (69.57%)	2.66 (58.50%)	2.73 (56.75%)	2.66 (58.50%)	2.41 (60.94%)
Difficult course content	2.41 (64.75%)	2.14 (71.50%)	2.52 (62.00%)	2.63 (59.25%)	2.13 (71.75%)
Professors' limited English proficiency	2.63 (60.75%)	2.84 (54.00%)	2.87 (53.25%)	2.78 (55.50%)	3.00 (50.00%)

Table 3 presents the five factors contributing to the difficulty of understanding classes taught in English by major. Thai language major ranked students' limited English proficiency (73.50%, Mean = 2.06). Thai language major ranked students' low intellectual ability to understand content (82.81%, Mean = 1.86). English major ranked professors' unorganized teaching/unpreparedness (69.57%, Mean = 2.31). Thai language major ranked the difficult course content (71.75%, Mean = 2.13). English major ranked professors' limited English proficiency (60.75%, Mean = 2.63).

3. In your view, which issues can occur in EMI classes?

Table 4

Problem in EMI classes	Mean Rank	Percent (%)
Low understanding of the course content	2.72	57.00%
Students with low English proficiency disadvantaged	2.79	55.25%
Aggressive/hesitant attitudes toward asking questions	2.81	54.75%
Low concentration	2.87	53.25%
Unpreparedness of students/instructors	3.09	47.75%
Class quality lowered	3.26	43.50%
No comment/unsure	3.82	29.50%

As shown in Table 4, the most frequently reported problem in EMI classes is Low understanding of the course (57.00%, Mean = 2.72). The least reported reason was Class quality lowered (43.50%, Mean = 3.26).

Table 5

Problem in EMI classes	English (n=46)	General Science (n=44)	Social Studies (n=40)	Early Childhood Education (n=30)	Thai Language (n=16)
Low understanding of the course content	2.67 (58.25%)	2.45 (63.75%)	3.08 (48.00%)	2.87 (53.25%)	2.44 (64.00%)
Lack of discussion/participation	2.54 (61.50%)	2.84 (54.00%)	2.98 (50.50%)	3.07 (48.25%)	2.56 (61.00%)
Aggressive/hesitant attitudes to asking questions	2.78 (55.50%)	2.88 (53.00%)	3.04 (49.00%)	3.03 (49.25%)	2.69 (57.75%)
Low concentration	2.89 (52.75%)	2.55 (61.25%)	3.08 (48.00%)	3.20 (45.00%)	2.63 (59.25%)

	English (n=46)	General Science (n=44)	Social Studies (n=40)	Early Childhood Education (n=30)	Thai Language (n=16)
Unpreparedness of students/instructors	2.67 (58.25%)	2.80 (55.00%)	2.95 (51.25%)	3.01 (49.75%)	2.56 (61.00%)
Class quality lowered	3.05 (48.75%)	3.15 (46.25%)	3.27 (43.25%)	3.38 (40.50%)	3.16 (46.00%)
No comment/unsure	3.32 (42.00%)	3.42 (39.50%)	3.71 (32.25%)	3.76 (31.00%)	3.63 (34.25%)

Table 5 presents seven factors that contribute to the problem in EMI classes. Thai Language major ranked low in understanding of course content (64.00%, Mean = 2.44). English major ranked lack of discussion/participation (61.50%, Mean = 2.54). Thai Language major ranked aggressive/hesitant attitudes to asking questions (57.75%, Mean = 2.69). General Science major ranked low concentration (61.25%, Mean = 2.55). Thai Language major ranked the unpreparedness of students/instructors (61.00%, Mean = 2.56). English major ranked class quality lowered (48.75%, Mean = 3.05). English major ranked no comment/unsure (42.00%, Mean = 3.32).

4. Attitudes Towards EMI: English should be a medium of instruction at your university.

Table 6

Attitude	Number (n)	Percent (%)
Strongly Agree	37	20.74%
Agree	85	48.30%
Neutral	48	28.41%
Disagree	5	2.84%
Strongly Disagree	1	0.68%
Total	176	100%

As shown in Table 6, the majority of respondents agreed (48.30%, $n = 85$). This was followed by Neutral (28.41%, $n = 48$), Strongly Agree (20.74%, $n = 37$), Disagree (2.84%, $n = 5$), and Strongly Disagree (0.68%, $n = 1$), respectively.

Table 7

Attitude	English ($n=46$)	General Science ($n=44$)	Social Studies ($n=40$)	Early Childhood Education ($n=30$)	Thai Language ($n=16$)
Strongly Agree	17.39%	9.09%	32.50%	23.33%	25.00%
Agree	63.04%	47.73%	37.50%	40.00%	50.00%
Neutral	19.57%	38.64%	27.50%	30.00%	18.75%
Disagree	0.00%	2.27%	0.00%	6.67%	6.25%
Strongly Disagree	0.00%	2.27%	2.50%	0.00%	0.00%

As seen in Table 7, the percentages of those who agreed among English major (63.04%, $n = 46$), Thai Language major (50.00%, $n = 16$), General Science major (47.73%, $n = 44$), Early Childhood Education major (40.00%, $n=30$), and Social Studies major (37.50%, $n = 40$) were, respectively.

Discussion

2. What do you think are the reasons why classes taught in English are hard to understand?

The majority pre-service teachers indicated that the reason classes taught in English are difficult to understand is their limited English proficiency. Students with low English proficiency need to improve both communicative and academic language skills to transition successfully to EMI. Thus, universities and teachers need to provide sufficient preparation and support for students. The university or faculty can offer language preparation courses to

improve students' academic English proficiency and be more prepared for learning difficult content knowledge in English. To meet the English language requirement for an EMI program, the university or faculty needs to provide proof of proficiency through standardized tests, previous education, or by completing a preparatory language program. Regarding teachers' qualifications and recruitment, the university may need to reset the criteria for qualified EMI teachers and consider these expected competencies to better meet students' learning needs. Rose, et al. (2023) suggested four main models of language support in EMI. The first, the multilingual model, offers students entering partial EMI institutions some access to instruction in their L1 through a structured system for multilingual practice to occur at the classroom level. A second model of EMI embeds language support provision into the programs themselves to combat variability in students' levels of English proficiency by providing supplementary English courses to aid learning of the chosen academic disciplinary content. A third model, the preparatory year model, is designed to enable students to upgrade their language skills prior to embarking on an EMI program. A fourth model is the selection model, where enrolment in an EMI course is dependent on passing an English language proficiency test with no or little additional required language support. Sameephet (2020) introduced Gears framework to reduce English-language challenges faced by both students and teachers by letting students and teachers choose a level of English use that matches their readiness and context. In Gear 1, roughly 25% of classroom time is conducted in English and the rest in the first language. Gear 2 balances English and L1 at about 50/50. Gear 3 places the momentum on English— approximately 75% of class time in English and about 25% in L1—suited to participants with higher proficiency.

3. In your view, which issues can occur in EMI classes?

Students indicated that the problem they would encounter in the EMI classroom was the low understanding of course content. It is widely acknowledged in academia that EFL students face significant challenges with academic language due to its specialized nature and their limited exposure to it in non-English-speaking environments. This difficulty extends across reading, writing, listening, and speaking skills. Hong and Basturkmen (2024) suggested that content teachers have to exert substantial effort in aiding students to overcome such

challenges and fostering their development of disciplinary literacy, regardless of the medium of instruction. Li, Zhang, and Chen (2024) suggested that to improve academic language, educators should integrate vocabulary-building activities into EMI curricula to enhance students' language proficiency and academic performance. Educators may consider implementing strategies such as explicit vocabulary instruction, contextualized learning tasks, and frequent exposure to academic English materials to support learners in mastering essential vocabulary for success in EMI courses.

4. Attitudes Towards EMI: English should be a medium of instruction at your university.

The findings suggest that pre-service teachers recognized the value of using and learning English as the medium of instruction. Forty-eight percent agreed that English should be a medium of instruction at their university. The finding that pre-service teachers perceive the importance of EMI is aligned with previous studies. Several studies have explored students' attitudes towards EMI, including Santoso et al. (2024) who explored university students' attitudes towards EMI and whose results showed that the students had a positive attitude. Almudibry (2022) also explored EFL students' attitudes towards EMI in Saudi Arabia, and the results showed a positive perception regarding the use of EMI.

Conclusion

This paper aims to explore the perceptions of pre-service teachers in the Faculty of Education, regarding the possibility of implementing an EMI program. The following are the findings of the study, sixty-six percent of students perceived that English is difficult to understand in EMI classes because of their limited English proficiency. In their view, the most significant problem they encounter in an EMI classroom is the low understanding of course content (57%). Regarding attitudes toward English-medium instruction, forty-eight percent agreed that English should be the medium of instruction at their university.

References

- Almudibry, K. (2022). Students' attitudes towards using English as a medium of instruction in scientific disciplines: Challenges and solutions. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 17(8), 2760-2770. <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i8.7522>
- Block, D., & Khan, S. (Eds.). (2021). *The secret life of English-medium instruction in higher education: Examining microphenomena in context*. Routledge.
- Bowles, H., & Murphy, A. C. (Eds.). (2020). *English-medium instruction and the internationalization of universities*. Palgrave Macmillan.
- Çağatay, S. (2019). The Pros and Cons of English-Medium Instruction in Higher Education in an EFL Context. *Journal of Foreign Language Education and Technology*, 4(2), Retrieved November 11, 2025, <https://www.learntechlib.org/p/208824/>
- Galloway, N., & Sahan, K. (2021). *Teaching English ELT research papers: An investigation into English medium instruction in higher education in Thailand and Vietnam*, British Council. www.teachingenglish.org.uk/publications-research
- Hu, G. (2019). English-medium instruction in higher education: Lessons from China. *The Journal of Asia TEFL*, 16(1), 1–11. <https://doi.org/10.18823/asiatefl.2019.16.1.1.1>
- Hong, J., & Basturkmen, H. (2024). *English Medium Instruction in South Korea: Focusing on language in school and university classrooms*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003384748>
- Jenkins, J. (2019). *English medium instruction in higher education: The role of English as lingua franca*. In X. Gao (Ed.), *Second handbook of English language teaching* (pp. 1–18). Springer Nature.
- Kim, E. G. (2017). *English medium instruction in Korean higher education: Challenges and future directions*. In B. Fenton-Smith, P. Humphreys, & I. Walkinshaw (Eds.), *English medium instruction in higher education in Asia-Pacific: From policy to pedagogy* (Vol. 21, pp. 53–69). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-51976-0_4
- Lee, H., Rose, H., Macaro, E., & Lee, J. H. (2025). Effectiveness of EMI in higher education: A multi-level meta-analysis. *System*, 133, 103755. <https://doi.org/10.1016/j.system.2025.103755>
- Li, M., Zhang, X., & Chen, Y. (2024). Exploring challenges in academic language-related skills in EMI contexts: A study of Chinese higher education. *Journal of English for Academic*

- Purposes*, 64, 101-104. [https://doi.org/10.1016/S0001-6918\(24\)00186-0](https://doi.org/10.1016/S0001-6918(24)00186-0)
- Macaro, E., Curle, S., Pun, J., Jiangshan, A. (2018). A systematic review of English medium instruction in higher education. *Language Teaching*, 51(1): 36–76.
- Richards, J. C., & Pun, J. (2021). A typology of English-medium instruction. *RELC Journal* Article reuse guidelines: sagepub.com/journals-permissions doi:10.1177/0033688220968584 journals.sagepub.com/home/re
- Rose, H., Macaro, E., Sahan, K., Aizawa, I., Zhou, S., & Wei, M. (2023). *Defining English-Medium instruction: Striving for comparative equivalence*. *Language Teaching*, 56(4), 539–550. <https://doi.org/10.1017/S0261444821000483>
- Sameephet, B. (2020). *On the fluidity of languages: A way out of the dilemma in English medium instruction classrooms in Thailand* [Doctoral dissertation, The University of Waikato]. The University of Waikato, Hamilton, New Zealand. <https://hdl.handle.net/10289/13498>
- Sameephet, B., Heebkaew, N., Boonnithi, N., Neera, K.-on, & Panna, S. (2025). A systematic review of English medium instruction in East Asia: Challenges and implications. *rEFlections*, 32(2), 1165–1190. <https://doi.org/10.61508/refl.v32i2.283208>
- Tang, K. N. (2021). Implementing English-Medium Instruction (EMI) in Thailand: University students ‘perspectives. *KKU Research Journal of Humanities and Social Sciences (Graduate Studies)*, 9(2), 96-112. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/gskkuhs/article/view/200751/172817>
- Tien, C. Y. (2023). The benefits and challenges of English-medium instruction (EMI) in higher education in Taiwan. *European Journal of Research in Social Sciences*, 11(1), 12-20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8143015>

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Strategic Leadership Affecting Learning Organization in Schools under the Secondary Educational Service Area Office BANGKOK 2

วัชรโชค สมานพันธ์^{1*} สุภาวดี ลาภเจริญ²

Watcharachok Samanphan^{1*} Supawadee Lapcharoen²

(Received: 2025-11-22; Revised: 2025-12-16; Accepted: 2025-12-18)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากมุมมองของครู 2) ศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) ศึกษาปัจจัยของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือครู จำนวน 365 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางสำเร็จรูป Cohen ระดับความเชื่อมั่น 95% คุณภาพเครื่องมือมีค่า 0.965 สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.650$) 4) ปัจจัยของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 42.5 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ มีอิทธิพลมากที่สุดรองลงมาคือด้านผู้นำ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Master's Degree Student in Educational Administration Program, Ramkhamhaeng University

² รองศาสตราจารย์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² Associate Professor in Educational Administration, Ramkhamhaeng University

*Corresponding Author E-mail: 6714470030@rumail.ru.ac.th

ที่มีความคิดความเข้าใจ และด้านคุณธรรมจริยธรรม มีนัยสำคัญทางสถิติ .01 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 2.047 + 0.192X_1 + 0.142X_4 + 0.096X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Zy} = 0.276z_1 + 0.196z_4 + 0.155z_5$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, องค์การแห่งการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the level of strategic leadership among school administrators from the teachers' perspective. 2) to examine the level of the schools' status as learning organizations 3) to identify the factors of strategic leadership affecting the learning organization status of schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. It was a survey research study. The sample group consisted of 365 teachers, determined through Cohen's sample size table with a 95% confident level. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.965. The statistics for data analysis included mean, standard deviation, Pearson product-moment correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The results showed that 1) The strategic leadership in educational institutions was all at a high level. 2) The learning organization status in educational institutions was all at a high level. 3) There was a positive correlation between strategic leadership and learning organization at a moderate level ($r_{xy} = 0.650$) 4). Strategic leadership factors significantly affected the learning organization, accounting for 42.5% of the variance. Specifically, the aspect of Strategic Objective Setting was the highest affect, followed by Cognitive Leadership and Ethical Leadership, respectively, at the .01 level of statistical significance. The prediction equations were defined as follows.

The regression equation in terms of raw was as following

$$\hat{Y} = 2.047 + 0.192X_1 + 0.142X_4 + 0.096X_5$$

The regression equation in terms of standard scores was as following

$$\hat{Z}_y = 0.276z_1 + 0.196z_4 + 0.155z_5$$

Keywords: Leadership, Relationship, Strategic Leadership, Learning Organization

บทนำ

ในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 มีพลวัตการเปลี่ยนแปลงในระดับพลิกผันซึ่งมีลักษณะเป็นสภาวะที่เรียกว่า VUCA WORLD คือมีความผันผวนไม่แน่นอนซับซ้อนและคลุมเครือ การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้ภูมิทัศน์ทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีแปรเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคการศึกษาซึ่งมีภารกิจหลักในการสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ของชาติ นโยบายและแผนระดับชาติไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ หรือแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่ตั้งเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่สถานศึกษาต้องปรับกระบวนการทัศน์จากการเป็นเพียงผู้สอนไปสู่การเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบขององค์กรให้มีความสามารถในการรับรู้ตีความ และตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกได้อย่างชาญฉลาด และทันทั่วทั้ง กลไกกลางที่จะขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในระดับสถานศึกษาได้สำเร็จนั้น จากการศึกษาและสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหารการศึกษาจำนวนมากต่างชี้ชัดว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารคือปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จสถานศึกษาจึงไม่อาจดำรงอยู่ได้ด้วยการบริหารจัดการแบบเดิมแต่ต้องการผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เพื่อนำพองค์กรให้ก้าวข้ามความท้าทายและมุ่งสู่ความเป็นเลิศได้อย่างยั่งยืน

ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น แนวคิดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้รับการยอมรับว่าเป็นสององค์ประกอบหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดซึ่งในบริบททางการศึกษา ราตรี พิมพ์ศักดิ์ (2568) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสามารถในการกำหนดทิศทางในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ความคิดเชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบในการวางแผนอนาคตนำไปสู่การกำหนดและปฏิบัติของวิสัยทัศน์พันธกิจและยุทธศาสตร์ Sunoto and Daryanto (2025) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีบทบาทสำคัญในการสร้างความยืดหยุ่นขององค์กรโดยการบูรณาการวัฒนธรรมทรัพยากร และเทคโนโลยี เพื่อรับมือกับความท้าทายทั้งภายนอกและภายใน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นขององค์กรผ่านแนวทางการปรับตัว ความร่วมมือ การเปลี่ยนแปลง และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Senge (1990) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะส่งผลให้องค์กรและบุคลากรมีกระบวนการทำงานที่มี

ประสิทธิภาพ และมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลมีการทำงานเป็นทีมเปิดโอกาสให้ทีมงานสรรค์สร้างกระบวนการเรียนรู้เป็นพลวัต สร้างความเข้าใจเพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงให้อำนาจการตัดสินใจเพื่อส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการคิดริเริ่ม และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน (สร้อยสุณีย์ รามปลอด และ ตรีภูมิรินทร์ ตรีศรีสุวรรณ, 2566)

ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความลึกซึ้งและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ไม่ได้เป็นเพียงปัจจัยคู่ขนานแต่ทำหน้าที่เป็นสถาปนิกและวิศวกรของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Dubrin J. Andrew, 1998) กล่าวคือ การที่ผู้บริหารกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิผลจะเป็นการสร้างพื้นที่ปลอดภัยและสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้บุคลากรรู้สึกมีเป้าหมายร่วมกันและกล้าที่จะเรียนรู้ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและการท้าทายแบบแผนทางความคิดเดิม ๆ การที่ผู้นำมุ่งพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม ผ่านการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเป็นระบบจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความเชี่ยวชาญส่วนบุคคลและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม นอกจากนี้การสร้างระบบควบคุมเชิงกลยุทธ์ที่สมดุลซึ่งเน้นการใช้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการพัฒนาจะช่วยให้องค์กรเกิดกระบวนการเรียนรู้และปรับตัวอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นหัวใจของการคิดเชิงระบบ

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของพลวัตการเปลี่ยนแปลง ผู้ศึกษาจึงมุ่งมั่นที่จะศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยเลือกศึกษาในบริบทเฉพาะของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษและมีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ด้วยเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาชั้นนำจำนวนมาก มีการแข่งขันระหว่างสถานศึกษาสูง มีความหลากหลายทางประชากรนักเรียนและสภาพสังคมและอยู่ภายใต้แรงกดดันและความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ การศึกษาในบริบทที่ท้าทายเช่นนี้จะช่วยให้เห็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนของคุณลักษณะผู้นำที่จำเป็นที่สามารถสร้างคุณภาพผู้เรียนให้ทัดเทียมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากมุมมองของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

4. เพื่อศึกษาปัจจัยของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูที่สอนในปีการศึกษา 2568 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 5,570 คน จาก 52 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 365 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Cohen (Cohen, Manion and Marrison, 2011) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้แก่ การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้สหวิทยาเขตโรงเรียนเป็นชั้นและทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับสลากจำนวนครูตามสัดส่วนสหวิทยาเขตเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จากการค้นคว้าจากรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตข้อมูลของเนื้อหาประกอบไปด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิดชนิดแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ได้แก่ (1) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ (2)

ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (3) ด้านการกำหนดสมรรถนะหลัก (4) ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจ (5) ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ได้แก่ (1) การคิดเชิงระบบ (2) การมีแบบแผนความคิด (3) การเป็นบุคคลรอบรู้ (4) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (5) การเรียนรู้เป็นทีม

3.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษานำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำผลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item objective congruence) โดยกำหนดและแปลงระดับความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์มีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้จำนวน 50 ข้อ ทดลองใช้เครื่องมือ (tryout) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนและนำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยการวัดค่าคงที่ภายใน (Internal Consistency) โดยใช้วิธี Cronbach Alpha Coefficient ระดับนัยสำคัญที่ .05 เพื่อประเมินคุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับและหาค่าความเชื่อมั่นรายข้อเพื่อเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ทำให้ค่าความเชื่อมั่นสูง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965

3.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และตัวแปรพยากรณ์โดยใช้สถิติวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกระบวนการเลือกตัวแปรเข้าสมการวิธี Enter

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งมีวิธีการดังนี้

4.1. ผู้ศึกษายื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ผ่านบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4.2. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามในรูปแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Forms) ไปยังครูโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในระหว่างวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2568 ถึง 5 กันยายน พ.ศ. 2568 รวมระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล 19 วัน ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างคือครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2568 จำนวน 365 คน

4.3. ผู้ศึกษาตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ตอบกลับคืน ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 365 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 365 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลที่ได้จากการวัดค่าตัวแปรจะนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวัดดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ระดับคะแนน	ความหมาย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50	ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50	ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50	ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50	ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00	ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

5.2 วิเคราะห์ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยการศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลที่ได้จากการวัดค่าตัวแปรจะนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวัดดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ระดับคะแนน	ความหมาย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50	ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50	ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50	ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50	ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00	ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์การถดถอย พหุคูณของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผลการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่กำหนด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อความแม่นยำ วิเคราะห์ผล และนำเสนอผลการวิจัย โดยจัดลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ตามความคิดเห็นของครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .233) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สูงที่สุดคือ ด้านการกำหนดสมรรถนะหลัก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .285) รองลงมาคือด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .274) ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .320) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .276) และด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .285) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมาย และระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	ค่าสถิติ		แปลความหมาย	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ (X_1)	4.41	.285	มาก	5
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X_2)	4.41	.276	มาก	4
3. ด้านการกำหนดสมรรถนะหลัก (X_3)	4.43	.285	มาก	1
4. ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจ (X_4)	4.42	.274	มาก	2
5. ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม (X_5)	4.42	.320	มาก	3
ภาพรวม	4.42	.233	มาก	

2. ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .198) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงที่สุดคือด้านการเรียนรู้เป็นทีม ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .244) รองลงมาคือด้านการมีแบบแผนความคิด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .238) ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .257) ด้านการคิดเชิงระบบ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .250) และด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .269) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมาย และระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	ค่าสถิติ		แปลความหมาย	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการคิดเชิงระบบ (Y_1)	4.45	.250	มาก	4
2. ด้านการมีแบบแผนความคิด (Y_2)	4.46	.238	มาก	2
3. ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ (Y_3)	4.46	.257	มาก	3
4. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Y_4)	4.45	.269	มาก	5
5. ด้านการเรียนรู้เป็นทีม (Y_5)	4.48	.244	มาก	1
ภาพรวม	4.46	.198	มาก	

3. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.650$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 รายด้าน พบว่า ด้านที่มากที่สุดคือด้านที่ 1 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.592$) รองลงมาคือด้านที่ 4 ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.545$) ด้านที่ 5 ด้านมีคุณธรรมจริยธรรมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.533$) ด้านที่ 2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.510$) และด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือด้านที่ 3 ด้านการกำหนดสมรรถนะหลักมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำ ($r_{xy} = 0.455$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

ภาวะ ผู้นำเชิง กลยุทธ์	ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้					
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _{tot}
X ₁	.506**	.421**	.467**	.502**	.426**	.592**
X ₂	.408**	.386**	.395**	.443**	.371**	.510**
X ₃	.376**	.308**	.369**	.410**	.320**	.455**
X ₄	.413**	.450**	.426**	.466**	.384**	.545**
X ₅	.444**	.399**	.370**	.470**	.409**	.533**
X _{tot}	.530**	.484**	.499**	.566**	.472**	.650**

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 43.3 ($R^2 = .433$) และเมื่อปรับแก้ด้วยจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 42.5 (Adjusted $R^2 = .425$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีอิทธิพลเชิงบวกและเป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และตัวแปรอิสระ

ทั้ง 5 ตัวทำนายความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แต่ละครั้งจะมีความคลาดเคลื่อนโดยเฉลี่ย 0.150 หน่วย ค่าสถิติที่ใช้วัดความเป็นอิสระต่อกันของค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าเท่ากับ 1.650422 บ่งชี้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดสหสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนเชิงบวกในระดับที่ไม่รุนแรงในแบบจำลองการถดถอย พิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์* (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานสูงที่สุด ($\beta = .276$) รองลงมาคือ ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจ* (X_4) ($\beta = .196$) และ ด้านคุณธรรมจริยธรรม* (X_5) ($\beta = .155$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับซึ่งแสดงถึงขนาดอิทธิพลที่ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้ง 3 ด้านมีต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่วนด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X_2) และด้านการกำหนดสมรรถนะหลัก (X_3) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงไม่มีอิทธิพลเนื่องจากไม่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาค่า Tolerance และ VIF พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) เนื่องจากค่า Tolerance และ VIF ของทุกตัวแปรอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทั้งหมด (Tolerance มีค่าสูงกว่า 0.10 และ VIF มีค่าไม่เกิน 10) ดังนั้น การนำตัวแปรอิสระทั้ง 5 ด้านไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณจึงสามารถทำได้อย่างมั่นใจโดยผลการวิเคราะห์ที่ได้จะมีความน่าเชื่อถือและไม่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์การถดถอย (b) สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (enter)

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Tolerance	VIF
	b	S.E.	β				
ค่าคงที่ (Constant)	2.047	.152		13.459	.000*		
1. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ (X_1)	.192	.042	.276	4.549	.000*	.430	2.325
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (X_2)	.062	.041	.086	1.518	.130	.489	2.046
3. ด้านการกำหนดสมรรถนะหลัก (X_3)	.055	.035	.079	1.562	.119	.613	1.631
4. ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจ (X_4)	.142	.040	.196	3.516	.000*	.508	1.968
5. ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม (X_5)	.096	.034	.155	2.773	.006*	.508	1.970
$R = 0.658$ $R^2 = 0.433$ $Adjusted R^2 = 0.425$ $S.E. = \pm 0.150$ $Durbin-Watson = 1.650422$ ($F = 54.728, p < .001$)							

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบสมการคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots$$

แทนค่าในสมการ $\hat{Y} = 2.047 + 0.192X_1 + 0.142X_4 + 0.096X_5$

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ = $2.047 + 0.192$ (ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์*)
+ 0.142 (ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจ*) + 0.096 (ด้านมี
คุณธรรมจริยธรรม*)

และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Z}\hat{Y} = \beta_1Z_1 + \beta_2Z_2 + \dots$$

แทนค่าในสมการ $\hat{Z}\hat{Y} = 0.276z_1 + 0.196z_4 + 0.155z_5$

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ = 0.276 (ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์*) + 0.196 (ด้าน
ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจ*) + 0.155 (ด้านมีคุณธรรมจริยธรรม*)

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากมุมมองของครูครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้
แสดงบทบาทและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อ
พิจารณาในด้าน พบว่า ด้านการกำหนดสมรรถนะหลักได้รับการประเมินอยู่ในระดับสูงที่สุดเมื่อเทียบกับด้าน
อื่น ๆ โดยเฉพาะประเด็นการใช้สมรรถนะหลักเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า
ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยอาศัยกรอบสมรรถนะเป็นหลักฐานเชิง
ประจักษ์ในการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับ พิมพ์พิชญ์ ใจเดียว และคณะ (2567) ศึกษา
เรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์
ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งการที่ภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมาก ยัง

สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคลากรและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล กล่าวคือผู้บริหารอาจมีการส่งเสริมการเรียนรู้การโค้ช และการมอบอำนาจอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้ครูและบุคลากรรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในการกิจ และกล้าที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรม ส่งผลให้องค์กรมีรากฐานที่มั่นคงและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีตามวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ พรทิพย์ รอดพลอย และคณะ (2565) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ซึ่งหมายความว่าผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจนและเป็นไปได้จริงรวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างรอบด้านเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ที่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายในปัจจุบันและอนาคตได้ อีกทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองยังเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกอย่างชัดเจนสอดคล้องกับ ณรงค์ รัตนโสภา และคณะ (2565) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า มีค่าเฉลี่ย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์แม้ทั้งสองด้านจะอยู่ในระดับมากแต่ได้รับการประเมินต่ำที่สุดในกลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ที่มีประเด็นที่น่าสนใจคือการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งแตกต่างจากพฤติกรรมในด้านอื่น ๆ ที่ได้รับการประเมินสูงกว่า สิ่งนี้อาจสะท้อนว่าผู้บริหารยังคงใช้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในลักษณะจากบนลงล่าง กล่าวคือ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนด้วยตนเองแต่กระบวนการในการดึงการมีส่วนร่วมจากบุคลากรในขั้นตอนการวางแผนยังคงเป็นจุดที่ต้องพัฒนาผลการประเมินในด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรยังสามารถเชื่อมโยงกับการขาดการมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดกลยุทธ์ได้ แม้ผู้บริหารจะมีการยกย่องชมเชยและสร้างบรรยากาศที่ดี แต่การขาดการมีส่วนร่วมในการกิจหลักเชิงกลยุทธ์อาจทำให้วัฒนธรรมองค์กรยังไม่แข็งแกร่งเท่าที่ควร เนื่องจากบุคลากรอาจรู้สึกไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวางแผนและตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร

2. ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการที่สถานศึกษาสามารถบูรณาการวินัยหลักของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เข้ากับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบ่งชี้ว่าบุคลากรมีการพัฒนาในหลายมิติ นภาพร จันทร์บุตร และจิตติมา วรรณศรี (2567) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กล่าวว่าความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

โดยรวมอยู่ในระดับมากและระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สูงเป็นผลผลิตโดยตรงจากความสามารถของผู้บริหารในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยาและการสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็นทำให้สถานศึกษามีความยืดหยุ่นสามารถในการปรับตัวเชิงรุกต่อความเปลี่ยนแปลงของบริบทการศึกษาในยุคปัจจุบัน เช่นเดียวกับ ดุลคิพลี หลังจิ และ เอกรินทร์ สังข์ทอง (2564) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ในรายด้าน เช่น การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมแบบแผนทางความคิด โดยที่ผู้บริหารและครูมีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจนและเปิดใจที่จะท้าทายหรือปรับเปลี่ยนกรอบความคิดเดิมเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมความเชี่ยวชาญส่วนบุคคล การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผ่านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ชัยยนต์ นนทมาตย์ และคณะ (2565) ศึกษาเรื่องการศึกษภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ พบว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเรียนรู้เป็นทีมที่อยู่ในระดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดซึ่งองค์กรแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันเป็นทีม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การคิดเชิงระบบ และการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าแม้ครูจะมองเห็นภาพรวมขององค์กรแต่การนำวิสัยทัศน์นั้นมาสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียนยังคงเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รวม 0.650 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์ไม่ได้เป็นเพียงผู้กำหนดทิศทาง แต่เปรียบเสมือนสถาปนิกและวิศวกรของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ อิทธิพลนี้แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการผสมผสานการคิดเชิงกลยุทธ์เข้ากับการปฏิบัติย่อมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปรับตัวของบุคลากร กล่าวคือ เมื่อผู้นำสามารถคิดเชิงระบบ มีแบบแผนความคิด เป็นบุคคลรอบรู้ สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และส่งเสริมวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นความสำเร็จเชิงกลยุทธ์ ย่อมกระตุ้นให้ครูและบุคลากรเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ นาถิดา เจริญสุข และกาญจนา บุญส่ง (2558) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้

ของสถานศึกษาในทางบวกอยู่ในระดับสูงที่สุด และเป็นตัวแปรสำคัญในการส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและประสบผลสำเร็จ เช่นเดียวกับ พีรพงศ์ ทิพนาค (2558) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีที่มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีทักษะ ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์และความสามารถในการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ที่ขับเคลื่อนและพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จนบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จได้ และวิยะดา เจียวรัมย์ และคณะ (2567) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการนำกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นไปประยุกต์ใช้ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม มีการวางแผนจัดบุคคลและทรัพยากรก่อนที่จะนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานและผลงาน มีกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบในการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามกลยุทธ์มีการกระตุ้นให้กำลังใจและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติในการนำกลยุทธ์ไปใช้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์สูงสุดแสดงให้เห็นว่าการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนเป็น จุดเริ่มต้นเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม รองลงมาคือ ด้านความคิดความเข้าใจ และ ด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งสะท้อนว่าคุณภาพและความน่าเชื่อถือของผู้นำเป็นรากฐานในการสร้างความไว้วางใจและพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้ ในขณะที่ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านการกำหนดสมรรถนะหลักแม้จะมีระดับความสัมพันธ์ที่ต่ำกว่า แต่ยังคงทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนโครงสร้างการเรียนรู้ที่ขาดไม่ได้ กล่าวคือ ปัจจัยขับเคลื่อนหลักขององค์กรแห่งการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของทิศทางควบคู่ไปกับ คุณภาพส่วนบุคคลของผู้นำมากกว่าการกำหนดสมรรถนะเพียงอย่างเดียว

4. การศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ถึงร้อยละ 42.5 ประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่งคือการค้นพบว่า ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากที่สุด ซึ่งยืนยันว่าการมีเป้าหมายที่ชัดเจนและท้าทายจากผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณี อัดกลับ และคณะ (2561) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร

สถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์กรด้วยมุมมองเชิงกลยุทธ์เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ของบุคลากร อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์รายด้านได้เผยให้เห็นถึงความแตกต่างของขนาดอิทธิพลด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ มีอิทธิพลเชิงบวกสูงที่สุด ซึ่งเน้นย้ำว่าการมี ทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้บุคลากรรู้สึกมี วิทยุทัศน์ร่วม และกระตุ้นให้พัฒนาความเชี่ยวชาญเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้นเช่นเดียวกับ ราตรี พิมพ์ศักดิ์ และคณะ (2568) พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถร่วมกันพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ได้ร้อยละ 71.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ก็มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญตามลำดับ ซึ่งสะท้อนว่าภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จในยุคปัจจุบันต้องมีการบูรณาการทั้งมิติของงานและความสัมพันธ์ที่ผู้นำต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจไปพร้อมกับการสร้างความไว้วางใจและความเป็นธรรมในองค์กร ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ไม่ได้อาศัยเพียงแค่การวางแผนที่สมบูรณ์เท่านั้นแต่ยังต้องการทุนทางสังคมที่เข้มแข็งซึ่งเกิดจากความน่าเชื่อถือและความสามารถของผู้บริหารในการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจและพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยา ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมสอดคล้องกับ อังศุมลีน กุลฉะ และสมใจ ภูมิพันธุ์ (2562) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้เช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าในด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและด้านการกำหนดสมรรถนะหลักจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในสมการอาจหมายความว่าอิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้ อาจถูกดูดซับหรือเป็นผลทางอ้อมจากปัจจัยหลักข้างต้น หรือพฤติกรรมของผู้บริหารในสองด้านนี้อาจยังไม่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลไกการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ค่า Durbin-Watson ที่ 1.650422 แสดงว่าแบบจำลองมีความคลาดเคลื่อน (Error) ที่เป็นอิสระต่อกันในระดับที่ยอมรับได้ โดยรวมแล้วผลการศึกษานี้ตอกย้ำความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลเชิงบวกและเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยกระดับสถานะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนและมีผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นจุดแข็งของผู้บริหารในกลุ่มตัวอย่างนี้ข้างต้นนี้

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลจากการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารทุกด้านมีอิทธิพลเชิงบวกและเป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสอดคล้องกับ ทศนีย์ รินทะระ และกัญญ์รัษฎ์ เลิศอมรรักษ์ (2567) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกโดยมีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ คิดเป็นร้อยละ 68.3 และ Ellinger, A. D., & Ellinger, A. E. (2021) กล่าวว่า การมอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการเรียนรู้เป็นหนึ่งในมิติที่สำคัญที่สุดในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ Anamai, P., Jedaman, P., & Srichaiwong, P. (2024) มองมิติการจัดการเชิงกลยุทธ์สู่องค์กรการศึกษาแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน คือ องค์ความรู้จากองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่วนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (S.E.) มีค่าเท่ากับ ± 0.150 แสดงว่า ตัวแปรอิสระทุกด้านทำนายความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แต่ละครั้งจะมีความคลาดเคลื่อนโดยเฉลี่ย 0.150 หน่วย ค่าสถิติที่ใช้วัดความเป็นอิสระต่อกันของค่าความคลาดเคลื่อน (Durbin-Watson) มีค่าเท่ากับ 1.650422 บ่งชี้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดสหสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนเชิงบวกในระดับที่ไม่รุนแรงในแบบจำลองการถดถอยสอดคล้องกับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์มีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานสูงที่สุดรองลงมาคือ ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจ และด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับซึ่งแสดงถึงขนาดอิทธิพลที่ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้ง 3 ด้านมีต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่วนด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านการกำหนดสมรรถนะหลักไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงไม่มีอิทธิพลเนื่องจากไม่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แต่ในภาพรวมตัวแปรอิสระทั้งหมดของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 43.3 และเมื่อปรับแก้ด้วยจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่าสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 42.5 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.05 มีค่าความคลาดเคลื่อนมีค่าเท่ากับ 1.650422 บ่งชี้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดสหสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนเชิงบวกในระดับที่ไม่รุนแรงในแบบจำลองการถดถอย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและมีด้านการกำหนดสมรรถนะหลักสูงสุด ผู้บริหารควรใช้จุดแข็งนี้ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในอนาคตและนวัตกรรม การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่การเสริมสร้างด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ซึ่งอยู่ในลำดับสุดท้ายให้สูงขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าการกำหนดสมรรถนะหลักและการปฏิบัติงานขับเคลื่อนด้วยทิศทางเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจน

1.2 จากผลการศึกษาที่พบว่า ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้เป็นทีมซึ่งมีระดับสูงที่สุดองค์กรควรใช้จุดแข็งนี้เป็นกลไกขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาบุคลากรและองค์กรต่อไปโดยผู้บริหารควรส่งเสริมและจัดให้มีโครงสร้างที่เอื้อต่อการเรียนรู้ข้ามสายงานและการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Communities: PLC) ให้มีความเข้มข้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน

1.3 จากผลการศึกษาที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์มีอิทธิพลในการพยากรณ์สูงสุด ผู้บริหารจึงต้องเสริมสร้างความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนวัดผลได้และท้าทายโดยเชื่อมโยงเป้าหมายเชิงกลยุทธ์เข้ากับการพัฒนาความเชี่ยวชาญส่วนบุคคลของบุคลากรอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกัน องค์กรต้องไม่ละเลย ปัจจัยเสริม ที่มีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจและ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการยกระดับวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ควรเปลี่ยนจากการวัดเชิงปริมาณในวงกว้างเป็นการศึกษาเชิงลึกมากขึ้นโดยแนะนำให้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้บริหารและครูหรือการสังเกตการณ์เพื่อตรวจสอบว่าวัฒนธรรมที่ผู้บริหารพยายามสร้างขึ้นนั้นถูกรับรู้และตีความโดยบุคลากรอย่างไร การวิจัยควรเน้นการค้นหาว่าวัฒนธรรมนั้นมีองค์ประกอบที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะหรือไม่ เช่น การส่งเสริม ความไว้วางใจ และการยอมรับ ความผิดพลาดในฐานะโอกาสในการเรียนรู้

2.2 จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการกำหนดสมรรถนะหลัก เป็นการกำหนดเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและวัฒนธรรมองค์กรอย่างลึกซึ้ง ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาที่เหมาะสมในการเปลี่ยนผ่านจากนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ฝังรากลึกในองค์กร ก่อนที่ความรู้และการปรับตัวจะเพิ่มขึ้นจริง ดังนั้นจึงควรพิจารณาเปลี่ยนไปใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบระยะยาวเพื่อติดตามผลกระทบเชิงพลวัตของกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะที่ผู้บริหารกำหนดในหลายช่วงเวลาเพื่อให้สามารถตรวจสอบความเป็นเหตุเป็นผล

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยนต์ นนทมาตย์, ปาริชา มารี เคน, และสุพจน์ ดวงเนตร. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุพรรณบุรี. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 19(2), 237–248. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edu-rmu/article/view/258632>
- ณรงค์ รัตนโสภณ, พงษ์ณีย์ มั่งคั่ง, และสายฝน เสขหุนทด. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 19(84), 102–114. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/250652>
- ตุลคิพลี หลั่งจิ และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา. *The Journal of Research and Academics*, 4(4), 93-106. <https://doi.org/10.14456/jra.2021.85>
- ทัศนีย์ รินทะระ และกัญญารักษ์ เลิศอมรรักษ์. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 7(4), 586–597. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tmd/article/view/273936>
- นภาพร จันทร์บุตร, และจิตติมา วรรณศรี (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. *วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา*, 4(1), 14–27. <https://doi.org/10.2822.EAI.20241019>
- นาถิดา เจริญสุข และ กาญจนา บุญส่ง. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6*. (288-298). <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/5-03/article/view/197>

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุง* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พรทิพย์ รอดพลอย, อีรวิธ ธาตาดันต์โชค, และพิชญภา ยืนยาว. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 นครปฐม. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 22(1), 117-128.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jsrc/article/view/248482>
- พิมพ์พิชญชา ใจเดียว, กัญกร เอี่ยมพญา, และนิวัตต์ น้อยมณี. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา*, 8(1), 122-131. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ve-irj/article/view/264596>
- พีรพงศ์ ทิพนาค. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 4(2), 120-133. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bkkthon/article/view/44184>
- มิตรดี ชื่นสิน และจิตติมา วรณศรี. (2567). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตาก. *วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา*, 4(1), 28-42. <https://doi.org/10.2822.EAI.20241034>
- ราตรี พิมพ์ศักดิ์, พรเทพ เสถียรนพเก้า, และทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์. (2568). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 25(1), 137-152.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/spurhs/article/view/276871>
- ราตรี พิมพ์ศักดิ์. (2568). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. <https://tdc.thailis.or.th/tdc/index.php>
- วิยะดา เจียวรัมย์, ศุภชนกฤษ ยอดสละ, และพนา จินดาศรี. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 18(1), 109-121.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sskrujournal/article/view/265009>
- สร้อยสุนีย์ งามปลอด และตรัยภูมิรินทร์ ตรีตรีศวรร. (2566). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของอาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5(5), 173-186.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmli/article/view/262837/178243>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*.

กระทรวงศึกษาธิการ.

อรุณี อัททกลับ, สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ และอภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 15(29), 112–122.

<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/EAJ/article/view/11226>

อังศุมาลิน กุลฉะวะ, และ สมใจ ภูมิพันธ์. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(2), 64–71.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/150656>

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th ed.). Routledge.

DuBrin J. Andrew, *Leadership: Research finding, practice and skills* (Boston Houghton, 1998), 335.

Ellinger, A. D., & Ellinger, A. E. (2021). Providing strategic leadership for learning: Optimizing managerial coaching to build learning organizations. *The Learning Organization: An International Journal*, 28(4), 337–351. <https://doi.org/10.1108/TLO-05-2020-0070>

Garvin, D. A. (1993). Building a learning organization. *Harvard Business Review*, 71(4), 78-91.

Hinkle, D. E., Wiersma, W., & Jurs, S. G. (1998). *Applied statistics for the behavioral sciences* (4th ed.). Houghton Mifflin.

M. H. Zack (Ed.), *Knowledge and strategy* (1st ed., pp. 41–59). Routledge.

<https://doi.org/10.4324/9780080509778>

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Double day.

Sunoto, S. P., & Daryanto, E. (2025). The role of strategic leadership in building organizational resilience. *International Journal of Integrative Sciences*, 4(3), 517– 532. <https://doi.org/10.55927/ijis.v4i3.89>

ผลการพัฒนาครูด้วยกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

The Effects of Teacher Development through the Flipped Classroom Design Process to Enhance 21st-Century Learning Management Competencies

เพียงแข ภูผายาง^{1*} เทิดศักดิ์ สุพันธ์² นราศักดิ์ ภูผายาง³

Piangkae Poophayang^{1*} Terdsak Suphandee² Narasak Poophayang³

(Received: 2025-11-22; Revised: 2025-12-17; Accepted: 2025-12-18)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน 2) ทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มตัวอย่างครู 30 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ พัฒนาผ่านกิจกรรมอบรม การโค้ช การเรียนแบบออนไลน์ และกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประเมินผลด้วยแบบทดสอบความรู้ แบบประเมินสมรรถนะ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่แบบกลุ่มสัมพันธ์กันในการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบมี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนาเครื่องมือ และการประเมินผล ครอบคลุม 4 หน่วย ได้แก่ การวางแผนการสอน การเตรียมและเผยแพร่สื่อการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการศึกษาที่บ้าน ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าด้านความถูกต้องภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D.=0.36) ด้านความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.50)

¹ อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹ Lecturer, School of Program in Administration, Chaiphum Rajabhat University

² อาจารย์ประจำ สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² Lecturer, School of Program in Research and Evaluation, Chaiphum Rajabhat University

³ อาจารย์ สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³ Lecturer, School of Program in Computer -Science, Chaiphum Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: K.piangkhae@gmail.com

2) ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่า คะแนนความรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ($t = 16.25$; Cohen's $d = 2.52$) สมรรถนะเพิ่มจากระดับปานกลางเป็นระดับมาก (Cohen's $d = 3.06$) ส่วนความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=.58) สรุปได้ว่ารูปแบบฯดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูง สามารถพัฒนาความรู้และสมรรถนะครูได้อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ห้องเรียนกลับด้าน, การพัฒนาครู, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop a teacher development model for 21st-century learning management based on the flipped classroom approach, and to validate its accuracy and appropriateness by nine experts; and 2) to implement the model with a sample of 30 teachers selected through stratified random sampling technique. The development process was carried out through training activities, coaching, online learning, and the establishment of a Professional Learning Community (PLC). The effectiveness of the model was evaluated through a knowledge test, a competency assessment form, and a satisfaction questionnaire. The data were analyzed using mean, standard deviation, and paired-samples t-test to compare participants' pre- and post-development scores.

The findings revealed that:

1) The model comprised six components—principles, objectives, content, development processes, tools, and evaluation—covering four modules including: lesson planning, instructional media preparation and dissemination, classroom learning management, and home-based learning. Expert evaluations indicated that overall accuracy was at the highest level ($\bar{X} = 4.72$, S.D.=0.36), while overall appropriateness was at a high level ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.50)

2) The implementation results showed that teachers' post-development knowledge scores were significantly higher than their pre-development scores at the .05 level ($t = 16.25$; Cohen's $d = 2.52$). Teacher competencies improved from a moderate to a high level (Cohen's $d = 3.06$). Overall satisfaction with the model was at a high level ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=.58). It can

be concluded that the developed model was high effectiveness and significantly enhanced teachers' knowledge and competencies.

Keywords: Flipped Classroom, Teacher Development, Learning Management Competencies for the 21st Century

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะขั้นสูงของผู้เรียน อาทิ การคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในสังคมดิจิทัล แนวคิด ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) จึงได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ในวงการศึกษานานาชาติ เนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ปรับเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาสาระความรู้เบื้องต้นด้วยตนเองผ่านสื่อดิจิทัลก่อนเข้าเรียน พร้อมใช้เวลาในชั้นเรียนสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึกและการปฏิบัติจริง (Bergmann & Sams, 2012; Bishop & Verleger, 2013) งานวิจัยจำนวนมากสนับสนุนว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบดังกล่าวสามารถส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึก การมีส่วนร่วม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Chen et al., 2014; Zainuddin & Halili, 2016) อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมิได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับ สมรรถนะของครู ในการออกแบบการเรียนรู้ การผลิตและใช้สื่อดิจิทัล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการประเมินผลอย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Lo & Hew, 2017; O'Flaherty & Phillips, 2015) ครูจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ก่อนเข้าเรียน ในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียนเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ

ในบริบทของประเทศไทย งานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าครูจำนวนมากยังขาดความพร้อมด้าน สมรรถนะดิจิทัล การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียน โดยเฉพาะครูใน โรงเรียนภูมิภาคและโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และโอกาสในการพัฒนา วิชาชีพ ส่งผลให้การนำแนวคิดห้องเรียนกลับด้านไปใช้จริงยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย แม้ภาครัฐจะมีนโยบาย ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลอย่างต่อเนื่องก็ตาม ในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI Modified) สะท้อนให้เห็นว่าครูมีช่องว่างสมรรถนะในระดับสูง โดยเฉพาะในสามด้านสำคัญ ได้แก่ (1) การผลิตและเผยแพร่สื่อดิจิทัล (2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ (3) การสนับสนุนการเรียนรู้นอกชั้นเรียน ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบหลักของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (นราศักดิ์ ภูผายาง และคณะ,

2568) ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นจากข้อจำกัดด้านอุปกรณ์และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในหลายโรงเรียน ทำให้ครูไม่สามารถออกแบบและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของห้องเรียนกลับด้านได้อย่างครบถ้วน

แม้ว่างานวิจัยในประเทศจะชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาครูผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ควบคู่กับการนิเทศและการโค้ชสามารถเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชุดิมา, 2565; วราภรณ์, 2564; สุริพร, 2566) แต่ยังคงขาด รูปแบบการพัฒนาครูที่ออกแบบเฉพาะบริบทพื้นที่และผ่านการตรวจสอบประสิทธิผลเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในจังหวัดชัยภูมิ ช่องว่างเชิงวิชาการดังกล่าวนำไปสู่ความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูที่สามารถตอบสนองต่อบริบทท้องถิ่น และสนับสนุนให้ครูสามารถประยุกต์แนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับกรอบ TPACK (Technological Pedagogical and Content Knowledge) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้จึงมุ่งออกแบบและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูภายใต้กรอบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยบูรณาการการอบรมเชิงปฏิบัติการ การโค้ช และการเรียนรู้ออนไลน์อย่างเป็นระบบ เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลด้านความรู้ สมรรถนะ และความพึงพอใจของครู อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลของสถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ด้วยแนวคิดการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
- 2) เพื่อทดลองและศึกษาผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาครู 3 ด้าน ดังนี้
 - 2.1) ความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
 - 2.2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน
 - 2.3) ความพึงพอใจของครูที่เข้าร่วมการพัฒนาต่อรูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น

ขอบเขตแนวคิด

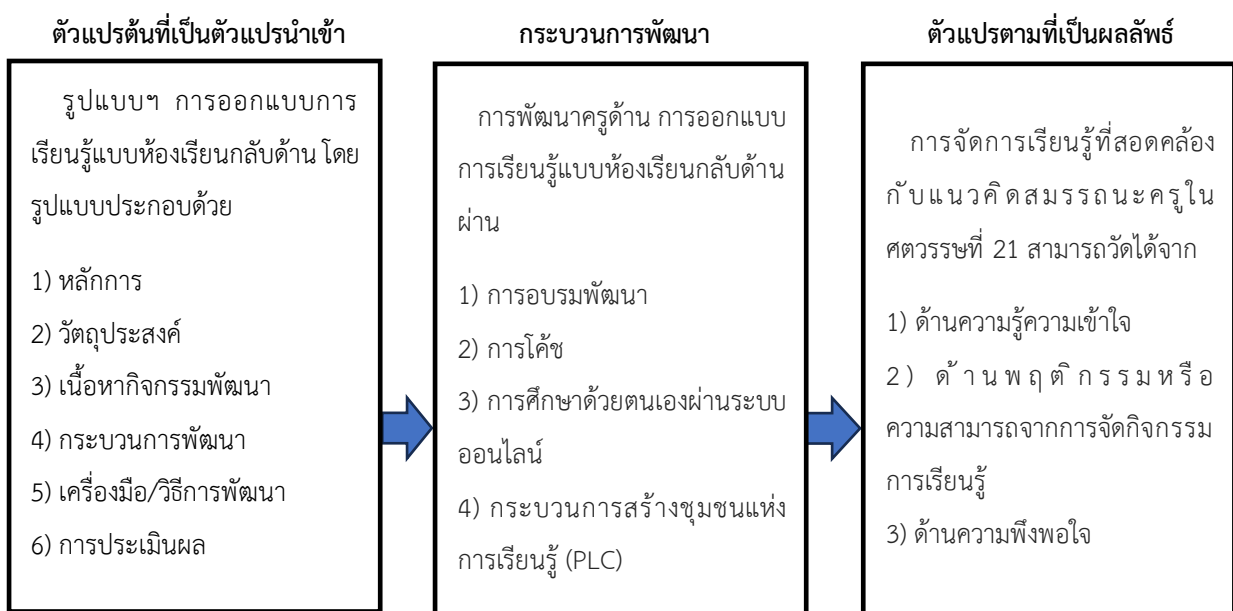
การวิจัยนี้ตั้งอยู่บนฐานแนวคิดสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ตาม Bergmann และ Sams (2012) ซึ่งเน้นการจัดลำดับการเรียนรู้ใหม่โดยให้ผู้เรียนศึกษาสาระผ่านสื่อดิจิทัลก่อนเข้าเรียน เพื่อเพิ่มโอกาสในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึกและการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน กรอบสมรรถนะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และ แนวคิดการพัฒนาครูเชิงออกแบบ (Design-Based Professional

Learning) ตามกรอบของ Anderson และ Shattuck (2022) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพผ่านกระบวนการออกแบบ ทดลองใช้ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องในบริบทจริง

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาครูออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักการของห้องเรียนกลับด้านและทักษะศตวรรษที่ 21 (2) การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนรู้ดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ก่อนเข้าชั้นเรียน (3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ส่งเสริมการคิดขั้นสูงและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และ (4) การจัดการเรียนรู้เสริมที่บ้านเพื่อสร้างความต่อเนื่องของการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี กรอบแนวคิดนี้จึงเป็นฐานสำคัญในการออกแบบและดำเนินการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการห้องเรียนกลับด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัล

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ร่วมกับการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลังการพัฒนา เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เน้นการตรวจสอบประสิทธิผลเชิงพัฒนา (developmental effectiveness) ของรูปแบบการพัฒนาครูที่ออกแบบขึ้นในบริบทจริง มากกว่าการสรุปความเป็นเหตุ-ผลเชิงสาเหตุ การออกแบบดังกล่าวเหมาะสมสำหรับการประเมินการเปลี่ยนแปลงภายในกลุ่มเป้าหมายภายหลังการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ผลการวิจัย

สะท้อนศักยภาพของรูปแบบในการส่งเสริมความรู้และสมรรถนะของครูในบริบทที่ศึกษา และสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการปรับปรุงรูปแบบและการวิจัยเชิงทดลองที่มีการควบคุมมากขึ้นในอนาคต ซึ่งการวิจัยมีขั้นตอนการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การออกแบบและสร้างรูปแบบการพัฒนาครู (Design Phase)

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สร้างรูปแบบโดยนำผลการวิเคราะห์การจัดลำดับของความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่ผ่านมาก่อนหน้านี้ (นราศักดิ์ ภูผายาง และคณะ, 2568) มาสร้างรูปแบบและคู่มือการพัฒนาครู

1.3 ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประเมินรูปแบบฯ และคู่มือการใช้รูปแบบฯ จากนั้นยืนยันความถูกต้องและความเหมาะสมก่อนนำไปใช้ในระยะต่อไป

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบ (Implementation Phase) และศึกษาผลการใช้

การวิจัยขั้นนี้ใช้การออกแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาครูโดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สมมติฐานวิจัย

คะแนนความรู้ความเข้าใจของครูหลังเข้าร่วมการพัฒนาตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเข้าร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิที่ผ่านการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) จำนวน 380 คน ผลการวิเคราะห์ความต้องการพบว่า ครูในพื้นที่ยังมีช่องว่างสมรรถนะด้านการผลิตสื่อดิจิทัล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการสนับสนุนการเรียนรู้นอกชั้นเรียน จึงเป็นกลุ่มที่มีความเหมาะสมสำหรับการทดลองนวัตกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากรายชื่อครูที่ผ่านการประเมิน PNI และมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ ได้แก่ (1) เป็นครูเต็มเวลาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ (2) มีช่องว่างสมรรถนะตามเกณฑ์ที่กำหนด (3) มีความพร้อมด้านอุปกรณ์และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และ (4) ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยอย่างเป็นทางการ ชั้นที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มคือขนาดโรงเรียน (เล็ก/กลาง/ใหญ่) เพื่อสะท้อนบริบทที่แตกต่างกันภายในจังหวัด การสุ่มดำเนินการโดยใช้ขนาดและรายชื่อในแต่ละโรงเรียนแบ่งชั้นภูมิละ 10 คนหากมีผู้ปฏิเสธเข้าร่วมหรือถอนตัว จะทำการสุ่มรายชื่อสำรองจาก

ขึ้นเดียวกันเพื่อทดแทน ทั้งนี้ กระบวนการคัดเลือกและสุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้จัดเก็บเป็นบันทึกที่ตรวจสอบได้ (Audit Trail) และผู้เข้าร่วมทุกคนได้รับเอกสารข้อมูลการวิจัยและลงนามในแบบแสดงความยินยอมก่อนเริ่มการทดลองนวัตกรรม

2.3 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

- 1) ตัวแปรต้น (Independent Variable) รูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom-based Teacher Development Model)
- 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ผลลัพธ์ด้านความรู้ความเข้าใจของครู หลังได้รับการพัฒนา สมรรถนะของครู ในการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน และความพึงพอใจของครู ต่อรูปแบบที่พัฒนา

2.4 ใช้รูปแบบพัฒนาครูที่พัฒนาขึ้นผ่านกระบวนการพัฒนาสำคัญคือ Workshop, Coaching, Online Learning และกระบวนการ PLC

2.5 ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งแม้จะเหมาะสมกับบริบทการทดลองใช้รูปแบบพัฒนาครูแต่ยังมีข้อจำกัดที่อาจส่งผลกระทบต่อความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) ตามกรอบของ Cook และ Campbell (1979) ดังนี้

- 1) ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ภายนอก (History Threat) ระหว่างช่วงการทดลอง ผู้เข้าร่วมอาจได้รับประสบการณ์หรือข้อมูลจากแหล่งอื่น เช่น การอบรมออนไลน์ การประชุมวิชาการ หรือสื่อดิจิทัล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคะแนนหลังพัฒนาโดยไม่ได้เกิดจากรูปแบบที่วิจัยเพียงอย่างเดียว
- 2) ผลของการเจริญเติบโตตามธรรมชาติของผู้สอน (Maturation Threat) ครูอาจมีพัฒนาการจากการสั่งสมประสบการณ์ในระยะเวลาเดียวกันกับการทดลอง โดยเฉพาะในช่วงเปิดภาคเรียน ทำให้การเปลี่ยนแปลงของคะแนนอาจเกิดจากปัจจัย maturation ไม่ใช่ผลของรูปแบบทั้งหมด
- 3) ผลของการทดสอบซ้ำ (Testing Effect) การทำแบบทดสอบก่อนเรียนอาจทำให้ครูคุ้นเคยกับเนื้อหา (test sensitization) ส่งผลให้คะแนนหลังเรียนสูงขึ้นเพราะจำคำถามได้ ไม่ใช่เกิดจากการพัฒนาโดยตรง
- 4) ความคลาดเคลื่อนจากเครื่องมือวัด (Instrumentation Threat) แม้เครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว การให้ผู้เข้าร่วมประเมินสมรรถนะตนเองยังมีโอกาสเกิดความลำเอียง เช่น ความตั้งใจตอบให้ดีขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรม หรือความคาดหวังต่อโครงการวิจัย
- 5) ผลของ Hawthorne Effect ผู้เข้าร่วมรู้ตัวตนอยู่ในการทดลอง จึงอาจแสดงพฤติกรรมหรือให้คะแนนสูงขึ้นกว่าปกติ ส่งผลให้ค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) สูงกว่าการใช้จริงในสถานการณ์ปกติ

1.2 เครื่องมือวิจัยและคุณภาพเครื่องมือ

1) รูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน จัดทำเป็นคู่มือในการพัฒนาซึ่งผ่านการประเมินความถูกต้อง และความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้

2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านวัดผลก่อนและหลังการพัฒนา (Pre-Post Test) โดยใช้แบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ .80- 1.00 แบบทดสอบผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน พบว่าค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.32–0.65 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.28–0.67 และมีค่าความเชื่อมั่นภายในทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 แสดงว่าแบบทดสอบมีคุณภาพดีและเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้

3) แบบประเมินสมรรถนะครูตามองค์ประกอบ 4 ด้านและตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรม 20 ตัว แบบประเมินสมรรถนะครูแบบมาตรวัด 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ .60- 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .96

4) แบบสอบถามความพึงพอใจของครู แบบมาตรวัด 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ .80- 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .89

1.3 สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Mean, SD)

2) ใช้ t-test for dependent samples เพื่อเปรียบเทียบก่อน-หลังการพัฒนา

3) หาค่า Cohen's d เป็นสถิติที่ใช้วัดขนาดอิทธิพล (Effect Size) ของความแตกต่างระหว่างกลุ่ม หรือระหว่างการวัดก่อนและหลังการทดลองซึ่งแสดงถึงความแรงของผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมหรือการทดลอง โดยไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนตัวอย่าง (Cohen, 1988) กล่าวคือ แม้ผลการทดสอบจะแสดงนัยสำคัญทางสถิติ แต่ค่า Cohen's d จะช่วยบอกได้ว่าผลนั้นมีทางปฏิบัติมากน้อยเพียงใด โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้ $Cohen's\ d = (M_{post} - M_{pre}) / SD_{diff}$ ซึ่งเป็นการคำนวณค่าความแรงของผล (Cohen's d)

1.4 การแปลผล

1) ถ้า $p < 0.05 \rightarrow$ หมายถึง คะแนนหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ แปลผลเชิงการศึกษาได้ว่านวัตกรรมที่เป็นรูปแบบการพัฒนาครูมีผลต่อสมรรถนะครูอย่างมีนัยสำคัญ

2) ขนาดผล (Effect Size) เพื่อบอกว่าการเปลี่ยนแปลงมากหรือน้อยตามแนวทางของ Cohen (1988) และการปรับปรุงของ Sawilowsky (2009) มีการแปลความหมาย ดังนี้

ค่า Cohen's d	การแปลความหมาย (Cohen, 1988)	การขยายเพิ่มเติม (Sawilowsky, 2009)
0.01–0.19	เล็กน้อย (Very small)	เล็กน้อย
0.20–0.49	ขนาดเล็ก (Small effect)	ขนาดเล็ก
0.50–0.79	ขนาดปานกลาง (Medium effect)	ขนาดปานกลาง
0.80–1.19	ขนาดใหญ่ (Large effect)	ขนาดใหญ่
1.20–1.99	ขนาดใหญ่มาก (Very large effect)	ใหญ่มาก
≥ 2.00	ขนาดสูงมาก (Huge effect)	สูงมาก

ผลการวิจัย

1) ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ด้วยแนวคิดการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีดังนี้

1.1) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหากิจกรรมพัฒนา 4) กระบวนการพัฒนา 5) เครื่องมือ /วิธีการพัฒนา และ 6) การประเมินผล

1.2) ผลการประเมินรูปแบบฯ และคู่มือการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าด้านความถูกต้องภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.36) ด้านความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.50) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

รูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน	ด้านความถูกต้อง			ด้านความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.67	.50	มากที่สุด	4.22	0.83	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.56	.53	มากที่สุด	4.56	0.73	มากที่สุด
3. เนื้อหา	4.67	.50	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3.1 หน่วยที่ 1 การวางแผนการสอน	4.89	.33	มากที่สุด	4.22	0.67	มาก
3.2 หน่วยที่ 2 การเตรียมสื่อการเรียนรู้และการเผยแพร่	4.56	.53	มากที่สุด	4.11	0.60	มาก
3.3 หน่วยที่ 3 การจัดการเรียนในห้องเรียน	4.44	.53	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
3.4 หน่วยที่ 4 การศึกษาเสริมที่บ้าน	4.44	.53	มาก	4.67	0.50	มากที่สุด

รูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการ จัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน	ด้านความถูกต้อง			ด้านความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. วิธีการพัฒนา/กระบวนการ						
4.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ/กิจกรรม Workshop	4.56	.53	มากที่สุด	4.67	0.50	มากที่สุด
4.2 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ Coaching	4.67	.50	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
4.3 กิจกรรมพัฒนาตนเองและ Online Learning	4.44	.53	มาก	4.44	0.53	มาก
4.4 กระบวนการ PLC	4.33	.50	มาก	4.33	0.50	มาก
5. การวัดและประเมินผล						
5.1 การทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา	4.56	.53	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
5.2 การประเมินพฤติกรรมก่อน-หลัง การพัฒนา	4.78	.44	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
5.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพัฒนา	4.78	.44	มากที่สุด	4.77	0.45	มากที่สุด
ภาพรวม	4.72	.36	มากที่สุด	4.50	0.50	มาก

2. ผลการทดลองนวัตกรรมหรือผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ มีดังนี้

2.1) ด้านความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า การทดสอบก่อนการพัฒนาและหลังจากพัฒนา จำนวน 30 คน มีคะแนนทดสอบหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนา 29.73 คะแนน และหลังจากพัฒนา 36.93 คะแนน ซึ่งคะแนนหลังจากพัฒนาสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 16.25, p < .05$) เมื่อตรวจสอบขนาดอิทธิพลของผลการเรียนรู้ (Cohen's $d = 2.52$) พบว่ามีค่าอยู่ในระดับสูงมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการพัฒนา จำนวน 30 คน

การทดสอบ (40 คะแนน)	การทดสอบ		Paired Differences		t	Sig.(1-tailed)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D		
ก่อนการพัฒนา	29.73	2.39	7.20	2.43	16.25*	.0001
หลังการพัฒนา	36.93	1.62				

* มีระดับนัยสำคัญที่ .05

2.2) ผลการประเมินสมรรถนะครูหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิจำนวน 30 คน พบว่าสมรรถนะครูก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$, S.D.=0.20) หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D.=0.74) ข้อมูลจากตารางที่ 3 คำนวณค่าความแรงของผล (Cohen's d) = 3.06 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในระดับสูงมาก (Very Large Effect Size) ตามเกณฑ์ของ Cohen (1988) ดังนั้น การพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมีผลต่อการยกระดับสมรรถนะครูในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนานี้มีประสิทธิภาพสูงและสามารถส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ดังรายละเอียดภาพรวมในตารางที่ 3 และรายด้านในตารางที่ 4-7

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินสมรรถนะครูตามองค์ประกอบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

องค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้ แบบห้องเรียนกลับด้าน	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การวางแผนการสอน	2.77	.47	ปานกลาง	4.38	.81	มาก
2. การเตรียมสื่อการเรียนรู้และการเผยแพร่	2.82	.46	ปานกลาง	4.40	.80	มาก
3. การจัดการเรียนในห้องเรียน	2.72	.39	ปานกลาง	4.38	.69	มาก
4. การศึกษาเสริมที่บ้าน	2.60	.31	ปานกลาง	4.40	.75	มาก
ภาพรวมทุกด้าน	2.73	.20	ปานกลาง	4.39	.74	มาก

ตารางที่ 4 ผลการประเมินสมรรถนะครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการวางแผนการสอน

ตัวบ่งชี้พฤติกรรมด้านการวางแผนการสอน	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูกำหนด วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและเนื้อหาของหลักสูตรได้อย่างชัดเจน	2.60	.56	ปานกลาง	4.33	.84	มาก
2. ครูสามารถ วิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	2.87	.57	ปานกลาง	4.20	.89	มาก
3. ครูจัดทำ แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	2.83	.59	ปานกลาง	4.30	.88	มาก

ตัวบ่งชี้พฤติกรรมด้านการวางแผนการสอน	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ครูเชื่อมโยง กิจกรรมก่อนเรียน-ระหว่างเรียน-หลังเรียน ให้สัมพันธ์ต่อเนื่องและมีความหมาย	2.53	.51	ปานกลาง	4.20	.89	มาก
5. ครูออกแบบ เกณฑ์การประเมินผล ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้	2.93	.64	ปานกลาง	4.43	.86	มาก
ภาพรวมทุกด้าน	2.77	.47	ปานกลาง	4.38	0.81	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินสมรรถนะครูด้านการวางแผนการสอนโดยภาพรวมพบว่าก่อนการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77$, S.D.= .47) หลังการพัฒนายู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=0.81)

ตารางที่ 5 ผลการประเมินสมรรถนะครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการเตรียมสื่อการเรียนรู้และการเผยแพร่

ตัวบ่งชี้พฤติกรรมครูด้านการเตรียมสื่อการเรียนรู้และการเผยแพร่	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูสามารถ ผลิตหรือเลือกใช้สื่อดิจิทัล ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและระดับผู้เรียนได้	2.93	.52	ปานกลาง	4.40	.81	มาก
2. ครูออกแบบสื่อให้มี ความกระชับ เข้าใจง่าย และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน	2.53	.51	ปานกลาง	4.43	.77	มาก
3. ครูตรวจสอบ ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเนื้อหา และแหล่งข้อมูล ก่อนเผยแพร่	2.63	.62	ปานกลาง	4.50	.90	มาก
4. ครูเผยแพร่สื่อผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น LMS, YouTube, หรือ Google Classroom อย่างเหมาะสม	2.87	.57	ปานกลาง	4.43	.73	มาก
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียน เข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถทบทวนเนื้อหา ก่อนเข้าเรียน	2.70	.60	ปานกลาง	4.40	.89	มาก
ภาพรวม	2.82	.46	ปานกลาง	4.40	.80	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการประเมินสมรรถนะครูด้านการเตรียมสื่อการเรียนรู้และการเผยแพร่โดยภาพรวมพบว่าก่อนการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$, S.D.= .46) หลังการพัฒนายู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= .80)

ตารางที่ 6 ผลการประเมินสมรรถนะครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการจัดการเรียนในห้องเรียน

ตัวบ่งชี้พฤติกรรมครูด้านการจัดการเรียนใน ห้องเรียน	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการคิด วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	2.60	.56	ปานกลาง	4.47	.78	มาก
2. ครูใช้คำถามปลายเปิดหรือกิจกรรมกลุ่ม เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน	2.77	.63	ปานกลาง	3.83	.91	มาก
3. ครูมีบทบาทเป็น ผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) มากกว่าผู้บรรยาย	2.73	.52	ปานกลาง	4.17	.83	มาก
4. ครูใช้เทคโนโลยีเพื่อ สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อย่างเหมาะสม	2.60	.62	ปานกลาง	3.97	.85	มาก
5. ครูประเมินผลระหว่างเรียน (formative assessment) เพื่อสะท้อนความก้าวหน้าของผู้เรียนและปรับกิจกรรมได้อย่างยืดหยุ่น	2.83	.46	ปานกลาง	4.30	.75	มาก
ภาพรวม	2.72	.39	ปานกลาง	4.38	0.69	มาก

จากตารางที่ 6 ผลการประเมินสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนในห้องเรียนโดยภาพรวมพบว่าก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$, S.D.= .39) หลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= .69)

ตารางที่ 7 ผลการประเมินสมรรถนะครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการศึกษาเสริมที่บ้าน

ตัวบ่งชี้พฤติกรรมครูด้านการศึกษาเสริมที่บ้าน	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ครูมอบหมายกิจกรรมหลังเรียนที่ ส่งเสริมการทบทวนและต่อยอดความรู้ ของผู้เรียน	2.63	.62	ปานกลาง	4.43	.77	มาก
2. ครูจัดสื่อการเรียนรู้ที่บ้านให้ เข้าถึงง่าย ปลอดภัย และเหมาะกับอุปกรณ์ของผู้เรียน	2.67	.61	ปานกลาง	4.43	.82	มาก
3. ครูติดตามและให้ ข้อเสนอแนะออนไลน์ แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและตรงจุด	2.77	.50	ปานกลาง	4.37	.85	มาก

ตัวบ่งชี้พฤติกรรมครูด้านการศึกษาเสริมที่บ้าน	ก่อนการพัฒนา			หลังการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning)	2.53	.57	ปานกลาง	4.27	.87	มาก
5. ครูใช้ ระบบติดตามผล (LMS หรือแบบออนไลน์) เพื่อประเมินการมีส่วนร่วมและผลงานของผู้เรียนหลังเรียน	2.57	.50	ปานกลาง	4.37	.77	มาก
ภาพรวม	2.60	.31	ปานกลาง	4.40	.75	มาก

จากตารางที่ 7 ผลการประเมินสมรรถนะครูด้านการศึกษาเสริมที่บ้านโดยภาพรวมพบว่าก่อนการพัฒนายู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$, S.D.= .31) หลังการพัฒนายู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= .75)

2.3) ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มอาสาสมัครที่มีต่อการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ พบว่ามีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 4.38$, S.D.=.58) รายละเอียดจากตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1	ความชัดเจนของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจกรรม	4.30	.88	มาก
2	ความเหมาะสมของเนื้อหาและตัวอย่างประกอบในการเข้าใจ	4.40	.81	มาก
3	ความเหมาะสมของวิธีการสอนและกิจกรรมในกลุ่ม	4.40	.77	มาก
4	แนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.40	.72	มาก
5	แนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตามและการประเมินครู	4.47	.57	มาก
	ภาพรวม	4.38	.58	มาก

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ผลการพัฒนารูปแบบพบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 6 ส่วน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา เครื่องมือ และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการเรียนรู้เชิงออกแบบ (Design-Based Professional Learning) ที่เน้นการสร้างนวัตกรรมโดยอาศัยฐานทฤษฎี ทดลองใช้ ปรับปรุง และทดสอบความมีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ (Anderson & Shattuck, 2012; McKenney & Reeves, 2019; Reeves, 2006) ความครบถ้วนขององค์ประกอบดังกล่าวยังสอดคล้องกับกรอบทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การสื่อสาร การสร้างสรรค์ การร่วมมือ และทักษะเทคโนโลยีของครูเพื่อใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (Trilling & Fadel, 2009; Voogt et al., 2013) ในการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนนในระดับ “มากที่สุด” และ “มาก” ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ล่วงหน้าผ่านสื่อ แล้วใช้เวลาในชั้นเรียนเพื่อกิจกรรมเชิงลึก อภิปราย และคิดวิเคราะห์ (Bergmann & Sams, 2012; Bishop & Verleger, 2013; Zainuddin & Halili, 2016) การยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวจึงเป็นหลักฐานว่ารูปแบบนี้มีความสมบูรณ์ทั้งเชิงทฤษฎีและการนำไปใช้จริงในบริบทโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลา โครงสร้างพื้นฐาน และประสบการณ์ด้านดิจิทัลของครู

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบกับครู 30 คน สามารถอภิปรายผลรายด้าน ดังนี้

2.1 ผลด้านความรู้ความเข้าใจของครู ผลการวิจัยพบว่าคะแนนหลังพัฒนามีค่าสูงกว่าก่อนพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า Effect Size สูงมาก (Cohen's $d = 2.52$) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์เชิงประสิทธิผลของรูปแบบ ที่ทำให้ครูเข้าใจพื้นฐานแนวคิดและขั้นตอนของ Flipped Classroom ได้ดีขึ้นอย่างชัดเจน การเพิ่มขึ้นของความรู้ดังกล่าวเกิดจากกลไกสำคัญของ Flipped Classroom ที่เปิดโอกาสให้ครูเรียนล่วงหน้าผ่านสื่อวิดีโอและบทเรียนออนไลน์ ก่อนนำเข้าสู่กิจกรรมการอภิปราย ถาม-ตอบ และปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ซึ่งช่วยส่งเสริมการคิดเชิงลึกและการประมวลผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Abeysekera & Dawson, 2015; Bergmann & Sams, 2012; Hew & Lo, 2018) ผลที่ครูมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัดยังสอดคล้องกับงานของ Bishop และ Verleger (2013) ที่ระบุว่ารูปแบบห้องเรียนกลับด้านช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมและคุณภาพเวลาที่ใช้ในชั้นเรียน ขณะที่ Zainuddin และ Halili (2016) ชี้ว่าสื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ใน Flipped Classroom ทำให้นักเรียนและครูสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกขึ้น ดังนั้น ผลการเพิ่มขึ้นของความรู้

ในงานวิจัยนี้จึงสะท้อนถึงประสิทธิผลของกระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานและความสอดคล้องตามการอธิบายจากทฤษฎี ซึ่งยืนยันว่ารูปแบบการพัฒนาสามารถยกระดับความรู้ของครูได้อย่างมีนัยสำคัญ

2.2 ผลด้านสมรรถนะครู ผลการประเมินสมรรถนะครูพบว่า ครูมีพัฒนาการจากระดับปานกลางเป็นระดับมากหลังการใช้รูปแบบ และมีค่า Effect Size สูงมาก (Cohen's $d = 3.06$) ตามเกณฑ์ของ Cohen (1988) ซึ่งสะท้อนถึงผลลัพธ์เชิงปฏิบัติที่มีความหมายอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากการจัดกิจกรรมพัฒนาที่ผสมผสานกระบวนการ “Workshop – Coaching – Online Learning” อย่างเป็นระบบ อันสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่เน้นประสบการณ์ตรง การสะท้อนคิด และการแก้ปัญหามโนทัศน์จริงในชั้นอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ครูได้รับความรู้พื้นฐาน กรอบแนวคิด และตัวอย่างการปฏิบัติที่ถูกต้องซึ่งช่วยลดข้อผิดพลาดในการนำไปประยุกต์ใช้ และสอดคล้องกับข้อค้นพบของพัชนี กุลยานันท์ และคณะ (2554) ที่ยืนยันว่าการอบรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติสามารถเพิ่มความเข้าใจและความถูกต้องของการนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนกระบวนการโค้ช (Coaching) มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงความรู้กับการปฏิบัติจริงผ่านการสังเกต การให้ข้อเสนอแนะเฉพาะราย และการสะท้อนคิด ซึ่งช่วยให้ครูปรับปรุงการสอนได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce และ Showers (2002) และ Knight (2007) ที่เสนอว่าการโค้ชเป็นปัจจัยสำคัญต่อการนำความรู้ไปใช้ในชั้นเรียนอย่างยั่งยืน ในส่วนของการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (Online Learning) ครูสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่น สามารถทบทวนและฝึกซ้ำตามความต้องการ ซึ่งช่วยเพิ่มความมั่นใจและทักษะการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lo และ Hew (2017) รวมถึง วิเชียร อินทรสมพันธ์ และคณะ (2567) ที่ชี้ว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานส่งผลให้ครูมีความพร้อมและประสิทธิภาพสูงขึ้นในการจัดการเรียนรู้ ผลลัพธ์ดังกล่าวยังสนับสนุนกรอบแนวคิด TPACK ซึ่งระบุว่าครูจำเป็นต้องบูรณาการองค์ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge: CK) การสอน (Pedagogical Knowledge: PK) และเทคโนโลยี (Technological Knowledge: TK) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (Mishra & Koehler, 2006) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับหลักการของ Flipped Learning ที่เน้นให้ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) มากกว่าผู้ถ่ายทอด (Herreid & Schiller, 2013) ดังนั้น ผลการเพิ่มขึ้นของสมรรถนะครูในงานวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับทั้งทฤษฎี หลักฐานเชิงประจักษ์ และกลไกการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ตอกย้ำว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูได้อย่างชัดเจนและยั่งยืน

2.3 ผลด้านความพึงพอใจของครู ผลการประเมินความพึงพอใจพบว่า ครูมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมของเนื้อหา ขั้นตอนการนิเทศและการโค้ช รวมถึงความสามารถนำไปใช้ได้จริง ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim, Kim และ King (2021), Lo และ Hew (2017) และ Zainuddin (2020) ที่พบว่าผู้เรียนและครูมีความพึงพอใจสูงต่อรูปแบบ Flipped

Classroom เนื่องจากมีความยืดหยุ่น ใช้งานง่าย และตอบโจทย์ความต้องการจริงในชั้นเรียน นอกจากนี้ Lawless และ Pellegrino (2007) รวมถึง Darling-Hammond และคณะ (2017) ระบุว่าการพัฒนาครูที่มีคุณภาพควรเน้นประสบการณ์จริง การทดลองใช้ การสะท้อนคิด และการได้รับข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นจุดเด่นของรูปแบบในการวิจัยนี้เช่นกัน ผลด้านความพึงพอใจยังสะท้อนว่ากิจกรรมพัฒนาและเครื่องมือที่ใช้ตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของครูได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเชิงรุก การฝึกปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสร้างความหมายผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และแนวทางการมีส่วนร่วมตามกรอบของ Talbert (2017) และ Lo และ Hew (2017) ดังนั้นผลด้านความพึงพอใจยืนยันว่ารูปแบบมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้จริงและสามารถสนับสนุนการพัฒนาครูได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปใช้

1.1) ควรนำรูปแบบไปใช้จริงในรายวิชาหลากหลาย เพื่อเพิ่มสมรรถนะครูในเชิงปฏิบัติ เพราะผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาด้วยกระบวนการห้องเรียนกลับด้านช่วยเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ และสมรรถนะครูในระดับสูงมาก จึงควรส่งเสริมให้ครูนำไปประยุกต์ใช้ในหลายรายวิชา เพื่อให้เกิดการใช้เครื่องมือออกแบบสื่อ และจัดกิจกรรมเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

1.2) ควรสร้างระบบพี่เลี้ยงและ PLC เพื่อคงสภาพสมรรถนะที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากผลหลังการพัฒนาชี้ว่าครูมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นในระดับมากและมีความพึงพอใจสูง จึงควรก่อตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) หรือระบบ coaching เพื่อติดตามผลลัพธ์ ช่วยแก้ไขปัญหาหน้างาน และยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างยั่งยืน

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของการพัฒนา เช่น การสร้างสื่อและการจัดการเรียนเชิงรุกในชั้นเรียนจากผลวิจัยพบว่าครูมีพัฒนาการในด้านการสร้างสื่อ การจัดกิจกรรม และการเรียนรู้นอกชั้นเรียนในระดับสูง จึงควรศึกษาปัจจัยเฉพาะที่ส่งผลต่อความสำเร็จ เช่น ทักษะด้านดิจิทัล บริบทโรงเรียน หรือรูปแบบกิจกรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงปฏิบัติของครู เพื่อพัฒนารูปแบบให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.2) ควรมีระบบติดตามผลระยะยาวต่อผลลัพธ์การสอนและผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน แม้ผลการพัฒนาชี้ว่าครูมีความรู้และสมรรถนะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในระยะสั้น แต่ยังควรศึกษาผลระยะยาวต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เจตคติ และความคงทนของสมรรถนะครู เพื่อประเมินว่าสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืนหรือไม่

2.3) การออกแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งแม้จะเหมาะสมกับบริบทการทดลองใช้รูปแบบพัฒนาครู แต่ยังมีข้อจำกัดที่อาจส่งผลกระทบต่อความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) ตามกรอบของ Cook และ Campbell การตีความผลลัพธ์ของงานวิจัยนี้ควรคำนึงว่าการเปลี่ยนแปลงอาจไม่ได้เกิดจากรูปแบบพัฒนาเพียงปัจจัยเดียว และยังไม่สามารถสรุปเชิงเหตุ-ผลอย่างเด็ดขาดได้ ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของผลวิจัยในอนาคต ควรใช้การออกแบบที่มี กลุ่มควบคุม, การ ติดตามผลระยะยาว (follow-up) หรือการใช้ หลายแหล่งข้อมูล (triangulation) และ การประเมินสมรรถนะโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อเสริมความเที่ยงตรงภายในของการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา ศรีพินิจ. (2565). การพัฒนาทักษะการออกแบบการเรียนรู้ของครูด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการนิเทศภายใน. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 15(2), 45–60. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ERRjournal/article/view/XXXX>
- นราศักดิ์ ภูผายาง, เทิดศักดิ์ สุพันธุ์, & เพียงแข ภูผายาง. (2568). การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน. *วารสารบริหารการศึกษาศึกษาบัณฑิต*, 25(1), 63–79. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/EDBAUA/article/view/XXXX>
- พัชนี กุลทานันท์, พิสิฐ เมธาทิ, ไพโรจน์ สติระยากร, & มนต์ชัย เทียนทอง. (2554). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูแบบผสมผสานในการทำวิจัยในชั้นเรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 97–115. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rmujournal/article/view/XXXX>
- วรภรณ์ เลิศลักษณ์. (2564). รูปแบบการพัฒนาครูด้วยกระบวนการนิเทศแบบกัลยาณมิตรเพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. *วารสารนวัตกรรมการศึกษา*, 5(2), 55–70. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir>
- วิเชียร อินทรสมพันธ์, วิเชียร ทวีลา, & ปราณิต ม่วงนวล. (2567). การเสริมสร้างคุณลักษณะครูไทยในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาครูโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน. *Journal of Roi Kaensarn Academy*, 9(4), 1–15. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rokka/article/view/XXXX>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *กรอบสมรรถนะครูแห่งชาติ*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สุริพร วงศ์แก้ว. (2566). ผลของรูปแบบ Blended Coaching ต่อทักษะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของครูมัธยมศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 17(1), 89–104.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/graduatejournal/article/view/XXXX>
- Abeysekera, L. H. D. J., & Dawson, P. (2015). Motivation and cognitive load in the flipped classroom: Definition, rationale and a call for research. *Higher education research & development*, 34(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/07294360.2014.934336>. Monash Research
- Aguilar, E. (2013). *The art of coaching: Effective strategies for school transformation*. Jossey-Bass.
- Anderson, T., & Shattuck, J. (2022). Design-based professional learning for teachers in technology-enhanced environments. *Educational technology research and development*, 70, 455–472. <https://doi.org/10.1007/s11423-021-10066-3>
- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip your classroom: Reach every student in every class every day*. International society for technology in education.
- Bishop, J. L., & Verleger, M. A. (2013, June). The flipped classroom: A survey of the research. In *proceedings of the 120th American society for engineering education annual conference & exposition* (pp. 1–18). American society for engineering education. <https://doi.org/10.18260/1-2--22585>.
- Chen, Y., Wang, Y., Kinshuk, & Chen, N. S. (2014). Is FLIP enough? Or should we use the FLIPPED model instead? *Computers & Education*, 79, 16–27.
<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.07.004>. ACM Digital Library
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Cook, T. D., & Campbell, D. T. (1979). *Quasi-experimentation: Design & analysis issues for field settings*. Houghton Mifflin.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.
- Graham, C. R. (2006). Blended learning systems: Definition, current trends, and future

- directions. In C. J. Bonk & C. R. Graham (Eds.), *The handbook of blended learning* (pp. 3–21). Pfeiffer.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and teaching: Theory and practice*, 8(3–4), 381–391.
<https://doi.org/10.1080/135406002100000512>. EdTech Hub Documentation
- Herreid, C. F., & Schiller, N. A. (2013). Case studies and the flipped classroom. *Journal of College Science Teaching*, 42(5), 62–66.
- Hew, K. F., & Lo, C. K. (2018). Flipped classroom improves student learning in health professions education: A meta-analysis. *BMC Medical Education*, 18(1), 38.
- Horn, M. B., & Staker, H. (2015). *Blended: Using disruptive innovation to improve schools*. Jossey-Bass.
- Joyce, B., & Showers, B. (2002). *Student achievement through staff development* (3rd ed.). ASCD.
- Kim, D., Kim, S., & King, B. W. (2021). Teachers' perceptions and experiences of flipped learning in EFL classrooms. *Journal of Asia TEFL*, 18(3), 1020–1034.
- Knight, J. (2007). *Instructional coaching: A partnership approach to improving instruction*. Corwin Press.
- Lawless, K. A., & Pellegrino, J. W. (2007). Professional development in integrating technology into teaching and learning: Known, unknowns, and ways to pursue better questions and answers. *Review of Educational Research*, 77(4), 575–614.
- Lo, C. K., & Hew, K. F. (2017). A critical review of flipped classroom challenges in K–12 education: Possible solutions and recommendations for future research. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 12(4).
- McKenney, S., & Reeves, T. C. (2019). *Conducting educational design research* (2nd ed.). Routledge.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.
- Lo, C. K., & Hew, K. F. (2017). A critical review of flipped classroom challenges in K–12 education. *Research and practice in technology enhanced learning*, 12(1), Article 4.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A

- framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x>. SAGE Journals
- O’Flaherty, J., & Phillips, C. (2015). The use of flipped classrooms in higher education: A scoping review. *The Internet and Higher Education*, 25, 85–95.
<https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2015.02.002>. Flinders Research Now
- Reeves, T. C. (2006). Design research from a technology perspective. In J. van den Akker et al. (Eds.), *Educational design research* (pp. 52–66). Routledge.
- Voogt, J., Erstad, O., Dede, C., & Mishra, P. (2013). Challenges to learning and schooling in the digital networked world of the 21st century. *Journal of Computer Assisted Learning*, 29(5), 403–413.
- Sawilowsky, S. S. (2009). New effect size rules of thumb. *Journal of Modern Applied Statistical Methods*, 8(2), 597–599. <https://doi.org/10.22237/jmasm/1257035100>.
 DigitalCommons
- Talbert, R. (2017). *Flipped learning: A guide for higher education faculty*. Stylus Publishing.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. Jossey-Bass.
- Tucker, B. (2012). The flipped classroom. *Education Next*, 12(1), 82–83.
- Zainuddin, Z. (2020). Students’ learning performance and perceived motivation in a flipped classroom learning environment. *Journal of Education and Learning*, 14(1), 111–125.
- Zainuddin, Z., & Halili, S. H. (2016). Flipped classroom research and trends from different fields of study. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 17(3), 313–340. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v17i3.2274>. UM Research Repository

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A Study of the Needs for Developing a Community-Based Student Support System to Enhance the Quality of Primary School Students in Northeastern Thailand

อุไร กางกรณ^{1*} เพียงแข ภูผายาง² เทตศักดิ์ สุพันธ์³

Urai Kangkorn^{1*} Piangkae Poophayang² Terdsak Suphandee³

(Received: 2025-10-28; Revised: 2025-12-18; Accepted: 2025-12-19)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน 387 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานค่า 5 ระดับ สภาพที่พึงประสงค์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .309 -.858 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.970 ส่วนสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .410 - .849 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (PNI_{modified})

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹ Master's Degree Student in Educational Administration, Chaiyaphum Rajabhat University

² อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² Lecturer in Educational Administration program, Chaiyaphum Rajabhat University

³ อาจารย์ประจำ สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³ Lecturer in Educational Research and Evaluation program, Chaiyaphum Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: urai_arm@hotmail.com

โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.35 แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เรียงลำดับ ดังนี้ 1) การจัดระบบข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ 2) การให้คำปรึกษาและแนะแนวอย่างต่อเนื่อง 3) การคัดกรองและเฝ้าระวังความเสี่ยงของนักเรียน

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, ชุมชนเป็นฐาน, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

The purpose of this research was to investigate the current condition, desirable condition, and priority needs for the development of a community-based student support system aiming at enhancing the quality of primary school students in the Northeastern Thailand. The sample consisted of 387 school administrators and teachers. The sample size was determined by the Krejcie and Morgan table, and stratified random sampling was employed.

The research instrument was a 5-rating scale questionnaire with the desirable condition of content validity index ranged from 0.80 to 1.00, the item discrimination indices ranged from 0.309 to 0.858, and the reliability coefficient of 0.970 and the current condition of content validity index ranged from 0.60 to 1.00, the item discrimination indices ranged from 0.410 to 0.849, and the reliability coefficient of 0.973. The statistics for data analysis included mean, standard deviation, and the modified Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The research findings revealed that the overall current condition of the student support system was at a moderate level, while the desirable condition was at a high level. The overall priority needs for development (PNI_{modified}) was a mean value of 0.35, indicating a significant need for development ordering as (1) systematic management of student information, (2) continuous counseling and guidance services, and (3) screening and monitoring of students at risk.

Keywords: Student Support System, Community-based, Quality of Learners

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับประถมศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาให้มุ่งเน้นความเสมอภาค คุณภาพ และความปลอดภัยของผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยให้ความสำคัญกับการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นองค์รวมและต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยมุ่งเน้นการป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียน ผ่านกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ 7 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศนักเรียน (2) การคัดกรองและเฝ้าระวังนักเรียนกลุ่มเสี่ยง (3) การป้องกันและส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก (4) การให้คำปรึกษาและแนะแนว (5) การส่งต่อและให้ความช่วยเหลือ (6) การติดตามและประเมินผล และ (7) การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกันและส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564; UNICEF, 2022)

ในบริบทสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะยุคดิจิทัล นักเรียนระดับประถมศึกษาต้องเผชิญกับความเสี่ยงและความท้าทายที่หลากหลาย อาทิ ปัญหาครอบครัว ความยากจน ความเปราะบางทางอารมณ์และพฤติกรรม รวมถึงภัยคุกคามในโลกออนไลน์ เช่น การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ การเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม และการละเมิดความเป็นส่วนตัว ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อสุขภาวะทางกาย จิตใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หากสถานศึกษาไม่มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาจนำไปสู่ปัญหาการออกกลางคัน ความเครียด และปัญหาพฤติกรรมในระยะยาว (OECD, 2020; UNESCO, 2019) อย่างไรก็ตาม การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมิใช่ภารกิจของสถานศึกษาเพียงลำพัง การบูรณาการความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเครือข่ายการดูแลที่เข้มแข็งและยั่งยืน แนวคิดการใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Approach) เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในชุมชน การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการร่วมกันพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งช่วยให้การป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนเป็นไปอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ (Epstein, 2011; Warren, 2005)

สำหรับบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พบว่าสถานศึกษาระดับประถมศึกษายังคงเผชิญข้อจำกัดด้านทรัพยากร การเข้าถึงบริการสนับสนุน และความต่อเนื่องของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานวิจัยของพระมหาจิตติวิมล จิตฺตพณฺโณ (หมั่นกิจ) และคณะ (2568) ชี้ให้เห็นว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังขาดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม แม้จะมีความตระหนักถึงปัญหาความปลอดภัยและความเสี่ยงของนักเรียนในยุคดิจิทัล แต่การดำเนินงานยังขาดการบูรณาการความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชนอย่างเป็นระบบ จากการทบทวนวรรณกรรมและสภาพปัญหาดังกล่าว พบว่ายังมีช่องว่างขององค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในบริบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาประเด็นดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และสามารถตอบสนองต่อความท้าทายทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงดำเนินการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผน พัฒนา และยกระดับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และยั่งยืน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนทั้งหมด 210,000 คน (ศูนย์ข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 12,328 โรงเรียน โดยผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1978 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้จำนวน 387 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และตำแหน่งการทำงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

- 1) การจัดระบบข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ
- 2) การคัดกรองและเฝ้าระวังความเสี่ยงของนักเรียน
- 3) การให้คำปรึกษาและแนะแนวอย่างต่อเนื่อง
- 4) การช่วยเหลือและพัฒนาอย่างตรงจุด
- 5) การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน
- 6) การจัดตั้งเครือข่ายและพันธมิตรทางการศึกษา
- 7) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

3. คุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ .410 - .849 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973

3.2 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีอำนาจจำแนกของสภาพที่พึงประสงค์ตั้งแต่ .309 - .858 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.970

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) และจัดลำดับความต้องการจำเป็นนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 7 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน 2) การช่วยเหลือและพัฒนาอย่างตรงจุด 3) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน 4) การจัดตั้งเครือข่ายและพันธมิตรทางการศึกษา 5) การคัดกรองและเฝ้าระวังความเสี่ยงของนักเรียน 6) การให้คำปรึกษาและแนะแนวอย่างต่อเนื่อง 7) การจัดระบบข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การจัดระบบข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ 2) การคัดกรองและเฝ้าระวังความเสี่ยงของนักเรียน 3) การให้คำปรึกษาและแนะแนวอย่างต่อเนื่อง 4) การช่วยเหลือและพัฒนาอย่างตรงจุด 5) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน 6) การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน 7) การจัดตั้งเครือข่ายและพันธมิตรทางการศึกษา ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.35 และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงสูงกว่าค่าเฉลี่ย มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดระบบข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ 2) การให้

คำปรึกษาและแนะแนวอย่างต่อเนื่อง 3) การคัดกรองและเฝ้าระวังความเสี่ยงของนักเรียน ตามลำดับรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การพัฒนารูปแบบระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
การจัดระบบข้อมูล นักเรียนอย่างเป็นระบบ	3.05	0.82	ปานกลาง	4.31	0.58	มาก	0.41	1
การคัดกรองและเฝ้าระวัง ความเสี่ยงของนักเรียน	3.12	0.76	ปานกลาง	4.25	0.58	มาก	0.36	3
การให้คำปรึกษาและแนะ แนวอย่างต่อเนื่อง	3.10	0.61	ปานกลาง	4.24	0.52	มาก	0.37	2
การช่วยเหลือและพัฒนา อย่างตรงจุด	3.18	0.71	ปานกลาง	4.23	0.60	มาก	0.33	6
การมีส่วนร่วมของ ครอบครัวและชุมชน	3.24	0.70	ปานกลาง	4.22	0.61	มาก	0.30	7
การจัดตั้งเครือข่ายและ พันธมิตรทางการศึกษา	3.15	0.75	ปานกลาง	4.21	0.59	มาก	0.34	4
การติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน	3.16	0.78	ปานกลาง	4.23	0.59	มาก	0.34	5
รวม	3.14	0.66	ปานกลาง	4.24	0.55	มาก	0.35	

อภิปรายผล

1. ผลสภาพปัจจุบันของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษามีความพยายามในการนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และภาคีเครือข่ายมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้ประสิทธิภาพของระบบยังไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุด ผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิด *Systems Theory* ซึ่งมองว่าองค์กรหรือระบบการศึกษาเป็นระบบย่อยที่ต้องอาศัยความเชื่อมโยงและการทำงานประสานกันของทุกองค์ประกอบ หากองค์ประกอบใดขาดความสมดุลหรือไม่เชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลต่อภาพรวมของระบบ (Bertalanffy, 1968) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณา บุตรพรม (2560) ที่ระบุว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง ตรงตามปัญหา และช่วยส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสติปัญญา คุณธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ GRAD Partnership (2023) ที่เสนอกรอบแนวคิด Student Support System ซึ่งเน้นการใช้ข้อมูลเป็นฐาน (data-driven decision making) ความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุน (supportive relationships) และการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ ระดับสภาพปัจจุบันที่อยู่ในระดับปานกลางสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษา仍需พัฒนากลไกเชิงระบบเพื่อเชื่อมโยงการทำงานของครู ผู้ปกครอง และชุมชนให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธิติณัฏดา สิงห์แก้ว (2562) ที่ชี้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะมีประสิทธิภาพได้ต้องอาศัยขั้นตอนที่ชัดเจน เครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

2. อภิปรายผลสภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อระบบที่มีความเป็นองค์รวม ครอบคลุม และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างรอบด้าน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Holistic Education ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม โดยอาศัยความร่วมมือจากบริบทแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน (Miller, 2007) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ กนกวรรณ อุณจิตต์ (2565) ที่อธิบายว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการและการดำเนินชีวิต โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นแกนหลัก และเชื่อมโยงการทำงานกับบุคลากรและหน่วยงานภายนอกอย่าง

เป็นระบบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกรอบแนวคิด Student Support Services ของ Eric Lyle Penalber (2005) ซึ่งเน้นการสนับสนุนผู้เรียนในหลายมิติ ทั้งด้านวิชาการ การแนะแนวชีวิต และการติดตามความก้าวหน้า ตลอดจนงานวิจัยของ Elizabeth H. et al. (2024) ที่เน้นการออกแบบระบบสนับสนุนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความยืดหยุ่น และคำนึงถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาร่วมกับแนวคิดการใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Approach) ตามกรอบของ Epstein (2011) จะเห็นได้ว่าสภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าวสะท้อนความต้องการของระบบที่เปิดโอกาสให้โรงเรียน ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความยั่งยืนให้กับการพัฒนาผู้เรียน

3. อภิปรายผลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีค่า PNI modified โดยรวมเท่ากับ 0.35 แสดงให้เห็นว่าระบบดังกล่าวยังมีช่องว่างที่ต้องได้รับการพัฒนา โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่ากลาง 3 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดระบบข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ (2) การให้คำปรึกษาและแนะแนวอย่างต่อเนื่อง และ (3) การคัดกรองและเฝ้าระวังความเสี่ยงของนักเรียน ด้านการจัดระบบข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิด *Data-driven Management* ที่ชี้ว่าการตัดสินใจและการวางแผนเชิงระบบจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย และเชื่อถือได้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2559; Suryadi, 2020) ข้อมูลนักเรียนถือเป็นฐานสำคัญของการคัดกรอง วางแผนช่วยเหลือ และติดตามผล หากขาดระบบสารสนเทศที่เป็นเอกภาพ ย่อมส่งผลให้การดูแลช่วยเหลือไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ด้านการให้คำปรึกษาและแนะแนวอย่างต่อเนื่องมีความจำเป็นรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด *Developmental Guidance Theory* ที่มองว่าการแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง มีทักษะชีวิต และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา (สำนักแนะแนวและการให้คำปรึกษา, 2561) ทั้งนี้ บริบทของโรงเรียนในพื้นที่ชนบทที่ขาดครูแนะแนวเฉพาะทาง ยิ่งสะท้อนความจำเป็นในการพัฒนาระบบการแนะแนวโดยอาศัยเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้านการคัดกรองและเฝ้าระวังความเสี่ยงของนักเรียนเป็นอีกด้านหนึ่งที่มีความจำเป็นสูง เนื่องจากสอดคล้องกับแนวคิด *Preventive Approach* ซึ่งเน้นการป้องกันปัญหาก่อนที่จะลุกลามและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของผู้เรียน ศิริชัย กาญจนวาสี (2556) ชี้ว่าการคัดกรองอย่างเป็นระบบเป็นกลไกสำคัญของการประเมินเพื่อการพัฒนา (assessment for development) ที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถวางแผนการช่วยเหลือได้อย่างตรงจุดและทันเวลา

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำเป็นต้องมุ่งพัฒนาเชิงระบบ ควบคู่กับการเสริมสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในชุมชน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างครอบคลุม ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

ผู้บริหารโรงเรียนควรขับเคลื่อนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา ทั้งนี้การขับเคลื่อนเรื่องระบบดูแล จะสำเร็จได้ควรจัดลำดับความสำคัญจำเป็นในการพัฒนา ดังนี้ 1) การจัดระบบข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบ 2) การให้คำปรึกษาและแนะแนวอย่างต่อเนื่อง 3) การคัดกรองและเฝ้าระวังความเสี่ยงของนักเรียน ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 วรรณผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับปรุงและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

2.2 ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระยะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและสามารถปรับปรุงตามความต้องการของนักเรียนและชุมชน

2.3 ควรจัดอบรมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการให้คำปรึกษาและแนะแนวอย่างครบทุกชั้นเรียน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง

2.4 ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือวิจัยแบบผสมผสานในลักษณะเดียวกันในโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อสะสมข้อมูลและสร้างฐานความรู้ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน

2.5 ควรศึกษาปัจจัยหรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น ความร่วมมือของชุมชน ทรัพยากรของโรงเรียน และนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ อุ่นจิตต์. (2565). การมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกของ

นักเรียนระดับประถมศึกษา. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

จิตินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระดับประถมศึกษา. [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พระมหาฐิติวัศส ฐิติวฑฒโน (หมั่นกิจ) และคณะ. (2568). รายงานการศึกษาความปลอดภัยของนักเรียนใน

ยุคดิจิทัล: กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 (รายงาน). นครราชสีมา: ผู้จัดพิมพ์/หน่วยงานที่จัดทำ.

สำนักแนะแนวและการให้คำปรึกษา. (2561). *แนวทางการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา*. สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570* (น. 31–41). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *การประเมินทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรอุมา บุตรพรหม. (2560). *การพัฒนารูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระมหาวิฑูรย์ ฐิตินันท์. (2568). *การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาในการพัฒนาเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Brenner, M. E., & Parks, A. N. (2017). *Qualitative research in education*. Routledge.

Elizabeth, H., Gomez, R., & Park, K. (2024). *Effective student data systems for community-based schools*. Harvard Education Press.

Penalber, E. L. (2005). *The effectiveness of Student Support Services at a research extensive university in the South* (Doctoral dissertation, Louisiana State University).

https://doi.org/10.31390/gradschool_dissertations.215. (repository.lsu.edu)

Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (2nd ed.). Routledge.

G.R.A.D. Partnership. (2023). *Early warning systems for equitable student success*.

<https://www.gradpartnership.org>

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2020). *Strengthening the impact of education research*. OECD Publishing.

Suryadi, A. (2020). The role of data management in improving student support systems.

Journal of Education and Data Science, 8(2), 45–58.

UNESCO. (2019). *Education for sustainable development: Learning objectives*. Paris:

UNESCO.

UNESCO. (2020). *Global education monitoring report 2020: Inclusion and education*. Paris:

UNESCO.

UNICEF. (2022). *Reimagining education: Solutions for the learning crisis*. New York: UNICEF.

Warren, S. R. (2005). *Using data to improve student achievement*. Corwin Press.

World Bank. (2021). *Improving education outcomes through data systems*. Washington, DC:

The World Bank.

Miller, J. P. (2007). *The holistic curriculum* (2nd ed.). University of Toronto Press.

von Bertalanffy, L. (1968). *General system theory: Foundations, development, applications*.

George Braziller. Google Books.

สภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Actual Condition, Desirable Condition and the Need for Learning Skills of Learning and Innovation Skills for Mathayom 6 Students

วราจิตร พรหมเกตุ^{1*}

Warachit Promket^{1*}

(Received: 2025-01-29; Revised: 2025-12-18; Accepted: 2025-12-19)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี 2) สังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมจากแหล่งวิชาการ 10 แหล่ง และ 3) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นทักษะดังกล่าว ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 285 คน กลุ่มตัวอย่าง 164 คน ได้มาโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00

ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวม $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.173 โดยทักษะที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.294 รองลงมาคือ การสื่อสารและการร่วมมือ $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.122 และการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.103 ตามลำดับ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นทักษะเดียวที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม

คำสำคัญ: สภาพที่เป็นจริง, สภาพที่ควรจะเป็น, ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

¹ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนครพนม

¹ Senior Professional Teacher, That Phanm School under the Secondary Educational Service Area Office

Abstract

This study aimed to investigate the current state, desired state, and priority needs of learning skills and innovation for Mathayom 6 students. The research was conducted in 3 phases: 1) studying basic information on chemistry teaching and learning management, 2) synthesizing components of learning skills and innovation from 10 academic sources, and 3) examining the current state, desired state, and priority needs of those skills. The population consisted of 285 Mathayom 6 students at Thatphanom School, Thatphanom District, Nakhon Phanom Province, during the first semester of the 2021 academic year. The sample comprised 164 students selected through the Krejcie and Morgan table and multi-stage random sampling technique. The research instrument was a questionnaire on the current and desired states of learning skills and innovation with the content validity by experts, yielding an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.80 to 1.00.

The findings revealed that an overall Priority Needs Index $PNI_{Modified}$ was 0.173. The skill with the highest priority need was creative thinking and innovation $PNI_{Modified}$ as 0.294, followed by communication and collaboration $PNI_{Modified}$ as 0.122, and critical thinking and problem-solving $PNI_{Modified}$ as 0.103, respectively. Creative thinking and innovation skill was the only with a priority needs index higher than the overall average.

Keywords: Current State, Desired State, Learning Skills and Innovation

บทนำ

ในปัจจุบัน ระบบการศึกษาไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายสำคัญด้านคุณภาพการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้เรียนในเวทีโลก จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียน (O-NET) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไทยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในทุกสาระการเรียนรู้ และมีแนวโน้มที่จะลดลงอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ ผลการประเมินจากโครงการประเมินนักเรียนนานาชาติ (PISA) ซึ่งวัดความสามารถของเยาวชนอายุ 15 ปี ในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริง แสดงให้เห็นว่า นักเรียนไทยยังคงได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยสากลในทุกสาขาวิชาหลัก ทั้งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน โดยข้อมูลจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนไทยถึงร้อยละ 46.75 มีผลการศึกษาในระดับต่ำ ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 0.46 เท่านั้นที่บรรลุผล

การศึกษาในระดับสูง ซึ่งสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาและความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนเป็นความจำเป็นเร่งด่วนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องอาศัยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม กระบวนการเรียนรู้ควรเป็นแบบสร้างสรรค์ความรู้ร่วมกัน และเน้นการทำงานเป็นทีม โดยฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถามที่ถูกต้อง ซึ่งมีความสำคัญยิ่งกว่าการหาคำตอบ ทักษะดังกล่าวไม่สามารถถ่ายทอดโดยตรง แต่สามารถพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมควรใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered Approach) และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง (Inclusive Approaches) การสอนตามแนวทางสเต็มศึกษา (STEAM Education) เป็นการพัฒนาต่อยอดจากสะเต็มศึกษา (STEM Education) โดยการเพิ่มศาสตร์ด้านศิลปะเข้าไป เป็นการบูรณาการศาสตร์ทั้ง 5 สาขา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science: S) เทคโนโลยี (Technology: T) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering: E) ศิลปะ (Arts: A) และคณิตศาสตร์ (Mathematics: M) โดยศิลปะช่วยส่งเสริมการรับรู้และเพิ่มความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์ (มัสยา บัวผันและคณะ, 2563) การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธาตุพนม พบปัญหาในหลายมิติ ในด้านครูผู้สอน พบว่าขาดการส่งเสริมให้นักเรียนคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมอภิปราย ในด้านคุณลักษณะนักเรียนยังขาดการคิดเชิงนวัตกรรม ในด้านเนื้อหาการสอน ไม่สามารถเชื่อมโยงกับการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และในด้านการวัดประเมินผล ยังไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปัญหาดังกล่าวสะท้อนความจำเป็นในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญหลายด้าน ประกอบด้วย ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือและภาวะผู้นำ ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมและกระบวนการทัศน์ ทักษะการสื่อสารและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ การมีทักษะเหล่านี้จะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ รู้เท่าทันเทคโนโลยี ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีพื้นฐานสำคัญในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ผู้เรียนจะสามารถคิดแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้มีแรงจูงใจในการเรียนและพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น (ฉัตรดนัย สุวรรณรงค์ และสิทธิพล อาจอินทร์, 2563)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อหาคำตอบชี้ความต้องการจำเป็น จัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่จำเป็นที่สุด และกำหนดแนวทางแก้ปัญหาเร่งด่วน การวิจัยนี้จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการ

พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาและตลาดแรงงาน ผลการวิจัยจะช่วยให้ผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องสามารถปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและตอบสนองความต้องการตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง เป็นการศึกษาสภาพที่เป็นจริงที่กับสภาพที่ควรจะเป็น จากองค์ประกอบที่สังเคราะห์มา 3 องค์ประกอบ คือ ได้แก่ 1) การสื่อสารและการร่วมมือ 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และ 3) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยใช้แบบประเมินสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และวิเคราะห์หาดัชนีความต้องการจำเป็นของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นำองค์ประกอบที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากกว่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวมมาพัฒนารูปแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทาง STEAM Education เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เรื่องพอลิเมอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ นำไปสู่การคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ด้วยการดัดแปลงและผสมผสานจนทำให้เกิดสิ่งใหม่หรือนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) การสื่อสารและการร่วมมือ 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และ 3) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไป สภาพปัญหาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน จากการสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาเคมีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธาตุพนม โดยการสัมภาษณ์ครู 5 คน และนักเรียน 10 คน

1. กลุ่มเป้าหมาย

ครูผู้สอนวิชาเคมี โรงเรียนธาตุพนม จำนวน 5 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธาตุพนม จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับครูผู้สอน

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สัมภาษณ์รายบุคคล ระยะเวลา 30-45 นาที ต่อคนบันทึกเสียงด้วยความยินยอมของผู้ให้สัมภาษณ์ จัดบันทึกประเด็นสำคัญระหว่างสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.2 สรุปประเด็นปัญหาและความต้องการในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 2: สังเคราะห์เอกสารองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนจากนักวิชาการ จำนวน 10 แหล่ง

1. แหล่งข้อมูล

1.1 เอกสารทางวิชาการจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 แหล่ง

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ STEAM Education และ TP-SMART MODEL

1.3 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

2. เครื่องมือวิจัย

แบบบันทึกการเก็บข้อมูลองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สังเคราะห์เอกสารองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis)

4.2 สังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

4.3 จัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3: สภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. กลุ่มเป้าหมาย

ครูผู้สอนวิชาเคมี โรงเรียนธาตุพนม จำนวน 5 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธาตุพนม จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมโครงสร้างแบบสอบถามลักษณะคำถามจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ ใช้มาตราส่วนลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (แบบเลือกตอบ Check List)

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม (คำถามปลายเปิด)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขออนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุพนม ประสานงานกับครูประจำชั้นเพื่อกำหนดตารางเวลาเตรียมแบบสอบถามจำนวน 164 ชุด เตรียมอุปกรณ์ประกอบการเก็บข้อมูล

3.2 แจกแบบสอบถามให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวนข้อคำถาม 18 ข้อ เวลาที่ใช้ในการตอบ 30 นาที การให้คำแนะนำ อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามก่อนเริ่มตอบการควบคุมคุณภาพ ผู้วิจัยอยู่ในห้องตลอดเวลาเพื่อให้คำปรึกษา

3.3 การรวบรวมข้อมูลเก็บแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 164 ฉบับ (อัตราการตอบกลับ 100%) ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของการตอบแบบสอบถามคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์

4. การจัดการข้อมูล

ลงรหัสข้อมูลในโปรแกรม Microsoft Excel ตรวจสอบความถูกต้องของการลงข้อมูล สำรองข้อมูลเพื่อป้องกันการสูญหาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ใช้แบบประเมิน 3 ระดับ (+1, 0, -1)

+1 = สอดคล้อง

0 = ไม่แน่ใจ

-1 = ไม่สอดคล้อง

คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence)

สูตรการคำนวณ: $IOC = \sum R / N$

R = คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสิน ค่า $IOC \geq 0.500$ ถือว่าใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 เป็นไปตามเกณฑ์

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$)

5.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

5.2.3 ความถี่ (Frequency)

5.2.4 ร้อยละ (Percentage)

5.3 เกณฑ์การแปลความหมายระดับความคิดเห็น ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554)

ช่วงค่าเฉลี่ย ระดับความหมาย	การแปลผล
4.51-5.00 มากที่สุด	องค์ประกอบมีสภาพเป็นจริง/ควรจะเป็นในระดับมากที่สุด
3.51-4.50 มาก	องค์ประกอบมีสภาพเป็นจริง/ควรจะเป็นในระดับมาก
2.51-3.50 ปานกลาง	องค์ประกอบมีสภาพเป็นจริง/ควรจะเป็นในระดับปานกลาง
1.51-2.50 น้อย	องค์ประกอบมีสภาพเป็นจริง/ควรจะเป็นในระดับน้อย
1.00-1.50 น้อยที่สุด	องค์ประกอบมีสภาพเป็นจริง/ควรจะเป็นในระดับน้อยที่สุด
องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ย ≥ 3.51 ถือว่าอยู่ในระดับมากขึ้นไป	

5.4 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Analysis)

วิธีการวิเคราะห์ ใช้วิธี Modified Priority Index (PNI Modified) ตามแนวคิดของ สุวิมล ว่องวานิช (2550)

สูตรการคำนวณ

$$PNI \text{ Modified} = (I - D) / D$$

คำอธิบายสัญลักษณ์

I (Importance) = ค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

D (Degree of Success) = ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

PNI Modified = ดัชนีความต้องการจำเป็นที่ปรับปรุงแล้ว

เกณฑ์การตีความผล

ค่า PNI Modified > ค่าเฉลี่ยรวม PNI Modified = องค์กรประกอบที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

ค่า PNI Modified ≤ ค่าเฉลี่ยรวม PNI Modified = องค์กรประกอบที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในระดับปกติ

การจัดลำดับความสำคัญ

จัดเรียงองค์ประกอบตามค่า PNI Modified จากมากไปน้อย

องค์กรประกอบที่มีค่า PNI Modified สูงสุด = ความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนา

ใช้ผลการจัดลำดับเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้อที่ 1: ข้อมูลพื้นฐานสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน

จากการสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาเคมีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธาตุพนม โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอน 5 คน และนักเรียน 10 คน ผู้วิจัยพบปัญหาสำคัญในหลายมิติ ดังนี้

1) ด้านครูผู้สอน: การขาดการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการอภิปราย

สภาพปัญหาที่พบการสอนแบบเดิม ๆ ที่ขาดนวัตกรรม ครู 4 จาก 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 80 ยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก โดยเน้นการถ่ายทอดความรู้จากหนังสือเรียนเป็นหลัก ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ตั้งคำถาม หรือโต้แย้งอย่างสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังขาดความหลากหลาย มุ่งเน้นการท่องจำสูตรและการคำนวณมากกว่าการเข้าใจแนวคิด

ข้อจำกัดด้านทักษะการสอน ครูขาดความรู้และทักษะในการออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ ครูยังไม่ทราบวิธีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) หรือการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) ครูขาดความมั่นใจในการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากแบบเดิมที่คุ้นเคย

อุปสรรคด้านเวลาและทรัพยากร ครูมีภาระงานสอนและงานอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ขาดอุปกรณ์และสื่อการสอนที่ทันสมัย เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีการสนับสนุนจากผู้บริหารในการพัฒนานวัตกรรมการสอนอย่างชัดเจน

ผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การขาดการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากครูส่งผลให้นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือตั้งคำถามในชั้นเรียนการเรียนรู้เป็นไปในทิศทางเดียว (One-way

Communication) นักเรียนขาดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ไม่เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น

2) ด้านคุณลักษณะนักเรียน: การขาดความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้

ลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนในปัจจุบันการเป็นผู้รับสารมากกว่าผู้สร้างสรรค์นักเรียน 9 จาก 10 คน (ร้อยละ 90) มีแนวโน้มรับรู้ความรู้จากครูมากกว่าการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นหรือนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ต่อหน้าชั้นเรียนมีความเคยชินกับการเรียนแบบท่องจำและทำตามตัวอย่างที่ครูแสดง

ข้อจำกัดด้านทักษะการคิดนักเรียนขาดทักษะการคิดนอกกรอบ ไม่สามารถมองปัญหาจากมุมมองที่หลากหลายไม่มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์หรือประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเองขาดความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขาดนวัตกรรม สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ไม่ส่งเสริมให้คิดแตกต่างหรือท้าทายแนวคิดเดิม การประเมินผลที่เน้นคำตอบที่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้เพียงคำตอบเดียว ขาดแรงจูงใจในการทดลองหรือลองผิดลองถูกเพื่อค้นหาความรู้ใหม่

ความต้องการในการพัฒนานักเรียนแสดงความต้องการในการได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวคิดของตนเอง มีส่วนร่วมในการออกแบบการทดลองหรือโครงการที่น่าสนใจได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและท้าทายความสามารถ

3) ด้านเนื้อหาการสอน: ความไม่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน

ปัญหาการเชื่อมโยงเนื้อหาชีวิตจริงการสอนที่แยกออกจากบริบทชีวิตจริง เนื้อหาวิชาเคมีที่สอนมุ่งเน้นทฤษฎีและสูตรเป็นหลัก โดยไม่เชื่อมโยงกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นักเรียนไม่เข้าใจว่าความรู้ทางเคมีมีความเกี่ยวข้องกับอาหาร ยา เครื่องสำอาง หรือสิ่งแวดล้อมอย่างไรขาดตัวอย่างการใช้ความรู้เคมีในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิต

การขาดการบูรณาการกับศาสตร์อื่น เนื้อหาวิชาเคมีไม่ได้รับการบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ เช่น ชีววิทยา ฟิสิกส์ หรือแม้แต่สังคมศึกษา ไม่มีการเชื่อมโยงกับประเด็นปัจจุบันที่สำคัญ เช่น ปัญหามลพิษ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือพลังงานทดแทน ขาดการนำเสนอบทบาทของเคมีในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่

ผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเรียน ความไม่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ นักเรียนรู้สึกว่เนื้อหาที่เรียนไม่มีประโยชน์หรือไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้เชิงลึกหรือแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ไม่เกิดความสนใจที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือพัฒนาต่อยอด

การเรียนเพื่อสอบมากกว่าเพื่อความเข้าใจ นักเรียนมุ่งเน้นการท่องจำเพื่อทำข้อสอบให้ได้คะแนนดี ไม่เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงหรือการเรียนรู้ที่ยั่งยืน หลังจากสอบเสร็จแล้วมักลืมเนื้อหาที่เรียนมาอย่างรวดเร็ว

4) ด้านการวัดและประเมินผล: การไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

รูปแบบการประเมินที่ขาดความหลากหลายการเน้นการทดสอบความจำเป็นหลักการประเมินผล 80% เป็นการสอบข้อเขียนที่เน้นการท่องจำสูตร นิยาม และขั้นตอนการคำนวณไม่มีการประเมินทักษะกระบวนการ เช่น ทักษะการสังเกต การตั้งสมมติฐาน การวิเคราะห์ หรือการสรุปผลขาดการประเมินความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่

การไม่คำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันใช้วิธีการประเมินรูปแบบเดียวสำหรับนักเรียนทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความถนัดหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านการปฏิบัติหรือการคิดสร้างสรรค์ไม่ได้รับการประเมินที่เหมาะสม ไม่มีการปรับรูปแบบการประเมินให้เหมาะกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ข้อจำกัดของระบบการประเมิน ได้แก่ (1) การขาดการประเมินแบบแท้จริง (Authentic Assessment) ไม่มีการประเมินผลจากสถานการณ์จริงหรือโครงการที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงขาดการประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน การสื่อสาร หรือการนำเสนอผลงานไม่มีการประเมินพัฒนาการของนักเรียนในระยะยาว (Portfolio Assessment) (2) ผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะนักเรียนไม่ได้รับข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองไม่เกิดการเรียนรู้จากข้อผิดพลาดหรือการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ขาดการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะที่หลากหลาย

สรุปภาพรวมปัญหา จากการวิเคราะห์ปัญหาทั้ง 4 ด้าน แสดงให้เห็นว่าระบบการจัดการเรียนรู้วิชาเคมีในโรงเรียนธาตุพนมยังขาดการพัฒนาที่สำคัญในด้าน (1) การเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (2) การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (3) การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตจริง เพื่อให้เกิดความหมายและแรงจูงใจ (4) การประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ปัญหาเหล่านี้สะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมที่นักเรียนต้องการในยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพรเพ็ญ สุขศรี (2563) ที่ระบุว่า ระบบการศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากการเน้นเนื้อหาเป็นการเน้นทักษะ และสอดคล้องกับ ญัตติพณฺห์ เขจรนันทน์ (2564) ที่เสนอให้มีการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ผลการวิจัยข้อที่ 2: การสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ที่มีความถี่ร้อยละ 90 ขึ้นไป กำหนดเป็นองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสื่อสารและการร่วมมือ 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และ 3) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สัณเคราะห้องค้ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมจากแนวคิदनของนักวิชาการ

องค้ประกอบ ของทักษะ การเรียนรู้ และนวัตกรรม	นักรวิชาการ	ฉัदनรณัย สุวรรณรงค์ และสิธิธิพล อางอินทร (2563)	มัสยา บำผัน และคณณะ (2563)	วันชัย น้อยวงค์ และภิกัญญะ วงศ์ทอง (2563)	เอกสิธิธิ์ ชนินทรภูมิ (2563)	ประทีป คงสิริณ (2564)	ประทีนทิพนัย พรไชยยา (2564)	สรณญา ว้ชระสังกาศ (2564)	เวิน ริทศันโส (2565)	ปารณญา ฤทธิสิณห์ (2566)	Ortega-Dela Cruz ,Jose M. Cardino Jr.1 and Ruth	ความถี่	ร้อยละ	องค้ประกอบที่คัสสร
1. การสัอสารและการท้งาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00	✓
2. การคิदनอย่างมีวิจารณณญาณ และ การแก้ปัญหาด้วยวิธี หลากหลาย	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	90.00	✓
3. การคิदनเชิงวิพากษ์			✓									1	10.00	
4.ความคิदनสร้งสรค์และ นวัตกรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	90.00	✓
5. การแลกเปลี่ยนความคิदनเห็น และตัสสินใจ		✓										1	10.00	
6. เชื่อมโยงความคิदन		✓										1	10.00	
7.ทักษะการท้งานเป็นทีม												1	10.00	
8. การใช้เหตุผล		✓										1	10.00	
9.ทักษะการฟัฒนตนเองในการ เรียนรู้										✓		1	10.00	
รวม		3	6	3	3	3	3	3	3	3	4			

ค่าตัสสินความตัสองการจ้าเป็นในองทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับนักรเรียนชั้นมัธยมศึกรษาปีที่ 6 ค่าเฉลี่ยรวม พบว่า ค่าตัสสินความตัสองการจ้าเป็นมีค่า $PNI_{Modified} = 0.173$ องค้ประกอบที่มีค่าตัสสินความตัสองการจ้าเป็นมากที่สุด คิदनการคิदनสร้งสรค์และนวัตกรรม $PNI_{Modified} = 0.294$ รองลงมา คิदन การสัอสารและการร่วมนมือมีค่า $PNI_{Modified} = 0.122$ การคิदनอย่างมีวิจารณณญาณและการแก้ปัญหาด้วยวิธี $PNI_{Modified} = 0.103$

ตามลำดับด้านที่ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีค่ามากกว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยรวม คือ การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม $PNI_{Modified} = 0.294$ ดังตาราง

ตารางที่ 2 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน

องค์ประกอบ	สภาพ ที่ควรจะเป็น (I)			สภาพ ที่เป็นจริง (D)			PNI modified	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
การสื่อสารและ การร่วมมือ	3.950	.445	มาก	3.518	.633	มาก	.122	2
การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และการแก้ปัญหา	4.015	.420	มาก	3.639	.650	มาก	.103	3
การคิดสร้างสรรค์และ นวัตกรรม	4.259	.297	มาก	3.290	.554	ปาน กลาง	.294	1

จากตารางที่ 2 การแปลผลตามเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

$PNI_{Modified} > 0.20$: ความต้องการจำเป็นสูง ต้องพัฒนาเป็นลำดับแรก

$PNI_{Modified} 0.10-0.20$: ความต้องการจำเป็นปานกลาง ควรพัฒนาในลำดับถัดไป

$PNI_{Modified} < 0.10$: ความต้องการจำเป็นต่ำ สามารถพัฒนาในระยะยาว

การวิเคราะห์รายละเอียดตามลำดับความสำคัญ ลำดับที่ 1: การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.294$) สถานะความสำคัญ: เป็นองค์ประกอบเดียวที่มีค่า $PNI_{Modified}$ มากกว่าค่าเฉลี่ยรวม (0.173) และสูงกว่าเกณฑ์ความต้องการจำเป็นสูง (0.20) จึงจัดเป็นทักษะที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนา ค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากับ 0.294 หมายความว่า นักเรียนต้องการให้มีการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพิ่มขึ้น 29.4% จากสภาพปัจจุบัน เป็นค่าที่สูงมากเมื่อเทียบกับมาตรฐานการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น แสดงถึงความเร่งด่วนในการปฏิรูประบบการเรียนการสอนให้เน้นความคิดสร้างสรรค์

อภิปรายผล

1. ข้อมูลพื้นฐานสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน จากการสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาเคมีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธาตุพนมโดยการสัมภาษณ์ครูและนักเรียน พบว่า ครูขาดการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมกันอภิปรายด้านคุณลักษณะนักเรียน ยังขาดความคิดสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาการสอนไม่สามารถเชื่อมโยงการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ การวัดและการประเมินผลยังไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

เพราะในการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ผ่านมาเน้นเนื้อหาที่ค่อนข้างยากทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ผลการประเมิน พบว่าเด็กไทยมีคุณภาพต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และด้านการอ่าน แสดงให้เห็นว่าคุณภาพของผู้เรียนไทยยังไม่ได้ มาตรฐานสากลและคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอย่างต่อเนื่องระดับความสามารถของนักเรียนไทยเมื่อเทียบกับชาติต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำมากเมื่อเทียบกับชาติอื่น ๆ พบว่า มีนักเรียนถึงร้อยละ 46.75 ที่มีผลการศึกษาดำและมีเพียงร้อยละ 0.46 เท่านั้นที่มีผลการศึกษาในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป คงเจริญ (2564) และปรียา พงศาปาน, กิตติศักดิ์ นิเวรัตน์ และ สุชาติ ลีตระกูล (2563) ศึกษาปัจจัยด้านพฤติกรรมการสอนของครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.94 ส่วนปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยสุดเท่ากับ 2.48

2. การสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ที่มีความถี่ร้อยละ 90 ขึ้นไป กำหนดเป็นองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสื่อสารและการร่วมมือ 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และ 3) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพราะองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ออกแบบนวัตกรรมได้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ได้กำหนดว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามศักยภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ สาระหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่เน้นการเชื่อมโยง ความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ เป้าหมายของการจัดการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การเตรียมคนให้มีความพร้อมในการเข้า สู่สังคมในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องใช้ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ในการทำงาน และดำเนินชีวิต การฝึกให้เกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม นั้นสามารถทำได้ในหลายรูปแบบ และหลากหลายวิธีการทั้งการฝึกด้วยตนเองและการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่ม ผ่านกระบวนการปฏิบัติ กิจกรรมและการประเมินทักษะที่เกิดจากการฝึกฝนเรียนรู้ (ประทีปทิพย์ พรไชยยา, 2564)

3. ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนค่าเฉลี่ยรวม พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่า $PNI_{Modified} = 0.173$ องค์ประกอบที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม $PNI_{Modified} = 0.294$ รองลงมา คือ การสื่อสารและการร่วมมือมีค่า $PNI_{Modified} = 0.122$ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา $PNI_{Modified} = 0.103$ ตามลำดับด้านที่ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีค่ามากกว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยรวม คือ การคิดสร้างสรรค์และ

นวัตกรรม $PNI_{Modified} = 0.294$ เพราะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน สามารถสร้างสรรค์ผลงาน การแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับสรยุทธ วัชรสังกัส (2564) ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเอกสิทธิ์ ชินนทรภูมิ (2563) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนมีชื่อว่า “6Ds Model” มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.08/85.58 ส่วนผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบไปทดลองใช้ พบว่า 2.1) หลังใช้รูปแบบนักเรียนมีทักษะ การสรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ 2.2) นักเรียนมีความคิดเห็นที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมากที่สุด ส่วน 3) การขยายผลรูปแบบนักเรียนมีทักษะ การสรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การนำองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมไปใช้

จากการวิจัยพบว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสื่อสารและการร่วมมือ 2) การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา และ 3) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการดังนี้

1.1.1 การปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

1) จัดทำแผนยุทธศาสตร์สถานศึกษา โดยบูรณาการทักษะทั้ง 3 องค์ประกอบเป็นตัวชี้วัดหลักในวิสัยทัศน์และพันธกิจ

2) พัฒนานโยบายการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการพัฒนาทักษะเหล่านี้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3) จัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการจัดซื้ออุปกรณ์ สื่อการเรียน และการพัฒนาครู

4) กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ที่วัดได้เชิงปริมาณและคุณภาพสำหรับแต่ละองค์ประกอบ

1.1.2 การปฏิบัติสำหรับครูผู้สอน

- 1) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการทักษะทั้ง 3 องค์ประกอบในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
- 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่ต้องใช้ทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการคิดสร้างสรรค์
- 3) ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้ตามปัญหา และการเรียนรู้เชิงค้นพบ
- 4) พัฒนาเครื่องมือการประเมิน ที่สามารถวัดทักษะเหล่านี้ได้อย่างแท้จริง

1.2 การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นลำดับแรก

จากผลการพิจารณาดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม รองลงมาคือ การสื่อสารและการร่วมมือ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ตามลำดับ ดังนั้น ควรเร่งพัฒนาองค์ประกอบการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นลำดับแรก

1.3 แนวทางการพัฒนาเร่งด่วน

1.3.1 การจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอนกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน เช่น การวางแผน การติดตาม และการประเมินผล จัดประชุมเป็นประจำทุกเดือนเพื่อทบทวนความก้าวหน้า

1.3.2 การพัฒนากระบวนการนิเทศแบบกัลยาณมิตร จัดระบบพี่เลี้ยง โดยครูที่มีประสบการณ์ช่วยเหลือครูใหม่ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์การสังเกตการณ์สอนร่วมกัน อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง พร้อมให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นประจำทุกสัปดาห์

1.4 การสร้างเครือข่ายการนิเทศ

1.4.1 ระดับสถานศึกษา: จัดตั้งทีมนิเทศภายในโรงเรียนที่ประกอบด้วยครูจากทุกกลุ่มสาระ

1.4.2 ระดับหน่วยงานต้นสังกัด: ประสานงานกับศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้คำแนะนำเชิงเทคนิค

1.4.3 เครือข่ายโรงเรียน: สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การขยายขอบเขตการศึกษา

ควรศึกษาองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับการศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ การศึกษาปฐมวัย การอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ภาพรวมที่สมบูรณ์ของการพัฒนา

ทักษะดังกล่าวตลอดช่วงชีวิตการศึกษา และสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างระดับการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 การทดลองใช้แนวทางในบริบทที่หลากหลาย

ควรนำแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้กับโรงเรียนที่มีขนาดและบริบทแตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อทดสอบความเหมาะสมและประสิทธิผลของแนวทางในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน และปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่

2.3 การศึกษาเชิงลึกด้านการประยุกต์ใช้

ควรศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในสาขาวิชาเฉพาะ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษา เพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของแนวทางในแต่ละบริบทการเรียนรู้

2.4 การติดตามผลระยะยาว

ควรมีการศึกษาติดตามผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนในระยะยาว เพื่อประเมินความยั่งยืนและผลกระทบต่อความสำเร็จทางการศึกษาและการทำงานในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรดนัย สุวรรณรงค์ และสิทธิพล อาจอินทร์. (2563). การศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม รายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง ของไหลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 17(78), 71-80. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/201441>
- ทัชชญา ภัทรอำมฤทธิ. (2565). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษานบูรณาการ ร่วมกับการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=63421238209
- ประทีป คงเจริญ. (2564). ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม: คุณลักษณะสำคัญของพลโลกในยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 15(3), 165-177. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/trujournal/article/view/251117>
- ประทีปทิพย์ พรไชยยา. (2564). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัด

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=63421238209
- ปณิชา ชัยกุลภัทรโชติ และปรภณ ประจัญบาน. (2564). การพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 6(12), 49-64. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/EJFE/article/view/957>
- ปรียา พงศาปาน, กิตติศักดิ์ นิวิรัตน์ และสุชาติ ลีตระกูล. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ*, 12(1), 22-33. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ksk/article/view/132504>
- ปวรรณ ฤทธิสิงห์. (2566). *การสร้างแบบวัดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. https://khoon.msu.ac.th/_dir/fulltext/2024/02/Pawanya_Ritising66.pdf
- มัสยา บัวผัน, สิริวรรณ จรัสวีวัฒน์ และอาพันธ์ ชนิดเจนจิต. (2563). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดสร้างสรรค์และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 2(48), 203-224. <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol48/iss2/12/>
- วันชัย น้อยวงศ์ และภิญโญ วงศ์ทอง. (2563). การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่เน้นกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เรื่อง "ปลูกผักไร้ดิน" เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย. *วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา*, 3(2), 177-189. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSE/article/view/245987>
- เวิน ริทัศน์โส. (2565). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาและทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=61632227102
- สำนักเลขาธิการการศึกษา. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 21 เซนจูรี*. สรรยา วัชรสังกาต. (2564). *กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=57421236123

- สุภัค โอฬารพิริยกุล. (2562). STEAM EDUCATION: นวัตกรรมการศึกษาบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 9(1), 1-16. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jrcd/article/view/156426>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกสิทธิ์ ชนินทรภูมิ. (2563). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3016/1/58253801.pdf>
- Cardino Jr., J. M., & Ortega-Dela Cruz, R. A. (2020). Understanding of learning styles and teaching strategies towards improving the teaching and learning of mathematics. *LUMAT International Journal on Math Science and Technology Education*, 8(1), 19-43. <https://doi.org/10.31129/LUMAT.8.1.1348>

